

সাহিত্য আলোচনী: সপ্তম সংখ্যা
দ্রষ্টা

কে সি দাস কমার্চ কলেজ লিটাৰেৰি ফ'ৰাম গুৱাহাটী ।

কে. চি. দাস কমাৰ্চ কলেজ লিটাৰেৰি ফ'ৰাম
বাৰ্ষিক সাহিত্য ই আলোচনী
দ্রষ্টা
সপ্তম-সংখ্যা ॥ ২০২৩
সম্পাদক
কল্পনা দত্ত ধৰ
চিন্ময়ী দাস

DRASTA

Seventh Issue ॥ 2023

Annual Literary E Magazine of
K. C. Das Commerce College Literary Forum

Editors

Kalpana Dutta Dhar

Chinmayi Das

(Copyright 2023, Drasta. All rights reserved by KC Das Commerce College, Guwahati.

Copyright(s) of the used images are reserved by the respective owner(s))

স ম্পা দ না স ম্ৰি তি

ড° হৃষিকেশ বৰুৱা অধ্যক্ষ, উপদেষ্টা	Dr. Hrishikesh Baruah, Principal, Advisor
কল্পনা দত্ত ধৰ, সহকাৰী অধ্যাপক, বাংলা বিভাগ, সম্পাদক	Kalpna Dutta Dhar, Asst. Professor, Deptt. of Bengali, Editor
চিন্ময়ী দাস, সহকাৰী অধ্যাপক, হিন্দী বিভাগ, সম্পাদক	Chinmayi Das, Asst. Professor, Deptt. of Hindi, Editor

কে. চি. দাস কমাৰ্চ কলেজ লিটাৰেবি ফ'ৰাম

ড° শ্ৰাবনী ভদ্র, বিভাগীয় প্রধান, বাংলা বিভাগ, সভাপতি	Dr. Shrabani Bhadra, HoD, Deptt. of Bengali, President
অৰ্চনা বৰা, সহকাৰী অধ্যাপক, ইংৰাজী বিভাগ, সম্পাদক	Archana Bora, Asst. Professor, Deptt. of English, Secretary
শংকৰজ্যোতি চৌধুৰী, সহকাৰী অধ্যাপক, ইংৰাজী বিভাগ, কোষাধ্যক্ষ	Sankar Jyoti Choudhury, Asst. Professor, Deptt. of English, Treasurer
ড° স্বপ্না স্মৃতি মহন্ত, বিভাগীয় প্রধান, অসমীয়া বিভাগ, সদস্য	Dr. Swapna Smriti Mahanta, HoD, Deptt. of Assamese, Member
দেৱাশিস বুঢ়াগোহাঁই, সহকাৰী অধ্যাপক, অসমীয়া বিভাগ, সদস্য	Debasish Buragohain, Asst. Professor, Deptt. of Assamese, Member
কল্পনা দত্ত ধৰ, সহকাৰী অধ্যাপক, বাংলা বিভাগ, সদস্য	Kalpna Dutta Dhar, Asst. Professor, Deptt. of Bengali, Member
ড° প্ৰাৰ্থনা বৰুৱা, বিভাগীয় প্রধান, ইংৰাজী বিভাগ, সদস্য	Dr. Prarthana Barua, HoD, Deptt. of English, Member
অঞ্জিতা বৰা, সহকাৰী অধ্যাপক, ইংৰাজী বিভাগ, সদস্য	Anjita Bora, Asst. Professor, Deptt. of English, Member
পূৰ্ণিমা সিং, বিভাগীয় প্রধান, হিন্দী বিভাগ, সদস্য	Purnima Singh, HoD, Deptt. of Hindi, Member
চিন্ময়ী দাস, সহকাৰী অধ্যাপক, হিন্দী বিভাগ, সদস্য	Chinmayi Das, Asst. Professor, Deptt. of Hindi, Member
সুদীপ্তা কৰ্মকাৰ, সহকাৰী অধ্যাপক, বি.বি.এ./বি.চি.এ. বিভাগ, সদস্য	Sudipta Karmakar, Asst. Professor, Deptt. of BBA/BCA, Member

Foreword

Welcome to another issue of our literary magazine *Drasta* a space where creativity thrives, and the human experience is explored through curated literary expressions.

In this issue, the writers delve into the myriad facets of life and traverse the landscapes of the human soul, capturing the subtle shades through their imaginations. The contributors offer a tapestry of narratives that reflect our diverse world and the shared threads of humanity. Such stories and literary yield remind us that every journey, no matter how grand or humble, shapes who we are and how we perceive the world around us. Each piece is a testament to the power of literature to illuminate the human condition and foster a deeper understanding of ourselves and others.

One will encounter characters who navigate the complexities of life with resilience and grace, poetic expressions that capture fleeting moments of beauty and sorrow, and essays that challenge and inspire. The readers will run into a rich array of emotions and perspectives as the writers fly off to places both familiar and uncharted. Their words challenge us to see the world anew, to empathize with experiences different from our own, and to find meaning in the intricate dance of life.

We are thankful to our contributors for their dedication and passion. Their work not only enriches our magazine but also inspires us to continue fostering a community where literary art can flourish.

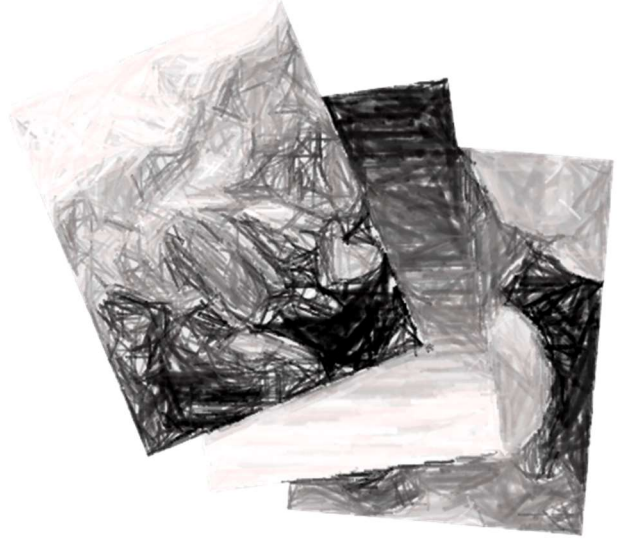
In closing, we invite you to lose yourself in these pages, to ponder the journeys within, and to perhaps embark on a new journey of your own. May this issue inspire you, provoke thought, and ignite your imagination. Thank you for joining us on this literary journey. Happy reading...

Dr. Hrishikesh Baruah

Principal

K. C. Das Commerce College

বিজ্ঞান ও প্রযুক্তি বিদ্যার অগ্রগতির সঙ্গে সঙ্গে
নিঃশব্দে বলিষ্ঠ পদক্ষেপে ম্লান আওয়াজে যে
জন এগিয়ে আসছে তাকে আমরা সকলে
চিনতে পেরেছি কি? সে কিন্তু 'সাহিত্য'

বিজ্ঞান ও প্রযুক্তি বিদ্যার অগ্রগতির সঙ্গে সঙ্গে নিঃশব্দে বলিষ্ঠ পদক্ষেপে ম্লান আওয়াজে যে জন এগিয়ে আসছে তাকে আমরা সকলে চিনতে পেরেছি কি? সে কিন্তু 'সাহিত্য'। আমরা জানি সনাতন ধর্মের কোন প্রবর্তক নাই ঠিক তেমনি 'সাহিত্য' নামক জ্ঞানের কোনো প্রবর্তক নাই কারণ মানুষ 'সর্ব বিদ্যা বিশারদ' হতে পারে না তাই আমরা জানি সাহিত্য মানব জীবনের বহুল পরিমাণে সদগুণের অধিকারী দয়া, ক্ষমা, প্রেম, মৈত্র, আনন্দ, শান্তি, সুখ, শব্দহীনতা ইত্যাদি সমন্বয়ে সৃষ্টি। সুতরাং এত গুলো সদগুণের একাংশ যদি আমাদের কে.সি দাস কমার্স কলেজ পরিবারের অন্তর্ভুক্ত হয় তারই উচ্চাশায় সাহিত্য বার্ষিক পত্রিকা সপ্তম বর্ষিয়া কন্যা 'দ্রষ্টা' এগিয়ে চলেছে।

এবছর 'দ্রষ্টা' সিদ্ধান্ত অনুসারে দ্বিতীয়বার ই-মেগাজিন হিসাবে প্রকাশিত হতে চলেছে। এবিষয়ে বিশেষত অধ্যক্ষ মহোদয় সমন্বয়ে বিভিন্ন বিভাগের শিক্ষক এবং ছাত্র- ছাত্রী বৃন্দ-তাদের সাহিত্য চর্চার প্রয়াস করেছেন, তাঁদেরকে জানাই আন্তরিক শ্রদ্ধা এবং সেই সুবাদে যাদের (আইটি বিভাগের) অক্লান্ত প্রচেষ্টায় এর রূপ প্রকাশ পেয়েছে তাদের লিটারেরি-ফরামের তরফ থেকে অসংখ্য ধন্যবাদ জ্ঞাপন করছি।

ডিসেম্বর, ২০২০

কল্পনা দত্ত ধর

চিন্ময়ী দাস

॥ सू. टी. प. त्र. ॥

असमीया विभाग

- अतिथि शितान

अरुण गोस्वामीब गन्न 'माह्मबीया होरालीब लाज'

आरु मञ्जु वबा परिचालित चलच्चित्र 'लाज' : एक तुलनामूलक अध्यायन

बिपु कछाबी ॥ 10

- तुलनात्मक साहित्यत अनुवादब भूमिका

ड° स्वप्ना स्मृति महन्त ॥ 15

- असमीया नाबीब आत्मकथात रूपायित नाबीब उन्नतणब इतिहास

देराशिस बुटागोहाई ॥ 17

- असमीया संस्कृतिब प्रतीक गामोचाखन

बासुत पाटगिबी ॥ 28

- पटि बालनगा एखन ग्रन्थ "बताहत क'ब गधुलिगोपाल"

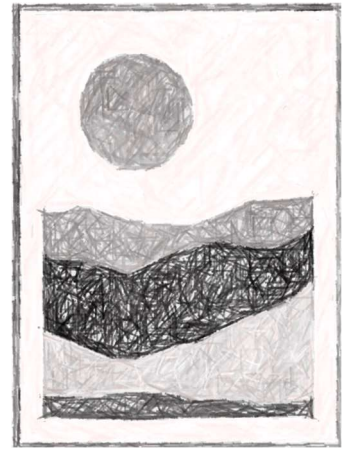
मयूबी मजूमदाब ॥ 30

- पथाब

जयश्री दास ॥ 32

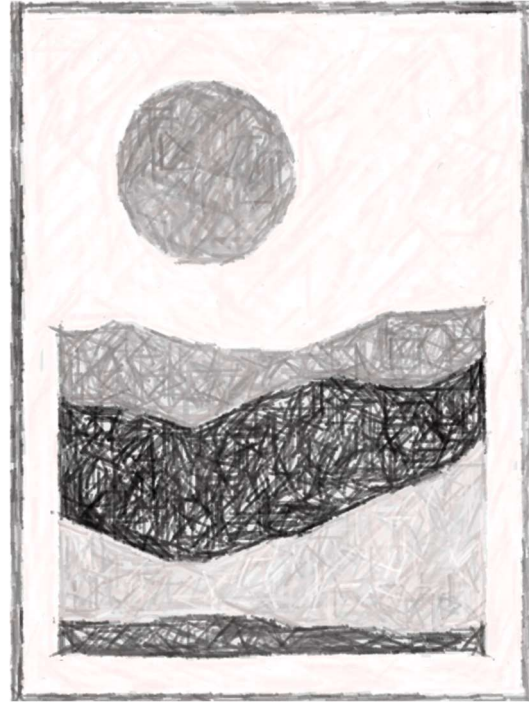
- एटि मबहा सपोनब शेषत

छाह आलम ॥ 32

বাংলা বিভাগ

- অতিথি শিতান
কাল (অণুগল্প)
গায়ত্রী ভট্টাচার্য মৈত্রী ॥ 34
- মানসিক স্বাস্থ্য সম্পর্কে ভ্রান্ত ধারণা ও
সামাজিক দৃষ্টিভঙ্গির পরিবর্তন
পঙ্কজ কুমার সাহা ॥ 35
- মনের গান
সুদীপ্তা কর্মকার ॥ 37
- সংস্কার, আধ্যাত্মিকতা ও আধুনিকতা
কল্পনা দত্ত ধর ॥ 38
- প্লাস্টিক-দূষণ
রিতা দাস ॥ 40
- ব্রহ্ম-রাক্ষস
কৃশ সাহা ॥ 42
- অনুবাদ
মানব দাস ॥ 44
- প্রকৃতির সুর
অনুভব সরকার ॥ 45
- চোখ
লিপিকা পোদ্দার ॥ 45
- নারী
সাবিনা চৌধুরী ॥ 45
- আমার কবিতা
সাবিনা চৌধুরী ॥ 46
- বন্ধুত্ব
গীতাজ্জলি দাস ॥ 46
- গতি
মীয়ুস ॥ 46

English Section

- **Guest Column**

I saw a dream

We will never forget (Translated Poem)

Prasanta Sagar changmai || 48

- **Disability studies in literature**

Dr. Prathana Barua || 50

- **J. Alfred Prufrock: The Image of Modern Man**

Archana Bora || 53

- **Equality for women is progress for all**

Sudipta Karmakar || 57

- **It still Lingers**

Dr. Bonoshree Bhuyan || 59

- **Cultivation of Hope**

Nitisha Das || 61

- **Skill India Initiative**

Himanku Sarma || 62

- **Social Issues on Domestic Violence**

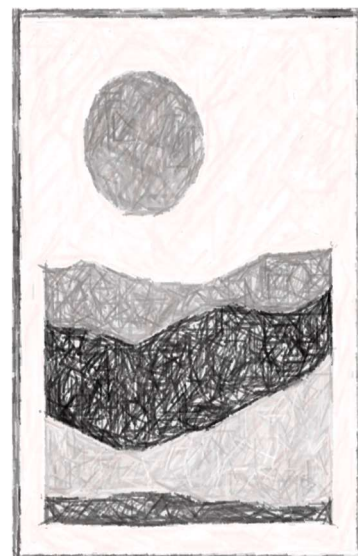
Jhuma Choudhury || 64

- **Fake Development**

Abhishek Shah || 68

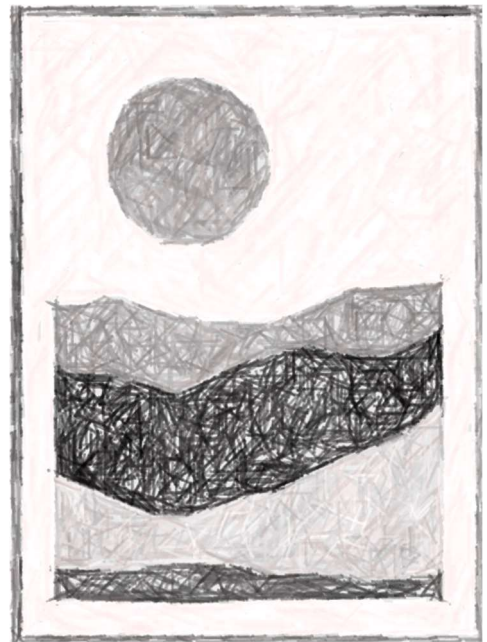
- **Navigating Ego Dynamics in Marriages
with Educational Disparities**

Nikunja Sharma || 72

हिंदी विभाग

- अतिथि लेख
- भ्रष्टाचार: एक सामाजिक समस्या
उषा कुमारी ॥ 75
- लोक साहित्य का सामाजिक महत्व
पूर्णमा सिंह ॥ 76
- भारतीय समाज में पितृसत्तात्मक मानसिकता
चिन्मयी दास ॥ 81
- सामाजिक मुद्दे
नंदनी बसफोर ॥ 84
- बेरोजगारी
अनुज राज ॥ 88
- सामाजिक समस्या
आकाश कुमार ॥ 90
- जनसंख्या वृद्धि
रोहित कुमार ॥ 91
- पर्यावरण की समस्या
सृष्टि ठाकुर ॥ 93
- हिंसक चलचित्र और उसके दुष्परिणा
सुभम ॥ 95
- आत्मनिर्भर भारत स्वतंत्र भारत
मनीषा ॥ 96

অসমীয়া বিভাগ

অ.তি.থি. শি.তা.ন.

অৰুণ গোস্বামীৰ গল্প ‘মাছমৰীয়া ছোৱালীৰ লাজ’

আৰু মঞ্জু বৰা পৰিচালিত চলচ্চিত্ৰ ‘লাজ’ : এক তুলনামূলক অধ্যয়ন

বিপু কছাৰী

গৱেষক, অসমীয়া বিভাগ, ডিব্ৰুগড় বিশ্ববিদ্যালয়

ভাৰতবৰ্ষ অথবা বিশ্বৰ প্ৰেক্ষাপটলৈ নগৈ অসমৰ কথাই যদি কওঁ ১৯৩৫ চনৰ ‘জয়মতী’ৰপৰা এতিয়ালৈকে সাহিত্যৰ পাঠক আধাৰ কৰি বহু চলচ্চিত্ৰ নিৰ্মাণ হৈছে। তাৰ ভিতৰত অন্যতম অৰুণ গোস্বামীৰ ‘মাছমৰীয়া ছোৱালীৰ লাজ’ গল্পৰ আধাৰত মঞ্জু বৰা নিৰ্মিত ২০০৪ ত মুক্তিপ্ৰাপ্ত এখনি উল্লেখযোগ্য চলচ্চিত্ৰ হৈছে ‘লাজ’। ২০০৫ চনত ভাৰতীয় পেনোৰমালৈ নিৰ্বাচিত হোৱাৰ লগতে এই ছবিখনে দ্বিতীয় বাংলাদেশ আন্তৰ্জাতিক মহোৎসৱত জুৰিৰ বিশেষ বঁটা লাভ কৰিছে।

গল্পটোৰ কথাবস্তৰ কোনো বিকৃত নকৰাকৈ দুই এক ইফাল-সিফাল, সংযোগ-সাধনে বিশ্বাসযোগ্যভাৱে ‘লাজ’ নাম দি মঞ্জু বৰাই ছবিখন নিৰ্মাণ কৰিছে। ছবিখন আৰম্ভ হৈছে ইলাহঁতে স্কুলত প্ৰাৰ্থনা গোৱা দৃশ্যৰে; এটা লং শ্বট (Long shot)-এ নদীৰ ওপৰত এখন দলং দেখুৱাইছে। গল্পটোৰ আৰম্ভণিৰ অংশৰ এটা বাক্য – “ইলা মাছমৰীয়াৰ ছোৱালী” বোলা কথাষাৰক নদীখনে প্ৰতীকী অৰ্থত মাছ মৰাৰ কথা উত্থাপন কৰি বাঁহৰ দলঙখনে উন্নয়নৰ পোহৰ নপৰা, দৰিদ্ৰ গাঁওখনৰ কথা কেই যেন ক’ব বিচাৰিছে ! পৰৱৰ্তী এই ছিকুয়েন্সটোতে দেখা গৈছে স্কুলৰ হেড আৰু অন্য শিক্ষকসকলে ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকলক ভালদৰে পঢ়ি আহিবলৈ কোৱাৰ দৃশ্য। কাৰণ স্কুললৈ পৰিদৰ্শক আহিব। কিন্তু, গল্পটোৰ প্ৰথমাংশত দেখা যায় ইলাৰ বৰ্ণনা। পৰিদৰ্শকৰ প্ৰসংগটোও গল্পটোত নাই। এসময়ত দেখা গৈছিল স্কুলসমূহলৈ প্ৰায় পৰিদৰ্শক আহিছিল। সাহিত্য পাঠটোত নথকা বিষয় এটাক পৰিচালকে সুন্দৰ সংযোজন ঘটাই নিজৰ মৌলিকত্ব দেখুৱাবলৈ সক্ষম হৈছে। কিন্তু পৰিদৰ্শকৰ অভিনয়ত কিছু দুৰ্বলতা ধৰা নপৰাকৈ থকা নাই। ইয়াৰ পাছত দেখা গৈছে গছৰ তলত ল’ৰা-ছোৱালীবিলাকে পঢ়ি আছে। ইফালৰপৰা মহিলা কেইগৰাকীমানে

মূৰত জাপি লৈ খোজ কাঢ়ি আহি আছে। এই দৃশ্যটো এটা লং শ্বট (Long shot)-য়ে দেখুৱাইছে। ইয়ে গাঁৱলীয়া পৰিৱেশটোক বেছি জীৱন্ত, প্ৰাণৱন্ত কৰি তুলিছে বুলি ক'ব পাৰি।

পৰৱৰ্তী ছিকুয়েন্স এটাত দেখা পোৱা যায় ১৩ বছৰীয়া ইলাই কাপোৰ ধুই থাকোঁতে ইফালে এজাক ল'ৰা-ছোৱালী খেলা, সাঁতোৰাত মগ্ন। তাৰ মাজেৰে এজনীয়ে ইলাক খেলিবলৈ মাতোঁতে তাই যাবলৈ অনিচ্ছুক। কাৰণ স্কুলৰ শিক্ষকসকলে কৈ পঠাইছে পৰিদৰ্শক আহিব, সেইবাবে তেওঁলোকে ভালদৰে পঢ়িব লাগে। এই দৃশ্যাংশই যেন ছবিখনৰ প্ৰথমতেই স্পষ্ট কৰি দিছে- ইলা এজনী অধ্যয়নৰ প্ৰতি আগ্ৰহী, দায়িত্বশীল, সচেতন ছোৱালী। সেই ছোৱালীজনীয়ে স্কুলত পৰিদৰ্শকে সোধা আনে নোৱৰা প্ৰশ্নৰ উত্তৰ দিব পাৰিছে। যাৰ বাবে পৰিদৰ্শকে নিজৰ হেৰোৱা ছোৱালীজনীক মনত পেলাই, ইলাক নেহেৰুৱাবলৈ হেড পণ্ডিতক পৰামৰ্শ দি গৈছে। পৰৱৰ্তী পৰ্যায়ত দেখা গৈছে যেতিয়া - ইলাক কাৰ ছোৱালী বুলি পৰিদৰ্শকে সুধিছে, তেতিয়া ক্লোজ আপ (Close-up)-ত কৃষ্ণ দাসক দেখুওৱা হৈছে। এই শ্বটটো অতি সুন্দৰ হৈছে। এজন মাছমৰীয়া দৰিদ্ৰ লোক হিচাপে মুখ আৰু শৰীৰত যি ভাষা দিব লাগে সেয়া ফলপ্ৰসূ হৈছে। ইয়াৰ পৰৱৰ্তী অংশত আমি দেখোঁ ইলাই হাতত কিতাপ লৈ আহি থাকোঁতে দুজন ল'ৰাই চিলা উৰুৱাই আছে। বহু ওপৰলৈ উৰি যোৱা চিলা দুখন ইলাই চাই আছে। ইয়ে এক ব্যঞ্জন সৃষ্টি কৰিব পাৰিছে। হ'ব পাৰে ইলা মাছমৰীয়াৰ ছোৱালী! তথাপি তাইৰো আছে আশা-আকাংক্ষা। চিলা দুখনলৈ চাই থকা দৃশ্যই প্ৰতীকাত্মক দৃষ্টিৰে তাকেই বুজাইছে। আৰু এই কথা বেছি স্পষ্ট হৈছে পৰৱৰ্তী এটা শ্বটত। ইলাহঁতৰ গাঁৱৰ মাজেৰে এখন গাড়ী পাৰ হৈ যাওঁতে এজনী ছোৱালীয়ে ইলাক হাত জোকাৰি জোকাৰি বাই বাই দিছে। আৰু ইয়াক দেখি ইলাই নিজকে গাড়ীত উঠি কাৰোবাক বাই বাই দিয়াৰ কল্পনা কৰিছে। এনেদৰে ইয়াতে প্ৰতিভাত হৈছে তাইৰ স্পৃহা, সপোন। গল্পটোত ইলাৰ দাৰিদ্ৰ জীৱনটোক দেখুৱা হৈছে; তাই সপোনৰ কথা উন্মোচন হোৱা নাই। কিন্তু, প্ৰতীকাত্মকভাৱে চলচ্চিত্ৰখনত ইলাৰ মনস্তাত্ত্বিক দিশটোক ফুটাই তোলা হৈছে। এনে অন্তৰ্জগতৰ কথা প্ৰতীকেৰে তুলি ধৰিবপৰাটো চলচ্চিত্ৰকাৰৰ দক্ষতা।

ছবিখনত কৃষ্ণ দাসৰ অভিনয় অতি সুন্দৰ। ওপৰত আমি কিছু কথা কৈছোঁ। কঠম্বৰ নিষ্ক্ষেপণতো তেওঁ সফল। সুন্দৰ আৱহ সংগীতৰ প্ৰয়োগে এই চৰিত্ৰটোক এক অনন্য মাত্ৰা দিয়া হৈছে। তাৰে এটি অন্যতম উদাহৰণ হিচাপে ক'ব পাৰোঁ-- কৃষ্ণ দাসে জালেৰে মাছ ধৰি থাকোঁতে আৱহ সংগীতত শূন্য

গৈছে—“কৃষ্ণ গোপাল কৰুণাময়।” ইয়াৰ যোগেদি যেন কৈ দিয়া হৈছে- দুখীয়া লোক-জীৱনৰ ব্যক্তিজনৰ অৱস্থাটোৰ কথা। কৃষ্ণ দাস নিজে ৰোগী। পত্নীৰো বেমাৰ। ঘৰখন চলিব, চলাবই অসুবিধা, তেনেস্থলত বেমাৰ দেখুৱাটো দূৰৰে কথা। তেতিয়া আৰু অন্য উপায় কি থাকিব পাৰে। সকলো ভগৱানলৈ ঠেলি দিয়া হয় তেৰাই যি কৰে কৰক বুলি। মাছ ধৰি থকা সময়ত কফ ৰোগটোৱে আমনি কৰাত দাসে বুকুত হাতখন থৈছেহি। সেই সূত্ৰে চৰিত্ৰটোৰ মেজাজৰ সৈতে সংগতি ৰাখি এনে সংগীত আৰোপ কৰিব পৰাটো সুদক্ষ নিৰ্মাতাৰ লক্ষণ বুলিব লাগিব।

গল্পটোত দেখা যায় ইলাহঁতৰ ঘৰৰ ওচৰৰ কেইবাজনীও মহিলা টিঙিৰিতুলা হৈ থাকে। তাৰ অন্যতম খুদুমাইৰ মাক। সমস্যা, বেমাৰে যেতিয়া বেৰি থাকে তেতিয়া মানুহ স্বভাৱতে খিংখিঙীয়া হয়। ইলাৰ মাকো ব্যতিক্ৰম নহয়। সেই কথা ইলাৰ মুখেৰে প্ৰতিভাত হৈছে--পূৰ্বতে হেনো ইলাক মাকে খুব মৰম কৰিছিল। কিন্তু, বেমাৰটো হোৱাৰেপৰা অনবৰত বকি থাকে। চলচ্চিত্ৰখনত এই কথাখিনি সুন্দৰৰূপত উপস্থাপন কৰা হৈছে। ইয়াৰ লগতে আৰু এটা ক'ব লাগিব গল্পটোত ইলাৰ মাকৰ কি বেমাৰ হৈছে স্পষ্টৰূপত কোৱা হোৱা নাই। ছবিখনত তেজ নাইকিয়া বেমাৰ বুলি ইলাৰ যোগেদি উচ্চাৰিত হৈছে। এই বক্তৃহীনতা বেমাৰটোনো হয় কাৰ! গাঁৱৰ দৰিদ্ৰ লোকৰ মাজত নিশ্চয় ইয়াৰ প্ৰকোপ বেছি। সেইবাবে ক্ষুদ্ৰ যেন লাগিলেও সূক্ষ্ম নিৰীক্ষণ কৰিলে দেখা যায় ইলাৰ মাকৰ সৈতে বেমাৰটো চিত্ৰণত চলচ্চিত্ৰকাৰৰ কৌশল প্ৰশংসনীয়।

পৰৱৰ্তী এক দৃশ্যাংশত সাহিত্যৰ পাঠটোত নথকা দোকানীৰ চৰিত্ৰটোত কিছু স্ব-বিৰোধ পৰিলক্ষিত হয়। একো নথকা কৃষ্ণ দাসক পত্নীক দেখুৱাবলৈ চহৰলৈ নিবলৈ পৰামৰ্শ দিছে, আনফালে তেওঁক বস্ত্ৰৰ বাকী দিবলৈও বিচৰা নাই। অৱশ্যে এনেদৰে বাকী দি থাকিলে গাঁৱৰ সেই দোকান এখননো চলিব ক'বপৰা! কিন্তু, সেই দোকানীজনে ভবা নাই টকা নহ'লে বেমাৰ দেখুৱাব কেনেকৈ। কিন্তু, ৰোগক ওলাই কৰিলে জানো জীৱন আণ্ডাব! সেই মমতা দোকানীজনৰ চৰিত্ৰত প্ৰতিফলিত হৈছে। তথাপি কিছু সম্পৰীক্ষা কৰি এই চৰিত্ৰটোক ছবিখনত উপস্থাপন কৰা থল নিশ্চয় আছিল।

ইলাই দেউতাকক চাবোন নাই বুলি কওঁতে মাকে ফেপেৰি পাতি উঠিছে। ধুন মাৰি ফুৰিছ, মহৰী-কেৰাণীৰ ঘৈণী হ'বগৈ, এনেধৰণৰ কথা-বতৰা ইলাক শুনোৱা হৈছে। সেইবাবে ইলাই স্কুলত

বাইদেউগৰাকীক সুধিছে, কেনেদৰে শুকান কলপাত পুৰি কাপোৰ ধুব পাৰি। আৰু পাছদিনাৰপৰা ইলাই কাপোৰ ধুইছে বাইদেউগৰাকীয়ে কোৱাৰ মতে। গল্পটোত এই কথাখিনি প্ৰথমতেই আছে বুলিব পাৰি। চলচ্চিত্ৰখনত মাজ অংশত। কিন্তু, ছবিখনত মাত্ৰ বাইদেউক ইলাই সোধা কথাটোহে আছে। ইয়াৰ যোগেদি পৰিচালকে এক কাব্যিক ভাবনা উদ্ৰেক কৰিবলৈ সক্ষম হৈছে। পৰৱৰ্তী অংশত দেখা যায়--- ইলা গৈছে নামঘৰলৈ কবিৰাজ গোসাঁই ওচৰলৈ দৰৱ আনিবৰ কাৰণে। আৰু কাপোৰবোৰ তিতিব বুলি তাই ভিতৰলৈ সুমুৱাই লৈ গৈছে। ইলা গৈ বহিছেগৈ নামঘৰৰ চাৰি-পাটিত। মাছমৰীয়া কৃষ্ণ দাসৰ ছোৱালী বুলি জনাত ইলাক গোসাঁয়ে বাহিৰ হ'বলৈ কৈছে। আৰু দেউকণক কৈছে- কাপোৰবোৰ তিয়াবলৈ। গল্পটোত দেখুৱা হৈছে দেউকণ নামঘৰৰ বাহিৰত। কিন্তু, চলচ্চিত্ৰখনত দেউকণ শুই আছে গোসাঁই ওচৰতে। দেউকণ বাহিৰত থকাহ'লে নিশ্চয় মেঘাবৃত আকাশ দেখি কাপোৰবোৰ সুমুৱালেহেঁতেন। ইলালৈ তেওঁ চকু পৰিলহেঁতেন। আৰু নামঘৰৰ বাহিৰ বুলি কিনো আছে। চলচ্চিত্ৰকাৰে অতি কৌশলেৰে দেউকণক ভিতৰত দেখুৱাইছে বুলিব লাগিব। এনে সূক্ষ্ম কথাত গল্পকাৰে গুৰুত্ব দিয়া নিশ্চয় প্ৰয়োজন আছে। এইখিনিতে আৰু এটা কথা নক'লে নহ'ব ইলা যেতিয়া নামঘৰৰপৰা ঘৰলৈ বুলি ওলাই আহিছে তেতিয়া একে মাছমৰীয়া ৰুণুহঁতৰ ঘৰলৈ গোসাঁই যোৱাৰ কথাটো ভাবিছে। যোৱাৰ কাৰণ এইটোৱে ৰুণুহঁতৰ ঘৰ অৱস্থাসম্পন্ন। ইয়াৰে যোগেদি উচ্চ-নীচৰ ভেদাভেদৰ ছবিখন দেখুৱাবলৈ বিচৰা হৈছে যদিও একে গোসাঁই হেডপণ্ডিত চৰিত্ৰটোৰ যোগেদি দেখুৱাইছেযে কেনেদৰে অৰ্থনীতি অৱস্থা আৰু মানসিকতাই মানুহৰ জাত্যভিমান বা তেনে ভেদাভেদত ইন্ধন যোগায়।

এদিন ইলাই মাকৰ সৈতে শুই থাকোঁতে বিয়া হৈ যোৱাৰ সপোন দেখিছে। সেই কথা দলেঙেৰে আহি থাকোঁতে তাই খুদুমাইক কৈছে। তাকে শুনি খুদুমাইৰে ব্যক্ত কৰিছে তেনে সপোন দেখাটো বেয়া। দলেঙেৰে গৈ থাকোঁতে তেনে সময়তে দেখিছে গছৰ ওপৰত এখন চিলা। চিলাখনৰ ওচৰলৈ যাবলৈ লওঁতে এজন ল'ৰাই দৌৰি আহি ইলাহঁতক এটা দুঃসংবাদ দিছেহি। চিলাখনৰ ওচৰলৈ যাব নোৱৰা দৃশ্যটোৰে ইলাৰ আশা-আকাংক্ষা, সপোন থাকিলেও বৈ যাব লগা হোৱা কথাটোহে যেন ক'ব বিচৰা হৈছে। আৰু সেই সপোনটোৱে গ্ৰাম্য জীৱনটোক বেছি বাস্তৱ কৰি তুলিছে বুলিব পাৰি। তেনে পৰম্পৰা-বিশ্বাস আমাৰ গ্ৰাম্য সমাজত দেখা যায়। খুদুমাই নামৰ সেই কণমানি ছোৱালীজনীয়ে জ্যেষ্ঠসকলৰপৰা নিশ্চয় শুনাৰ বাবে ইলাক ক'ব পাৰিছে। এইখিনি নিৰ্মাণ অতি সুন্দৰ। ইয়াত নিৰ্মাতাৰ নৈপুণ্য দেখা

যায়। কিন্তু, ল'ৰা এজনে আহি ইলাহঁতক খবৰ দিওঁতে কম ছেকেণ্ডৰ ভিতৰত হ'লেও ইলাৰ মুখমণ্ডলত যি ভাবৰ সৃষ্টি কৰিব লাগিছিল সেয়া দেখা নগ'ল।

গল্পটোত দেখা যায় ইলা স্কুললৈ নহাৰ বাবে এদিন স্কুলৰ তিনিওজন শিক্ষকে ইলাৰ ঘৰত ওলাইছেগৈ। ইলাক লগ নাপাই ভিতৰত শুই থকা দেউতাকক কৈ আহিছে ইলাক স্কুললৈ পঠাবলৈ। তথাপি, ইলা অহা নাই। তাৰ পাছত ভাগে ভাগে লগৰীয়াসকলৰ যোগেদি খবৰ দিয়া হৈছে। খবৰৰ ওপৰত খবৰ পাই ইলাই স্কুললৈ আহি পানী নোলোৱা টিউৱেলটোৰ ওচৰত বৈ আছেহি। স্কুল ছুটীৰ পাছত হেড পণ্ডিতে গৈ ইলাক দেখি সুধিছে ইমান দিন গৈছিলি ক'লে, স্কুল অহা নাছিলি কিয় ? ইলাই একো নোকোৱাত অলপ ধমকৰ সুৰত সোধাত তাই কৈছে - ছাৰ মোৰ পেণ্ট নাছিল। চিনেমাখনত এইখিনি কথা অকণমান বেলেগকৈ দেখুৱা হৈছে। তাৰ ভিতৰত আমি ক'ব পাৰোঁ ইলা দলঙখনৰ ওচৰত বৈ থাকোঁতে হেড পণ্ডিত আৰু শিক্ষয়িত্ৰীগৰাকীয়ে লগ পাইছে। সূক্ষ্মভাৱে নিৰীক্ষণ কৰিলে দেখা যায় 'লাজ' শব্দটোৰ ঘনত্ব বেছি বাঢ়িছে ইলা দলঙত বৈ থকা দৃশ্যটোতহে। ইমানদিন তাই স্কুললৈ যোৱা নাই লাজত নে শোকত, অভাৱত(?)। যদি তাই লাজত যোৱা নাই সেইদিনা কেনেদৰে সাহস কৰিছে স্কুললৈ যাবলৈ? হ'ব পাৰে তাই মাছমৰীয়াৰ ছোৱালী। তথাপি তাইৰো আছে আশা-আকাংক্ষা, সমান্তৰালভাৱে লাজ। সেইসূত্ৰে চলচ্চিত্ৰখনৰ নাম 'লাজ' দিয়াটো উত্তম হৈছে। ই এক গভীৰ ব্যঞ্জনা বহন কৰি সাৰ্বজনীন আৱেদনক্ষম কৰি তুলিছে। কিন্তু, নামটো অলপ সলনি হ'লেও কাহিনী অকণমানো বিকৃত হোৱা নাই।

এনেদৰে পৰিচালক বৰাই কিছু মৌলিকত্ব আৰোপ কৰি ছবিখন নিৰ্মাণ কৰিছে। অৱশ্যে দৃশ্য-শ্ৰাব্য মাধ্যম হিচাপে কাহিনীৰ অংকনত চলচ্চিত্ৰকাৰে কাহিনীৰ সামান্য পৰিৱৰ্তন কৰাতো অস্বাভাৱিক নহয়। কিন্তু সেইবুলি নিৰ্মাতাৰ দক্ষতাক উলাই কৰিব নোৱাৰি। কাহিনীৰ অংশস্বৰূপে কৃষ্ণ দাসে গোৱা লোকগীত,ইলাই গোৱা কবিতাকেইটাও চৰিত্ৰকেইটাৰ লগত মিলি পৰিছে। গল্পটোত থকা কৃষ্ণ দাসৰ ছটা ল'ৰাক দেখুৱাবলৈ যোৱাহেঁতেন ইয়াৰ কাহিনীটো নিশ্চয় বেলেগ হ'লেহেঁতেন। তাক তিনিটা কৰি নিজৰ নৈপুণ্যৰ পৰিচয় দিছে চলচ্চিত্ৰকাৰে। কাহিনী কোনো হানি নোহোৱাকৈ কিছু নিজস্ব ৰোপণ কৰি নিৰ্মাতাই দক্ষতাৰে ছবিখন নিৰ্মাণ কৰি বসোত্তীৰ্ণ কৰি তুলিছে। শেষত ক'ব পাৰি সাহিত্যৰ পাঠ এটাক লৈ নিৰ্মিত মঞ্জু বৰাৰ 'লাজ' এখন অতি শিল্পসন্মত অসমীয়া চলচ্চিত্ৰ।

তুলনাত্মক সাহিত্যত অনুবাদৰ ভূমিকা

ড° স্বপ্না স্মৃতি মহন্ত

বিভাগীয় প্রধান, অসমীয়া বিভাগ

কে.চি.দাস কমাৰ্চ কলেজ

সাহিত্যৰ আলোচনা বা সাহিত্যৰ অধ্যয়নত বহু আগৰেপৰাই তুলনাৰ সহায় লৈ অহা হৈছে। কিন্তু ঊনবিংশ শতিকাৰপৰা বিশেষ উদ্দেশ্যপ্ৰণোদিতভাবে সাহিত্য অধ্যয়নৰ লগত তুলনাক জড়িত কৰিবলৈ লোৱা হয়। সাহিত্য সম্পৰ্কে বিশদ আৰু সম্পূৰ্ণ জ্ঞান লাভৰ উদ্দেশ্যেৰে সাহিত্য অধ্যয়নৰ লগত পদ্ধতিগতভাবে তুলনাক জড়িত কৰাৰ পৰাই তুলনাত্মক সাহিত্য বিষয়টোৰ জন্ম। তুলনাত্মক সাহিত্য হ'ল সাহিত্য অধ্যয়নৰ, সাহিত্য বিচাৰৰ এক বিশেষ দৃষ্টিভঙ্গী। মানুহৰ মনত নিজে আহৰণ কৰা জ্ঞান, তথ্য আদি আনৰ সৈতে ভগাই লোৱাৰ বা আনৰ সৈতে মিলাই চোৱাৰ হেঁপাহ থাকে। এই আগ্ৰহৰ পৰাই তুলনাত্মক সাহিত্য আৰু অনুবাদ কৰ্মৰ সৃষ্টি বুলি ক'ব পাৰি। তুলনাত্মক সাহিত্যৰ কাম হ'ল মিলাই চোৱা আৰু অনুবাদৰ কাম হ'ল ভগাই লোৱা। সাহিত্য বা ভাষাৰ মাধ্যমেৰে প্ৰকাশ লাভ কৰা যিকোনো বিষয় ভগাই লোৱাৰ ক্ষেত্ৰত প্ৰধান অন্তৰায় হ'ল ভাষা। অনুবাদৰদ্বাৰা ভাষাগত ব্যৱধান দূৰ কৰি ভাব-চিন্তা অন্য ভাষী লোকৰ বাবে গ্ৰহণযোগ্য কৰি তুলিব পাৰি। অনুবাদে ভাষাৰ দুৰ্বোধ্যতা আঁতৰ কৰি আন বিষয়ৰ সৈতে চিনাকি কৰি দি তুলনাত্মক সাহিত্য সৃষ্টিৰ বাট মুকলি কৰি দিয়ে। তুলনাত্মক সাহিত্যত এইখিনিতে অনুবাদৰ গুৰুত্ব।

মনৰ ভাব প্ৰকাশ আৰু বিনিময়ৰ কাৰণেই ভাষাৰ উৎপত্তি। কিন্তু মানুহৰ মাজত একাধিক ভাষাৰ সৃষ্টি আৰু প্ৰয়োগৰ বাবে ভাব বিনিময়ত বাধা আহি পৰিল। এই অসুবিধা আঁতৰাই ভিন্নভাষী দুই ব্যক্তি বা সমূহৰ মাজত ভাব আদান-প্ৰদান সম্ভৱ কৰি তোলাৰ প্ৰয়োজনতে অনুবাদ কৰ্মৰ উৎপত্তি। দুটা ভাষা কোৱা মানুহৰ মাজত বা এটা ভাষাৰ ক্ষেত্ৰৰপৰা অন্য এটা ভাষাৰ ক্ষেত্ৰলৈ গৈ যোগাযোগ কৰিবলগীয়া হোৱাৰ বাবে দুয়োটা ভাষা জনা কোনো ব্যক্তিয়েই সম্ভৱ বিশ্বৰ প্ৰথম দোভাষী বা অনুবাদক আছিল। আৰম্ভণিতে এই অনুবাদ কৰ্ম মৌখিকভাৱে চলি আছিল যদিও ভাষাই লিখিত ৰূপ লাভ কৰাৰ পাছত অনুবাদেও লিখিত ৰূপ লাভ কৰিলে। মানুহৰ মনত পৰস্পৰৰ বিষয়ে জানিবলৈ থকা অদম্য আকাংক্ষাৰ বাবে পৃথিৱীৰ একাধিক ভাষাৰ সৃষ্টিৰ লগে লগেই অনুবাদৰ আৱশ্যকতা আহি পৰিল আৰু সেই প্ৰয়োজনতে অতীজৰে পৰা অবিৰতভাৱে অনুবাদ কাৰ্য চলি আহিছে। জ্ঞানক সৰ্বব্যাপী কৰাৰ একমাত্ৰ উপায় হৈছে, কোনো বিশেষ ভাষাত প্ৰকাশ লাভ কৰা বিষয় অন্য ভাষাতো প্ৰকাশ কৰিবপৰা

ব্যৱস্থা অৰ্থাৎ অনুবাদ। ভিন ভিন ভাষাত প্ৰকাশ লাভ কৰিলেও বিশ্ব চেতনা আৰু মানৱ হৃদয়ৰ অনুভৱ সকলোৰে একেই। সেয়ে অনুবাদ কৰ্মৰ গ্ৰহণযোগ্যতাও অস্বীকাৰ কৰাৰ কথা নুঠে।

মানৱ মনৰ একেধৰণৰ আগ্ৰহ-আকাংক্ষাৰ পৰাই তুলনাত্মক সাহিত্য আৰু অনুবাদ কাৰ্যৰ উৎপত্তি। বিভিন্ন ভাষাৰ সাহিত্যৰ অনুবাদ আৰু সাহিত্যৰ অধ্যয়নত তুলনাত্মক পদ্ধতিৰ প্ৰয়োগ সম্পৰ্কীয় ইতিহাস অতি প্ৰাচীন। সাহিত্যৰ তুলনাত্মক অধ্যয়নৰ ক্ষেত্ৰত অধ্যয়নকাৰীসকলে বেছিভাগ ক্ষেত্ৰতে অনুদিত কৰ্মৰ সহায় লৈ আহিছে। মানুহৰ ভাষা শিক্ষণ ক্ষমতা সীমিত হোৱা বাবেই তুলনাত্মক সাহিত্যৰ ক্ষেত্ৰত অনুবাদৰ যোগেদি আলোচনালৈ অনা আন আন ভাষাৰ সাহিত্যৰ ওচৰ চপা হয়। মানুহৰ সাহিত্য সৃষ্টি আৰু সাহিত্যৰ বসাস্বাদনৰ চেতনা সকলো ৰাজনৈতিক, ভৌগোলিক, ভাষিক আদি সীমাবেখাৰ পৰা মুক্ত। অৰ্থাৎ সাহিত্য-স্ৰজন আৰু তাৰ বস গ্ৰহণৰ চেতনা একৰসাত্মক আৰু অখণ্ড। এইকথা অনুভৱ কৰিবলৈ পৃথিৱীৰ ভিন ভিন ভৌগোলিক ক্ষেত্ৰৰ, ভিন ভিন ভাষাত ৰচিত সাহিত্যৰ বিষয়ে অধ্যয়ন কৰিব লাগিব। তেতিয়াহে বিভিন্ন সাহিত্য-স্ৰজনৰ ক্ষেত্ৰত একতা আৰু বসগ্ৰহণৰ সাৰ্বজনীনতা সম্পৰ্কে অৱগত হ'ব পৰা যায়। সাহিত্যত বৰ্ণিত দেশ কাল নিৰপেক্ষ সহজাত মানৱীয় অনুভূতিসমূহ তুলনাত্মক সাহিত্যৰ বিষয়। ই সাহিত্যৰ আভ্যন্তৰীণ তত্ত্বসমূহ উদ্ঘাটন কৰি তাক প্ৰতিষ্ঠা কৰাৰ প্ৰয়াস কৰে। এই ক্ষেত্ৰতো অনুবাদৰ সহায়ত ভিন ভিন সাহিত্যৰ ওচৰ চাপি সেইসমূহৰ অন্তৰ্নিহিত সাৰ্বজনীন তত্ত্বসমূহৰ উদ্ঘাটন কৰাটো সম্ভৱ। তুলনাত্মক সাহিত্যই পৃথিৱীৰ সমগ্ৰ সাহিত্যকে একক বুলি ধৰি ইয়াৰ অধ্যয়ন সহজ আৰু সুগম কৰি তুলিবলৈ সকলো সাহিত্যৰে বাবে গ্ৰহণযোগ্য, সাৰ্বজনীন সাহিত্যৰ ৰূপ নিৰ্মাণ কৰিব বিচাৰে। পৃথিৱীৰ সমগ্ৰ সাহিত্যকে সামৰি ল'ব পৰা সাহিত্যশাস্ত্ৰ নিৰ্মাণ কৰিবৰ হ'লে অনুবাদ কৰ্মৰ অপৰিহাৰ্যতা কোনেও অস্বীকাৰ কৰিব নোৱাৰে।

সাহিত্য বিচাৰৰ ক্ষেত্ৰত তুলনাত্মক সাহিত্যৰ কিছুমান নিজা পদ্ধতি আছে আৰু এনে পদ্ধতিৰ লগত অনুবাদৰ প্ৰয়োজনীয়তা সাঙোৰ খাই আছে। শেষত ক'ব পাৰি অনুবাদে স্ৰজন, সাহিত্যৰ সিদ্ধান্ত, আলোচনা আদি সকলো দিশতে প্ৰভাৱ বিস্তাৰ কৰিব পাৰে। অৱশ্যে অশুদ্ধ অনুবাদে কেতিয়াবা বিষয় দিকভ্ৰষ্ট কৰাৰো সম্ভাৱনা থাকে। তুলনাত্মক সাহিত্যত অনুবাদৰ তাত্ত্বিক আৰু ব্যৱহাৰিক দুয়োটা দিশৰে অপৰিসীম গুৰুত্ব থাকে।

“

অসমীয়া ভাষাৰ উন্নতি, অসমৰ উন্নতিৰ প্ৰথম ঢাপ।

--- লক্ষ্মীনাথ বেজবৰুৱা

”

অসমীয়া নাৰীৰ আত্মকথাত ৰূপায়িত নাৰীৰ উত্তৰণৰ ইতিহাস

(ৰাজবালা দাস, নিৰুপমা বৰগোহাঞি আৰু
সবিতা গোস্বামীৰ আত্মকথাৰ বিশেষ উল্লিখনসহ)

দেৱাশিস বুঢ়াগোহাঁই

সহকাৰী অধ্যাপক, অসমীয়া বিভাগ

জৰ্জ গুছডৰ্ফে তেওঁৰ প্ৰবন্ধ- ‘Conditions and Limits of Autobiography’ (১৯৫৬)-ত লেখিছে, “autobiography is not possible in a cultural landscape where consciousness of self does not, properly speaking exist.”, অৰ্থাৎ যি সাংস্কৃতিক প্ৰেক্ষাপটত স্ব- বা আত্ম-সচেতনতা নাথাকে, তাত আত্মজীৱনী লিখা সম্ভৱপৰ নহয়। পৰম্পৰাগত ভাৰতীয় দৰ্শনত আত্ম বা মইৰ ধাৰণাটোক নিকৃষ্ট বুলি গণ্য কৰা হৈছিল। মইৰ বিপৰীতে আমিক সদায় উচ্চ স্থান দিয়া হৈছিল। অহংকাৰৰ বিপৰীতে উদাৰতা আৰু খণ্ডিত চেতনাৰ বিপৰীতে একতা সমাজত বৰ্তাই ৰখাৰ উদ্দেশ্যেৰে এনে কাম কৰা হৈছিল। সেইবাবেই বৈষ্ণৱ সাহিত্যিকসকলৰ ৰচনাত আত্ম চেতনাটো বাদেই সামূহিক অভিব্যক্তি (Universal Expression)-ৰ বাদে যাতে সামান্য নিজা চেতনা বা অভিব্যক্তি প্ৰকাশ নাপায়, তাক লৈ সাহিত্যিকসকল সদা সচেতন হৈ আছিল। এইবাবেই প্ৰাক-আধুনিক (ব্ৰিটিছ-পূৰ্বৰ) সময়ছোৱাত অসমত আত্মজীৱনী লেখা হোৱা নাছিল।

পঞ্চদশ শতিকাৰপৰা আৰম্ভ হোৱা পাশ্চাত্যৰ নৱজাগৰণৰ এটা গুৰুত্বপূৰ্ণ বৈশিষ্ট্যই আছিল— Self Space, আৰু Self Importance। তাৰ প্ৰভাৱত গঢ় লোৱা সাহিত্যিক বিধা (literary genre)— চুটিগল্প, কবিতা, উপন্যাস সকলোতে লেখকৰ আত্ম সচেতনতা স্পষ্টকৈ প্ৰকাশ পোৱা দেখা যায়। আত্মজীৱনী ৰচনা পাশ্চাত্যৰ সাহিত্যৰে এক বিধা। তাৰে আৰ্হিত ঊনবিংশ শতিকাৰ শেষৰ ফাললৈহে প্ৰথমখন অসমীয়া আত্মজীৱনী ৰচনা কৰা হৈছিল। ১৮৯০ চনত ৰচিত হৰকান্ত সদৰামীনৰ আত্মজীৱনী- খনেই এইক্ষেত্ৰত প্ৰথম। প্ৰকাশৰ ফালৰপৰা প্ৰথমখন, বাঁহীত প্ৰকাশিত লক্ষ্মীনাথ বেজবৰুৱাৰ মোৰ জীৱন সোঁৱৰণ। এইদৰে বিংশ শতিকাৰ প্ৰথমৰ্ধত কেইবাখনো অসমীয়া আত্মজীৱনী ৰচনা হৈছিল। কিন্তু এই আত্মজীৱনীৰ আটাইবোৰ আছিল পুৰুষ লেখকৰ।

অসমীয়া নাৰীয়ে ৰাজহুৱা ক্ষেত্ৰত প্ৰৱেশ কৰিবলৈ লয়, বিংশ শতিকাৰ প্ৰথম তিনিটা দশকৰপৰাহে। গতিকে তাৰ পূৰ্বে নাৰীৰ স্ব- বা আত্ম-সচেতনতা গঠন হোৱাই নাছিল। পাশ্চাত্যৰ গৃহস্থালি (Domesticity), ৰাজহুৱা ক্ষেত্ৰ (Public Domain) আদিৰ ধাৰণা অসমলৈ আগমন ঘটি

প্ৰসাৰ ঘটাবপৰাহে অসমীয়া নাৰীৰ সুকীয়া আদৰ্শ গঠন হ'বলৈ লয়। আত্ম চেতনাৰ প্ৰসাৰ হ'বলৈ লয়। বিংশ শতিকাৰ দ্বিতীয় দশকৰপৰা অসমীয়া নাৰীৰ আত্মজীৱনীয়ো প্ৰকাশ হ'বলৈ লয়। প্ৰথমখন আছিল, ৰাজবালা দাসৰ *তিনিকুৰি দহ বছৰৰ স্মৃতি* (১৯৭১)। তাৰপিছতে নলিনীবালা দেৱী, নিৰ্মলপ্ৰভা বৰদলৈ, মামণি বয়ছম গোস্বামী, নীলিমা দত্ত, নিৰুপমা বৰগোহাঞি, অনিমা গুহ, সবিতা গোস্বামী, ইন্দিৰা মিৰিৰ আত্মজীৱনী প্ৰকাশ পায়। এই আত্মজীৱনীসমূহৰ প্ৰকাশেই অসমীয়া নাৰীৰ বৌদ্ধিক, সামাজিক উত্তৰণৰ স্পষ্ট প্ৰমাণ। এই আত্মজীৱনীসমূহ কালানুক্ৰমিকভাৱে অধ্যয়ন কৰিলে অসমীয়া নাৰীৰ উত্তৰণৰ ৰূপৰেখা স্পষ্টকৈ অংকন কৰিব পৰা যায়। আমাৰ আলোচনাত ৰাজবালা দাসৰ *তিনিকুৰি দহ বছৰৰ স্মৃতি*, নিৰুপমা বৰগোহাঞিৰ *বিশ্বাস আৰু সংশয়ৰ মাজেদি* আৰু সবিতা গোস্বামীৰ *মন গংগাৰ তীৰত* এই তিনিখন আত্মকথাৰ যোগেদি নাৰীৰ উত্তৰণৰ লেখ পৰ্যবেক্ষণ কৰা হ'ব।

ৰাজবালা দাসৰ জন্ম, ১৮৯৩ চনত ডিব্ৰুগড়ত। তেওঁ কলিকতাৰ বেথুন স্কুলত শিক্ষা লাভ কৰা মুষ্টিমেয় অসমীয়া নাৰীচামৰ ভিতৰত অন্যতম। ১৯৩৯ চনত তেওঁ গুৱাহাটীত প্ৰথম মহিলা কলেজ সন্দিকৈ কলেজ প্ৰতিষ্ঠা কৰি অধ্যক্ষ ৰূপে আসীন হয়। আধুনিক শিক্ষাৰে শিক্ষিত অসমৰ একেবাৰে প্ৰথম প্ৰজন্মৰ নাৰীসকলৰ এগৰাকী ৰাজবালা দাসেই প্ৰথম অসমীয়া নাৰী আত্মজীৱনীকাৰ। তেওঁৰ *তিনিকুৰি দহ বছৰৰ স্মৃতি*-খন অসমীয়া নাৰীৰ সমাজ জীৱনৰ এক জীৱন্ত দলিল। অসমীয়া নাৰীয়ে আজি একবিংশ শতিকাৰ তৃতীয় দশকত যিমানখিনি স্বাধীনতা লাভ কৰিবলৈ সক্ষম হৈছে, তাৰ সোপানেৰে যাত্ৰা কৰা যে অত্যন্ত কঠিন আছিল সেয়া দাসৰ জীৱনীখনেই স্পষ্ট কৰে।

তেওঁ আৰম্ভ কৰিছে, "... তিনিকুৰি দহ বছৰৰ আগৰ কথা। সেই সময়ত অসমৰ সমাজৰ নীতি-নিয়ম, আচাৰ-ব্যৱহাৰ, তিবোতাসকলৰ সামাজিক অৱস্থা কেনেকুৱা ধৰণৰ আছিল সেই বিষয়ে আজিৰ মানৱ একেবাৰে অবিদিত... ঘৰৰ তিবোতাসকল আগ চোতাললৈ যোৱা নিষেধ..." (পৃ. ৩)। ছোৱালীৰ স্বাধীনতা থাকে মাহেকীয়া আৰম্ভ হোৱাৰ আগলৈকে। তাৰপিছত সমাজৰ নীতি-নিয়মৰ প্ৰকোপত ছোৱালী একোগৰাকীৰ অৱস্থা নাজল-নাথল হৈ পৰে। "... যেই ছোৱালীয়ে কন্যাকাল প্ৰাপ্ত হয়, সেইদিনাৰ পৰাই তেওঁবিলাকে আগৰ দৰে ওলাই সোমাই ফুৰিব নোৱাৰা হয়।..." (পৃ. ২)। "... কন্যাকাল হলেই ছোৱালীয়ে কঠোৰ সংযমৰ ভিতৰেদিয়ে কাল কটাৰ লাগিব বুলি ভাৱিয়েই, কন্যাকাল হোৱা সময়ত বেছিভাগ ছোৱালীয়ে বৰ কন্দা-কটা কৰিছিল।..." (পৃ.৩)। ৰাজবালা দাসৰ সৈতে তদানীন্তন কালৰ অন্য নাৰী লেখকসকলৰ পাৰ্থক্য আছিল, তাৰ প্ৰকাশৰ পাৰ্থক্যত। দাসৰ প্ৰকাশশৈলী আছিল, সমালোচনাত্মক। তেওঁৰ সম-সাময়িক লেখক নলিনীবালা দেৱীৰে প্ৰকাশশৈলী পুৰুষতান্ত্ৰিক সমাজৰ চেতনাৰে ভাৰাক্ৰান্ত আছিল। এইধৰণৰ শক্তিশালী চেতনাৰে দাস পূৰ্বৱৰ্তী নাৰী লেখকে লেখা নাছিলেই বুলিব পাৰি।

এই সমালোচনামূলক দৃষ্টিভঙ্গী ধাৰণ কৰাৰ বাবে দাসৰ চকুত সমাজত যে নাৰীৰ ৰাজহুৱা ক্ষেত্ৰত প্ৰতিনিধিত্ব তেনেই কম সেয়া স্পষ্ট হৈ পৰিছিল। "সেইকালৰ তিবোতাসকলে কোনো দায়িত্বপূৰ্ণ

কামৰ ভাৰ গ্ৰহণ কৰা মনত নপৰে। সামাজিক বা আৰ্থিক দায়িত্বভাৰ তেওঁবিলাকে বহন কৰিব লগাত নপৰিছিল।” (পৃ. ৪)।

দাসৰ ভগৱান ভক্তি বা চেতনা অতি তীব্ৰ আছিল। বিংশ শতিকাৰ প্ৰথমার্ধৰ এগৰাকী নাৰীৰ তাৰ বাদে অন্য ধাৰণা আশা কৰাও অৱশ্যে অমূলক। “... আমাৰ সৰু কালৰে পৰা ভগৱানত বৰ বিশ্বাস জন্মিছিল।...” (পৃ. ১২)। ৰাজবালা দাসৰ পূৰ্বসূৰী হিচাপে হেমপ্ৰভা দাসে ডিব্ৰুগড়ৰ ছোৱালী বিদ্যালয়ত প্ৰধান শিক্ষয়িত্ৰী ৰূপে কাম কৰিছিল। তেওঁ উল্লেখ কৰিছে, সেই সময়ত শিক্ষয়িত্ৰীৰ অভাৱ যথেষ্ট আছিল। ইয়াৰপৰা সামাজিক ক্ষেত্ৰত নাৰীৰ অনুপস্থিতি ব্যাপকৰূপত অনুভূত হয়। গৃহস্থালি বা Domesticity-ৰ যি অসমীয়া সমাজত সামাজিক গাঁথনি তাত নাৰী-পুৰুষৰ সম্পৰ্ক স্বতঃস্ফূৰ্ত নাছিল। তেওঁ লেখিছে, “আমি দেউতাক বৰ লাজ আৰু শ্ৰদ্ধা কৰিছিলো, মুখ ফুটাই কোনো কথাকে কোৱা মনত নপৰে।...” (পৃ. ১৭)।

ৰাজবালা দাসে কলিকতাৰ বেথুন আৰু ডাৱচেচন কলেজত শিক্ষা লাভ কৰিছিল। কলিকতাত নাৰীক লৈ থকা সামাজিক ধাৰণা, হোষ্টেলত ছোৱালী ৰখাৰ ব্যৱস্থা কেনে ধৰণৰ আছিল তাৰ উমান পোৱা যায়। সেই সময়তে কলিকতাত পঢ়িবলৈ লোৱা অসমীয়া ছোৱালী, কনকলতা ভূঞা, সুখলতা দুৱৰা, সুখলতা দুৱৰা, শশীপ্ৰভা বৰুৱা, হেমাঙ্গিনী বৰুৱা আদিৰ প্ৰসংগও আত্মজীৱনীখনত উল্লেখ কৰা হৈছে।

এনেধৰণৰ নানা প্ৰসংগযুক্ত ৰাজবালা দাসৰ আত্মজীৱনীখন ঐতিহাসিক দৃষ্টিভংগীৰ ফালৰপৰা অতি গুৰুত্বপূৰ্ণ, ভাষাৰ ফালৰপৰাও স্পষ্ট আৰু নিৰ্মেদ বুলি ক’ব পৰা যায়।

নিৰুপমা বৰগোহাঞি (তামুলী) এগৰাকী স্পষ্ট দৃষ্টিভংগীৰ যথার্থতে আধুনিক লেখক। তেওঁ নাৰীবাদ, মাক্সবাদৰ দৰে চেতনাসমূহ শৈশৱৰপৰাই উপযুক্ত ঘৰুৱা তথা সামাজিক পৰিৱেশ লাভ কৰি গঢ় দিবলৈ সক্ষম হৈছে। ৰাজবালা দাসৰ পৰৱৰ্তী প্ৰজন্মৰ নাৰী লেখক হিচাপে, মুখামুখি হোৱা সংঘাত আৰু সামাজিক প্ৰেক্ষাপটৰ সন্মুখীন বৰগোহাঞিয়ে হোৱা নাছিল। ৰাজবালা দাসে প্ৰতিষ্ঠা কৰা নাৰী উপযোগী শৈক্ষিক পৰিৱেশতে বৰগোহাঞিয়ে শিক্ষা লাভ কৰাৰ সুবিধাও লাভ কৰিছিল। তেওঁৰ আত্মজীৱনী *বিশ্বাস আৰু সংশয়ৰ মাজেদি*-ত ৰাজবালা দাসৰ প্ৰত্যক্ষ সান্নিধ্যৰ কথা নিৰুপমা বৰগোহাঞিয়ে উল্লেখ কৰিছে। এই আত্মজীৱনীখন ১৯৯৩ চনত প্ৰথম প্ৰকাশ পায়।

নিৰুপমা বৰগোহাঞিৰ দেউতাক-মাক কম শিক্ষিত আছিল, কিন্তু তেওঁলোক যথার্থতে আধুনিক আৰু সংবেদনশীল আছিল। তেওঁ লেখিছে, “পিতাই আমাক অবাধ স্বাধীনতা দিছিল। আমাৰ দিনত আজিৰ দৰে গাভৰু ছোৱালীৰ বন্ধু থকাৰ প্ৰশ্নই নুঠিছিল, কিন্তু আমাৰ ঘৰত মোৰ স্বাধীনতা আছিল মোৰ ভাই-ককাইৰ দৰে, মই স্বাধীনভাৱে অকলে ঘূৰি ফুৰিছিলো, মোৰ কেবাজনো ল’ৰা বন্ধু আছিল, তেওঁলোকে আমাৰ ঘৰলৈ মোক লগ ধৰিবলৈ নিঃসংকোচে আহিছিল।...” (পৃ. ১৯)। এইখিনি কথাৰপৰা অনুমান কৰিব পৰা যায়, তেওঁৰ তদানীন্তন কালত যদিও সামাজিক ক্ষেত্ৰত ছোৱালীৰ স্বাধীনতা যথেষ্ট

সীমিত আছিল। কিন্তু তাৰ মাজতো এনে দুই এগৰাকী অভিভাৱক সৃষ্টি হ'বলৈ লৈছিল। চন্দ্ৰপ্ৰভা শইকীয়ানীৰ অভিভাৱক, ইন্দিৰা মিৰিৰ অভিভাৱকৰ কথাও প্ৰসংগতে উল্লেখ কৰিব পাৰি।

নলিনীবালা দেৱীৰ আত্মজীৱনীত মাক-আইতাক আদি স্ত্ৰী-পূৰ্বজ সকলৰ অস্তিত্বৰ তেনেই ক্ষীণ উপস্থিতি থকাৰ বিপৰীতে তাৰ বিশ বছৰ মান পিছত প্ৰকাশিত নিৰুপমা বৰগোহাঞিৰ আত্মকথাত মাকৰ খুব সবল উপস্থিতি আছে। মাকে কম শিক্ষিত হোৱাৰ পিছতো নামঘৰত তথাকথিত নিম্নজাতিৰ মহিলাই প্ৰসাদ বিলোৱাৰ প্ৰসংগ উত্থাপন কৰি বৰগোহাঞিয়ে মাকৰ সবল ব্যক্তিত্বৰ স্পষ্ট প্ৰমাণ দাঙি ধৰিছিল।

ল'ৰা-ছোৱালীৰ যে পৃথক বিদ্যালয় আছিল সেয়া বৰগোহাঞিৰ লেখাত স্পষ্ট হৈ উঠিছে। কিন্তু ৰাজবালা দাসৰ সময়ত ৰাজহুৱা স্থানেৰে ছোৱালী স্কুললৈ গৈ শিক্ষা লোৱাৰ কথা কল্পনাৰীত বুলি ভৱা সমাজখনৰ ভালেখিনি যে পৰিৱৰ্তন ঘটিছিল তাক অনুভৱ কৰিব পৰা যায়। ল'ৰা আৰু ছোৱালী সন্তানক বেলেগ বেলেগ ব্যৱহাৰ কৰাৰ কথাও নিৰুপমা বৰগোহাঞিয়ে জীৱনত অনুভৱ কৰিছিল। কাৰণ, তেওঁৰ জন্মৰ সময়ত মাকৰ প্ৰসূতি ৰোগ হৈ অতি বেয়া অৱস্থা হৈছিল। যাৰ বাবে মাকৰ মাকে (আইতাক) তেওঁক সৰুতে অতি বেয়া ব্যৱহাৰ কৰিছিল। মৰি যাবলৈকো অভিশাপ দিছিল। "... বোধহয় দুজনী জীয়েকৰ পিছত তৃতীয় এজনী স্বাস্থ্যহীন আৰু ক'লা-মলা ছোৱালী নহৈ ল'ৰা সন্তান জন্ম হোৱা হ'লে আইৰ মোৰ প্ৰতি উমান অৱহেলা নহ'লহেঁতেন বা বৰদাৰ যত্নৰ দ্বাৰা মোক মৰিবলৈ এৰি নিদিলেহেঁতেন। (শত্ৰুজনী মৰক, মোৰ জীজনী বাচক- আয়ে হেনো এই প্ৰাৰ্থনাই অহৰ্নিশে জনাইছিল।) এনেকৈ ভবাৰ নিশ্চয় যুক্তি আছে। আমি সৰু কালত ঘৰৰ কত গৃহিণীকেই যে দেখ-দেখকৈ ল'ৰাক যত্ন আৰু ছোৱালীক অৱহেলা কৰা নেদেখিছিলো।" (পৃ. ২২)।

বৰগোহাঞি শৈশৱ, কৈশোৰত স্ব-মেধা প্ৰদৰ্শনকামী মনোভাৱৰ আছিল বুলি নিজেই স্বীকাৰ কৰিছে। তাৰ বাবেই তেওঁ ঈশ্বৰ বিশ্বাসহীনতাৰ প্ৰমাণ দাঙি ধৰিবলৈ গৈ সৰস্বতী মূৰ্তিত গুৰিয়াই দিয়াৰ দৰে কাম কৰিছিল। সেয়া নিতান্তই গৰ্হিত কাম বুলি পৰৱৰ্তী সময়ত অনূতপ্ত হ'লেও ৰাজবালা দাস, নলিনীবালা দেৱী, নিৰ্মলপ্ৰভা বৰদলৈৰ লেখাত ভূৰি ভূৰি ঈশ্বৰ ভক্তি দেখাৰ পিছত এয়া যে নাৰীৰ মানসিকতাৰ এটা স্পষ্ট উত্তৰণ আছিল সেয়া স্পষ্ট হৈছে।

বিংশ শতিকাৰ প্ৰথমার্ধত দুৰ্গাবাসিনী দাস, যমুনেশ্বৰী খাটনিয়াৰ, প্ৰফুল্লবালা দেৱী চৌধুৰানী আদিৰ লেখাত ছোৱালীৰ বাবে যে তাত্ত্বিক বিষয়তকৈ ব্যৱহাৰিক মূলতঃ ঘৰ চলোৱাৰ লগত জড়িত প্ৰসংগ পাঠ্যক্ৰমত অন্তৰ্ভুক্ত হ'ব লাগে সেয়া তেওঁলোকে উল্লেখ কৰিছিল। ল'ৰা-ছোৱালীৰ পৃথক পাঠ্যক্ৰমৰপৰা ভালমান খোজ আওঁৱাই অহা অসমীয়া শিক্ষাৰ জগতত ছোৱালীয়েও যে গণিত, উচ্চ গণিত, বিজ্ঞান আদি তাত্ত্বিক বিষয় পঢ়াৰ পৰিৱেশ গঢ় লৈছিল সেয়াও বিশ্বাস আৰু সংশয়ৰ মাজেদিত স্পষ্ট হয়। "...চোকা ছোৱালীয়ে সাধাৰণ অংকৰ উপৰি অতিৰিক্ত অংক লোৱাটো সচৰাচৰ নিয়ম।" (পৃ. ৪০)।

ছোৱালী হোষ্টেলৰ অৱস্থা কিন্তু ৰাজবালা দাসে উল্লেখ কৰাতকৈ বিশেষ উত্তৰণ হোৱা নাছিল। “... হোষ্টেল মানে বন্দীশাল বুলি মাজে মাজে অনুভৱ কৰিবলৈ বাধ্য হৈছিলো। স্বাধীনভাৱে অকলে কলৈকো যাবলৈ দিয়া নহয়, ‘ভিজিটিং আৱাৰ’ত কেৱল ঘৰৰ পৰা অনুমোদিত আত্মীয়-স্বজন, বন্ধু-বান্ধৱকহে আহিবলৈ দিয়া হয়। চিঠি-পত্ৰ খুলি চোৱা হয়।...” (পৃ. ৪১)। নিজৰ জীৱনৰ লক্ষ্য নিৰ্বাচন কৰোঁতেও তেওঁ বিমোৰত পৰিছিল। কাৰণ অধ্যাপক হোৱাৰ কথা তেওঁৰ মনলৈ অহাই নাছিল। “... আমাৰ ছাত্ৰী জীৱনত কেইগৰাকী মহিলাই বা অধ্যাপিকা হৈছিল।...” (পৃ.৪৫)।

পোছাক-পৰিচ্ছদৰ ক্ষেত্ৰত ছোৱালীৰ ক্ষেত্ৰত কঠোৰ নিয়ম নীতি আছিল। “... এতিয়াৰ দৰে আমিতো ছেলোৱাৰ-কামিজ নিপিন্ধিছিলো, মেখেলা-চাদৰেই পিন্ধিছিলো।...” (পৃ. ৭০)।

বোৱাৰী হৈ যোৱাৰ পিছত তেওঁ উজনিৰ আহোম সমাজত প্ৰচলিত পুৰুষতন্ত্ৰৰ কিছু উমান পাইছিল। বিশেষকৈ বোৱাৰীৰ বাবে নিয়ম অতি কঠোৰ। সেয়া অৱশ্যে এতিয়াও গ্ৰাম্য সমাজত বিশেষ বেছি সলনি হোৱা নাই। তেওঁৰ জা সু-লেখিকা দীপিকা বৰগোহাঁয়ে এবাৰ কাপোৰ চিলোৱা মেচিনত কাম কৰোঁতে চকীত বহিব লগা হোৱাত এনে হ’বলৈ গ’ল যে সেই একেখন চকীত শহুৰ বহিব কেনেকৈ? আকৌ তেওঁৰ জীৱনসংগী হোমেন বৰগোহাঞিৰ ঘৰ অৱস্থাপন্ন হোৱাৰ বাবে শহুৰ বা পুৰুষসকল পথাৰলৈ যোৱা নাছিল। “... অথচ শাহু আৰু খুৰীশাহুতো কাঁচি লৈ ঠিকেই ধান দাবলৈ গৈছিল। বোধহয় ইয়ো পুৰুষশাসিত সমাজৰে বিধান আছিল।...” (পৃ. ২২৮)।

এইদৰে বিভিন্ন প্ৰসংগৰে নিৰুপমা বৰগোহাঞিয়ে সাৱলীল ভাষাত আত্মকথাখন ৰচনা কৰিছে। ৰাজবালা দাসৰ বিংশ শতিকাৰ প্ৰথম দশকৰ নাৰীৰ অতি নিম্ন অৱস্থাৰপৰা বৰগোহাঞিৰ একবিংশ শতিকাৰ দুৱাৰমুখৰ সময়লৈ নাৰীৰ এক স্পষ্ট উত্তৰণ লক্ষ্য কৰা গৈছে।

সবিতা গোস্বামীৰ *মন গংগাৰ তীৰত* এখন ব্যতিক্ৰমী আত্মজীৱনী। একাষাৰে এইখনক *First of its kind*- বুলি ক’ব পাৰি। সবিতা গোস্বামী আছিল আশীৰ দশকৰ অসমৰ প্ৰথমগৰাকী মহিলা সাংবাদিক। তেওঁ বিবিচি, ফ্ৰান্স সংবাদ সন্থা, ব্লিটচ আদি কাকতৰ হৈ কাম কৰিছিল আৰু নিৰপেক্ষ হৈ থাকি অসম আন্দোলন, চাউলখোৱাৰ গণহত্যা, সেইসময়ৰ নিৰ্বাচন আদিৰ ধাৰাবাহিক সংবাদ ৰাইজৰ মাজলৈ লৈ গৈছিল। সবিতা গোস্বামীৰ জীৱন যথেষ্ট সংঘাতেৰে ভৰা আছিল। তেওঁৰ জীৱনৰ পটভূমি আছিল মূলতঃ বিংশ শতিকাৰ শেষৰ তিনিটা দশক। আত্মজীৱনীখনত তদানীন্তন অসমীয়া সমাজৰ নাৰী বিষয়ক ধ্যান-ধাৰণাৰ ভালেখিনি উদঙাই দেখুওৱা হৈছে। তুলনামূলকভাৱে উদাৰ অসমীয়া ঘৰ এখনত তেওঁৰ জন্ম হৈছিল। কিন্তু বিয়া তেওঁৰ এনেকুৱা এখন ঘৰলৈ হৈছিল, য’ত নাৰীৰ স্বাধীনতা তেনেই সংকুচিত অৱস্থাত আছিল। বিয়াৰ পিছৰ প্ৰত্যাহ্বানবোৰেই তেওঁক শক্তিশালী কৰি তুলিছে। এগৰাকী নাৰীৰ ঘৰখনেই সৰ্বস্ব। ঘৰখন গঢ়ি লোৱাৰ দায়িত্ব মূলতঃ নাৰীৰেই। এনে ধৰণৰ গৃহস্থালিৰ চেতনাৰে তেওঁক নিজৰ জীৱনসংগীয়ে বিয়াৰ পিছতে কৈছিল, “... আজিৰপৰা তুমি এইখন ঘৰৰ কথা প্ৰথমতে ভাবিবা।...” (পৃ. ১৫)।

তেওঁ নিজৰ সংগীৰপৰা উপযুক্ত ব্যৱহাৰ সমগ্ৰ জীৱনতেই লাভ কৰা নাছিল। তাৰ বাবে তেওঁ যথেষ্ট মনোকষ্ট লাভ কৰিছিল। স্নাতকোত্তৰ ডিগ্ৰী লাভ কৰাৰ আগতেই বিয়াত বহিবলৈ বাধ্য হোৱাৰ কথাটোৱে বিংশ শতিকাৰ দ্বিতীয়াৰ্ধতো ছোৱালীক সোনকালে বিয়া দিয়াৰ প্ৰথা প্ৰচলিত আছিল তাৰ ইংগিত দিয়ে। পতিগৃহত তেওঁ আধৰুৱা শিক্ষাৰ সপোন পূৰণ কৰাৰ সুবিধা লাভ কৰা নাছিল। নিজৰ সংগীৰপৰা অশেষ মানসিক কষ্ট তেওঁ লাভ কৰিছিল। “মোক ইমান মানসিক যাতনা দিয়া সত্বেও কেলেই গৃহস্থক এৰি অহা নাছিলোঁ, সেই প্ৰশ্ন নিশ্চয় উঠে। তাতে মই ইমান শান্ত প্ৰকৃতিৰ মানুহো নহয়। ইয়াৰ মূল কাৰণ আছিল, তেতিয়াৰ সমাজে পতিগৃহ এৰি অহাৰ কথাটো সহজে গ্ৰহণ নকৰে। (পৃ. ৩৯)।

তেওঁ নিজৰ জীৱনত যিখিনি প্ৰত্যাহ্বানৰ সন্মুখীন হৈছিল সেয়া নিজৰ জীয়েক দুগৰাকীয়ে যাতে সন্মুখীন নহয় তাক লৈ সচেতন আছিল। অৰ্থাৎ-- এইখিনি সময়তে এনে সচেতন, নাৰী স্বাধীনতাৰ পক্ষপাতী লোকে সন্তান জন্ম দি নিজৰ পৰৱৰ্তী প্ৰজন্মক উপযুক্ত পৰিৱেশ প্ৰদান কৰাটোও আছিল, অসমৰ সমাজ জীৱনলৈ অহা বিশেষ পৰিৱৰ্তন। বিদেশী বহিষ্কাৰ আন্দোলনৰ সময়ত তেওঁৰ বৰ জীয়ৰীয়ে কটন কলেজত পঢ়িছিল। তেতিয়া সবিতা গোস্বামীৰ আদৰ্শৰেই জীয়ৰী নাৰীৰ প্ৰতি হোৱা অকাৰণ অবিচাৰ ৰোধ কৰিবলৈ উদগ্ৰ কঠেৰে ভাষণ দিছিল-- “... শ্ৰেণী আৰম্ভ হোৱাৰ লগে লগেই ছোৱালীবোৰে মেখেলা-চাদৰ পিন্ধা বাধ্যতামূলক কৰিবলৈ ছাত্ৰ সন্থাই কলেজত ছাত্ৰসভা পাতিলে। সেই সভাত হেনো মোৰ জীয়ৰীয়ে ‘উত্তপ্ত’ ভাষণ দি ক’লে, ‘মেখেলা-চাদৰ পিন্ধাত অসুবিধা নাই। কিন্তু অসমৰ সংস্কৃতি যদি মেখেলা-চাদৰতহে আছে ল’ৰাহঁতেও ‘গোলামিৰ চিনাকি’ ছাৰ্ট-পেণ্ট-জীনছ পৰিহাৰ কৰি ‘চুৰিয়া-চাপকণ’ পিন্ধা কৰক।..’ (পৃ. ১৩৪)। মেখেলা-চাদৰ তথা জাতীয় সংস্কৃতি ৰক্ষাৰ দায়িত্ব নাৰীৰ হাততে সমাজে সমৰ্পণ কৰা নিৰুপমা বৰগোহাঞিৰ আত্মজীৱনীতো দেখা পোৱা গৈছিল। মন গংগাৰ তীৰতৰ পৃথকত্ব এইখিনিতেই যে গোস্বামীৰ পৰৱৰ্তী প্ৰজন্মও আছিল নাৰী। যাৰ জীৱনীখনত পৰৱৰ্তী প্ৰজন্মৰ নাৰীৰ দৃষ্টিভংগী আৰু প্ৰেক্ষাপটো উল্লিখিত হৈছে।

গোস্বামী এগৰাকী বলিষ্ঠ সাংবাদিক আছিল। কলিকতাৰ *এ স্পেচ উইডিন দ্য ষ্ট্ৰাগল*-- কিতাপখনৰ বাবে ‘জনগণৰ আন্দোলনত মহিলাৰ ভূমিকা’ বিষয়ত লেখিছিল, “... অসম আন্দোলনৰ নেতৃত্বৰ দুৰ্বলতাৰ বাবে জনগণৰ আন্দোলনলৈ ৰূপান্তৰ হ’ব নোৱাৰিলে আৰু মহিলাই অংশগ্ৰহণ কৰি সমৰ্থকৰ সংখ্যা বঢ়াইছিল যদিও কোনো গুণাত্মক উৎকৰ্ষ সাধন কৰাত ব্যৰ্থ হ’ল। আন্দোলনৰ নেতৃত্ব বা পিছত অগপৰ হৈ চৰকাৰ গঠন কৰোঁতেও তাত মহিলাৰ প্ৰতিনিধিত্ব আছিল প্ৰাধান্যহীন আৰু নগণ্য। মহিলা মাথোঁ শ্লোগান দিয়া সমৰ্থক হৈ ৰ’ল।..” (পৃ. ১৯৩)। গতিকে গোস্বামীৰ আত্মজীৱনীখনত বিদেশী বহিষ্কাৰ আন্দোলনত নাৰীৰ ভূমিকা নাৰীৰ দৃষ্টিৰে স্পষ্টকৈ প্ৰকাশ পোৱা দেখা গৈছে।

নাৰীৰ ঘৰৰ চাৰিবেৰপৰা, ৰাজনীতি, সাংবাদিকতা, পৰৱৰ্তী প্ৰজন্ম সকলোৰে যাত্ৰা অন্তৰ্ভুক্ত মন গংগাৰ তীৰত-- এখন বহুমাত্ৰিক নাৰীৰ আত্মকথা।

এইদৰে লক্ষ্য কৰিলে দেখা যায়, ভিন্ন সময়ৰ বিবিধ নাৰীৰ আত্মজীৱনীৰ তুলনামূলক আলোচনা কৰিলে সমাজত নাৰীৰ স্থানৰ এখন স্পষ্ট ছবি মূৰ্তমান হৈ উঠে। অসমীয়া সমাজত নাৰীৰ অধিকাৰৰ অহোৰাত্ৰি যুঁজখনৰ ইতিহাস চাবলৈ হ'লে অসমীয়া নাৰীৰ আত্মকথাসমূহেই একেবাৰে নিকটতম সাক্ষী বুলি ক'ব পৰা যায়।

আধাৰ গ্ৰন্থ:

গোস্বামী, সবিতা। *মন গংগাৰ তীৰত*। অসম বুক হাইভ, ২০১৭ চন।

দাস, ৰাজবালা। *তিনিকুৰি দহ বছৰৰ স্মৃতি*। পি.ডি.এফ. ৰূপ এটাৰপৰা। (সৌজন্যঃ ড° সঞ্জীৱ পল ডেকা, সহকাৰী অধ্যাপক, তেজপুৰ বিশ্ববিদ্যালয়)।

বৰগোহাঞি, নিৰুপমা। *বিশ্বাস আৰু সংশয়ৰ মাজেদি*। ষ্টুডেণ্টছ ষ্ট'ৰছ, ২০১৮ চন।

প্ৰবন্ধ:

Friedman, Susan Standford. "Women's Autobiographical Selves: Theory and Practice". *The Private self : theory and practice of women's autobiographical writings*. Editor. Shari Benstock. University of North Carolina Press, 1988. Internet Archive. <https://archive.org/details/privateselftheor0000unse/mode/2up> . pp. 34-62.

Gusdorf, Feorges. "Conditions and Limits of Autobiography." *Autobiography: Essays Theoretical and Critical*. Editor. James Olney. Princeton University Press, 1980. [degruyter.com,https://www.degruyter.com/document/doi/10.1515/9781400856312.28/html?lang=en](https://www.degruyter.com/document/doi/10.1515/9781400856312.28/html?lang=en) , pp. 28-48.

“

ৰাজহুৱা ঠাইত ব্যক্তিগত সকলো যন্ত্ৰণা হেঁচা মাৰি ৰাখি, শান্ত, নম্ৰভাৱে আচৰণ কৰিব পৰা শক্তি আহৰণ কৰিব পাৰিলে এক নিৰ্মল আনন্দ পোৱা যায়। এজন মানুহক ভাল ব্যৱহাৰ কৰিলোঁ, এজন মানুহৰ বিষয়ে ভালকৈ ক'লোঁ-এই ভাবটোৱে, এই কামটোৱে মনলৈ যে কি আনন্দ আনে, এনে কামে মনটো যে কিমান বহল কৰে, সেই উপলব্ধি এক ডাঙৰ সম্পত্তি।

---- ভবেন্দ্ৰ নাথ শইকীয়া

”

বৰপেটাৰ দৌল উৎসৱ আৰু পৰম্পৰা

হিমশিখৰ পাঠক

স্নাতক (বাণিজ্য শাখা) তৃতীয় ষাণ্মাসিক

“বসন্তৰ আগমনে ফাগুনৰে সমিৰণে
পুলকিত তনু মন ফুলবানী ব্যাকুল।।”

“দৌল” মানেই যেন বৰপেটাবাসীৰ বাবে এক আবেগ, দৌল মানেই যেন বৰপেটাবাসীৰ পৰিচয়। বসন্তৰ আগমনত যেতিয়া প্ৰকৃতিৰ উদং কোলা সেউজীয়া পাতেৰে ভৰি পৰে, তেতিয়াই সত্ৰনগৰী বৰপেটা প্ৰাণ পাই উঠে আবিৰৰ উষ্ম পৰশনত। সমগ্ৰ ভাৰতবৰ্ষ তথা অসমত হোলী উৎসৱ পালন কৰা হয় যদিও বৰপেটাৰ দৌল মহোৎসৱৰ আছে এক সুকীয়া মাদকতা। দৌল উৎসৱ বৰপেটাবাসীৰ বাবে এক বৃহৎ সুখৰ উৎস। সকলো দুখ-যন্ত্ৰণা পাহৰি পৰম্পৰাগত ৰীতি-নীতিৰে আৰু অপৰিসীম উল্লাসেৰে বৰপেটা বাসীয়ে এই ৰঙৰ উৎসৱ উদ্‌যাপন কৰে।

দ্বিতীয় বৈকুণ্ঠপুৰী ধাম বৰপেটা সত্ৰ হৈছে বৰপেটা জিলাৰ প্ৰধান পৰ্যটন আকৰ্ষণ। আৰু ইয়াতেই প্ৰতি বছৰে বহু উদ্যম আৰু উৎসাহেৰে পালন কৰা হয় দৌল উৎসৱ। স্থানীয়ভাবে এই উৎসৱক “দেউল” বুলি কোৱা হয়। বৰপেটা সত্ৰৰ প্ৰথম সত্ৰাধিকাৰ শ্ৰী মথুৰা দাস বুঢ়া আতাই ১৫১৮ শকাব্দ অৰ্থাৎ ১৫৮৯ খ্ৰীষ্টাব্দত প্ৰথমবাৰৰ বাবে বৰপেটাত দৌল উৎসৱৰ প্ৰচলন কৰিছিল। সেই দিন ধৰি বৰ্তমানলৈকে এই দৌল উৎসৱে নিজৰ সাংস্কৃতিক ঐতিহ্য বহন কৰি চলি আহিছে। নক্ষত্ৰ গণনা অনুসৰি বৰপেটাৰ দৌল তিনিদিনীয়া, চাৰিদিনীয়া বা পাঁচদিনীয়া হয়। তিনিদিনীয়া দৌল উৎসৱক “বুঢ়া-দেউল” আৰু চাৰিদিনীয়া বা পাঁচদিনীয়া দৌলক “ডেকা-দেউল” আখ্যা দিয়া হয়। বুঢ়া-দেউল সাধাৰণতে চ’ত মাহত আৰু ডেকা-দেউল ফাগুন মাহত উদ্‌যাপন কৰা হয়।

দৌলৰ প্ৰথম দিনটোক গোন্ধ বুলি কোৱা হয়। সেইদিনা আবেলি এটা নিৰ্দিষ্ট সময়ত মহাপ্ৰভু দৌল গোবিন্দ আৰু কলিয়া ঠাকুৰক মণিকূট গৃহৰ পৰা মঠৰ চোতাললৈকে উলিয়াই আনি বৰ শৰাইত ৰখা হয়। বৰ শৰাইত প্ৰতিষ্ঠা কৰাৰ সময়ত গায়ন বায়ন, নাম-কীৰ্ত্তন আৰু বহুকেইটা বৰগীত পৰিবেশন কৰা হয়। ইয়াৰ উপৰিও সত্ৰৰ আগফলৰ চোতালত (টুপৰ চোতালত) বৰপেটাৰ ২২ খন হাটীৰ আৰু ইয়াৰ উপকৰ্ণ অঞ্চলৰ ভক্তসকলৰ দ্বাৰা নল, খাগৰি, ইকৰা আদিৰে মেজি সজা হয়। সন্ধিয়া সময়ত

এই মেজিত অগ্নি সংযোগ কৰা হয় আৰু প্ৰজ্জ্বলিত মেজিৰ চাৰিওফালে গোসাঁইক সাতপাক ঘূৰোৱা হয়। ইয়াক 'মেজি পুওৱা' বা 'মাঘ পুওৱা' বুলি কোৱা হয়। সমান্তৰালভাৱে সত্ৰ চৌহদত বৰপেটাৰ স্থানীয় শিল্পীৰ দ্বাৰা আট্‌চ বাজী প্ৰদৰ্শন কৰা হয়। উল্লেখযোগ্য যে বৰপেটাৰ আট্‌চ বাজী উদ্যোগৰ সমগ্ৰ অসমতেই সুনাম আছে। ইয়াৰ পিছতেই মহাপ্ৰভুক যোগমোহন গৃহলৈ অনা হয়। অৱশেষত নিশা এক নিৰ্দিষ্ট সময়ত দুয়ো মহাপ্ৰভু আৰু কলিয়া ঠাকুৰক গায়ন-বায়ন সমন্বিতে দৌল গৃহত স্থাপন কৰা হয়। এই গোটেই কালছোৱাত সত্ৰ চৌহদ গুঞ্জৰিত হৈ থাকে মনোমোহা হোলীগীতৰ সুৰত। আবিৰৰ বঙেৰে ৰঙীন হৈ থকা আকাশৰ তলত স্থানীয়লোকে আনন্দমনেৰে গায় -

“ফাগু খেলে কৰুণাময়, এ নন্দ কুমাৰ
 দেৱৰ দুৰ্লভ কেলি ফাগুৰ বিহাৰ।।
 ফাগু পৰি শ্যাম তদু কৰে তিৰি - মিৰি
 ৰবিৰ কিৰণে যেন মৰকত গিৰি।।”

দৌল উৎসৱৰ মাজৰ দিনকেইটাক কোৱা হয় ভৰদৌল। ভৰদৌলৰ পুৱা যোগমোহন গৃহত আইসকল আৰু বাপুসকলে প্ৰসংগৰ পিছত বংশৰা বা হাটী গোটৰ গায়ন-বায়নসকলে গুৰুঘাট বজাই শ্যাম ৰাগৰ দুটা 'পুৱাৰ গীত' আৰু ললিতা ৰাগৰ 'যশোমতী পেখিতে নয়ন জুৰাই' গীতটো গায়। এই দিনকেইটাত স্থানীয়লোকে অবিৰাম নাম-কীৰ্ত্তন প্ৰদৰ্শন কৰে আৰু বিশ্বৰ বিভিন্ন প্ৰান্তৰ পৰা অহা ভক্তই মহাপ্ৰভুক ফাকু গুৰিৰে পূজা-অৰ্চনা কৰে। ওজাপালি, তুলীয়া নৃত্যকে ধৰি বিভিন্ন ধৰণৰ আকৰ্ষণীয় অনুষ্ঠান এই দিন কেইটাত অনুষ্ঠিত হয়।

দৌল উৎসৱৰ অন্তিম দিনটোক *সুঁৱেৰী” বুলি কোৱা হয়। সেইদিনা ৰাতিপুৱা মহাপ্ৰভু দৌল গৃহৰ পৰা উলিয়াই আনি কীৰ্ত্তন ঘৰৰ পূৰ্বৰ স্থানত স্থাপন কৰা হয়। সুঁৱেৰীৰ আবেলি মহাপ্ৰভুক পুনৰ মঠৰ চোতাললৈকে আনি পূজা-অৰ্চনা কৰা হয়। বাৰাদি সত্ৰৰ গোসাঁইদেৱক সুঁৱেৰীৰ দিনা বৰপেটা সত্ৰলৈ অনা হয়। তাৰ পিছত দুয়ো মহাপ্ৰভু আৰু কলিয়া ঠাকুৰক দোলাত তুলি বৰপেটা সত্ৰৰ দক্ষিণ দিশে থকা কলবাৰী সত্ৰলৈ লৈ যোৱা হয়, য'ত হেকেটা খোৱা পৰ্ব সমাপ্ত হোৱাৰ পিছত মহাপ্ৰভু আৰু কলিয়া ঠাকুৰক পুনৰ বৰপেটা সত্ৰলৈকে লৈ অহা হয়। এই যাত্ৰাত যোগদান কৰা জনসমুদ্ৰত যেন ভাহি উঠে হোলীগীতৰ ৰোল। সমগ্ৰ বৰপেটাত প্ৰতিধ্বনিত হয়

“ আজি ৰঙে ৰঙে একাকাৰ
 আহা ভাই খেলো হোলী
 গোপী সৰে প্ৰাণে প্ৰাণ।। ”

যেতিয়া মহাপ্ৰভু বৰপেটা সত্ৰৰ দলানত (মুখ্যদুৱাৰত) উপস্থিত হয়, তেতিয়াই এক অৰ্ধনাটকীয় অনুষ্ঠানৰ আৰম্ভণি হয়। ইয়াৰ পটভূমি এনেকুৱা যে - ইন্দ্ৰদ্যুম্ন ৰজাৰ কন্যা ঘনুচাৰ ঘৰত শ্ৰীকৃষ্ণই সাতদিন কটাই

যেতিয়া উভতি আহে, তেতিয়া লক্ষ্মীয়ে খঙত শ্ৰীকৃষ্ণক ঘৰত প্ৰবেশ কৰাত বাধা দিয়ে। এই ঘটনাটোৰ আঁত ধৰিয়েই সত্ৰৰ আগফলৰ চোতালত লক্ষ্মীৰ ভক্তগনে চাৰিডাল বাঁহেৰে মহাপ্ৰভুক বাধা দিয়ে। এই চাৰিডাল বাঁহৰ দুডাল আহে বৰপেটাৰ উত্তৰ হাটীৰ পৰা, এডাল বাঁহ আহে দক্ষিণ হাটীৰ পৰা আৰু শেষৰ বাঁহডাল আহে ন-হাটীৰ পৰা। তাৰ পিছত কৃষ্ণেৰ ভক্ত আৰু লক্ষ্মীৰ ভক্তৰ মাজত বিবাদ ঘটে আৰু আৰু অৱশেষত শ্ৰী কৃষ্ণেৰ ভক্তগনে এই চাৰিডাল বাঁহ ভাঙি সত্ৰৰ ভিতৰলৈকে প্ৰবেশ কৰে। ইয়াৰ পিছতেই মহাপ্ৰভুক সত্ৰৰ কীৰ্ত্তন ঘৰৰ চাৰিওপিনে সাতবাৰ পৰিভ্ৰমণ কৰোৱা হয়। সমান্তৰালভাবে অনুষ্ঠিত হয় আন এক পৰ্ব - বোলবলনি। শ্ৰী কৃষ্ণই ঘনুচাৰ ঘৰত সাতদিন কটোৱাৰ অভিযোগত তেওঁৰ ওপৰত বিচাৰ চলে। বিচাৰত শ্ৰী কৃষ্ণই পৰাজয় বৰণ কৰে আৰু শ্ৰী কৃষ্ণেৰ ভক্তগনে ৩০০ টকাৰ জৰিমনা ভৰে। লক্ষ্মীৰ পৰা শ্ৰীকৃষ্ণই গৃহত প্ৰবেশ কৰাৰ অনুমতি পোৱাৰ পিছতহে মহাপ্ৰভু আৰু কলিয়া ঠাকুৰক মণিকূট গৃহৰ ভিতৰলৈ লৈ যোৱা হয়।

“সন্ধিয়া সময়ত কৰিয়া অনেক উৎসৱ
দৌলৰ ভিতৰ গৈয়া পাইলন্ত মাধৱ।। ”

এনেদৰেই সামৰণি পৰে বৰপেটাৰ ঐতিহ্যমন্দিৰত দৌল উৎসৱ আৰু আৰম্ভণি হয় বৰপেটাবাসীৰ মন
উৰা মাৰে--- পৰবৰ্তী দৌল উৎসৱলৈ।

“

চৰিত্ৰত জাতীয়তাবোধ নাথাকিলে সেই দেশৰ অস্তিত্বৰ লগতে ভাষা,
সংস্কৃতি, অৰ্থনীতি, ৰাজনীতি আদিও নাথাকে। নিৰ্ভেজাল জাতীয়তাবোধ
বা চেতনা নাথাকিলে সেই জাতিয়ে বা দেশে প্ৰগতিৰ পথত আগুৱাব
নোৱাৰে।

--- অম্বিকাগিৰি ৰায়চৌধুৰী

”

অসমীয়া সংস্কৃতিৰ প্ৰতীক গামোচাখন

বাস্তৱ পাটগিৰী

স্নাতক (বাণিজ্য শাখা) তৃতীয় ষাণ্মাসিক

কে চি দাস কমাৰ্চ কলেজ

অসমীয়া সংস্কৃতিৰ প্ৰতীক গামোচাখন অসমীয়া সমাজ জীৱনৰ প্ৰাণ স্পন্দন। অসমীয়া জাতিৰ আবেগৰ জড়িত হৈ থকা গামোচাখনে অসমৰ সংস্কৃতিৰ সীমনা অতিক্ৰম কৰি ভাৰতীয় সংস্কৃতিৰ সম্পদ হিচাপে স্বীকৃতি লাভ কৰিছে। এই গামোচাখন অসমৰ ঐতিহ্য, পৰম্পৰা, অসমৰ গৌৰৱ আৰু অসমীয়া সংস্কৃতিৰ হিয়াৰ আমঠু স্বৰূপ। বিহুৰ বতৰত ঘৰৰ জ্যেষ্ঠজনক বা আলহী অতিথিক সন্মান যাচিবলৈ, প্ৰিয়জনক নিজ হাতেৰে বৈ দিবলৈ জীয়েকী-বোৱাৰীৰ মন উদবাউল হৈ থাকে। নিজ হাতেৰে বৈ-কাটি উলিওৱা গামোচাখন অসমীয়া সমাজৰ বৰ আদৰৰ। তাতশালত গামোচা তোলা মানে বহাগত বিহুৰ আগমন। অসমীয়া সমাজত গামোচাৰ ব্যৱহাৰ বহু পুৰণি। বিভিন্ন প্ৰকাৰৰ সূতা অনুসৰি বা ব্যৱহাৰ অনুসৰি ইয়াৰ নামবোৰো ভিন ভিন। অসমীয়া সমাজত গামোচা আনা কাটা বা গোঁসাই গামোচা হিচাপে ব্যৱহৃত হৈ আহিছে। জ্যেষ্ঠজনক শ্ৰদ্ধা আৰু সৰুক মৰম যাচিবৰ বাবে, উৎসৱ-পাৰ্বন, নাম প্ৰসংগ, বিয়া সভা আদি অসমীয়া জাতীয় জীৱনৰ সকলো দিশতে গামোচাৰ ব্যৱহাৰ হয়। গা ধুই উঠি গা মচা বা তিয়নী হিচাপেও অতীজৰেপৰা আজিলৈকে গামোচাৰ ব্যৱহাৰ হৈ আছে। বিহু আৰু বিহুৱান এই দুয়োটাই পৰম্পৰে পৰম্পৰৰ লগত জড়িত হৈ আছে। অভিধানিক অৰ্থৰ ফালৰ পৰা 'বিহুৱান' হ'ল চেনেহৰ উপহাৰ হিচাপে আগবঢ়োৱা ন-কাপোৰ। বিহুৱান হ'ল বিহুৰ ভেটি। তাতশালত বৈ কাটি বিহুত দিয়া নতুন উপহাৰ কাপোৰ। বিহুৱান হিচাপে মূলত যদিও গামোচাখনকেই বুজায়, কেতিয়াবা অৱশ্যে এখন চেলেং বা ৰুমাল বা এখন হাঁচতিও বিহুৱান বুলি আগবঢ়োৱা হয়। বিহুৱান যিয়েই হ'ওক ইয়াত নিহিত হৈ থকা শ্ৰদ্ধা, হেঁপাহ আৰু অন্তৰ ওপচা মৰম-চেনেহৰ আভাই লওঁতাৰ হৃদয় আলোকিত কৰে। বঙালী বিহুৰ দ্বিতীয় দিনা অৰ্থাৎ মানুহ বিহুৰ দিনা এই বিহুৱান যচা নিয়ম সৰ্বজন বিদিত। উপহাৰ হিচাপে দিয়া বিহুৱানখনী আকাৰত বা মানৰ দিশত যিয়েই নহওঁক, ইয়াৰ সতে জড়িত থকা আন্তৰিকতা আমাৰ জাতীয় জীৱনৰ এক অমূল্য সম্পদ। সাম্প্ৰতিক কালত গাঁৱে-ভূঞাে অসমীয়া জীয়েকী বোৱাৰীহঁতৰ তাতশাল বোৱা-কটা প্ৰতি অনীহা ভাৱ হৈছে। ই অসমীয়া জাতিৰ অশুভ লক্ষণ। ইয়াৰ ফলত বাহিৰৰ ৰাজ্যৰ মেচিনত তৈয়াৰী সূতা, পলিথিনৰ মিশ্ৰনত দুৰ্গন্ধময় সস্তীয়া সূতাৰে তৈয়াৰী দুয়ো মূৰে ফুল বহা গামোচাই বজাৰ চানি ধৰিছে। অসমৰ তাতশালৰ গামোচা উৎপাদন আৰু ব্যৱহাৰ কমি যোৱাৰ বাবে এসময়ত প্ৰজন্মই গামোচাৰ আচল-নকল ধৰিবই নোৱাৰিব। এই বহি: ৰাজ্য ৰ পৰা ৰপ্তানি হোৱা

সস্তীয়া গামোচা আমি সমাজত ব্যৱহাৰ নকৰো বুলি সকলোৱে সংকল্প লোৱা উচিত।হেম বুঢ়াগোহাঁত্ৰি ডাঙৰীয়াই অগ্ৰদূত কাকত লিখিছিল- অসমীয়া মহিলাই তাঁতশাল এৰিছে। যাৰ ফলত বাহিৰা গামোচাই প্ৰাধান্য লাভ কৰিছে । “তিৰোতা এপাহ ফুল। ফুলে জানো ফুল লয়”। আজি কালি তিৰোতাবোৰে গামোচা লৈ জাতীয় জীৱনলৈ কলংক কিয় আনিছে? তিৰোতা বা পুৰুষে গামোচা লগত তাত কথা বিশেষ নাছিল ----কিন্তু গামোচা যে আছে প্ৰাণময় পৰিৱেশ আৰু ঐক্যৰ মন্ত্ৰ নিহিত হৈ আছে তাক আমি পাহৰিব নালাগিব । আমাৰ জাতীয় জীৱনৰ প্ৰতীক স্বৰূপ গামোচাখনক আমি চিৰদিন জীয়াই ৰাখি জাতিৰ পৰিচয় দিয়াত সক্ষম হবলৈহে যত্ন কৰা উচিত ।

“

কোনো এটা জাতিক ডাঙৰ কৰিব লাগিলে কিছুমান সঁজুলিৰ আৱশ্যক। জাতীয় ”ডাঙৰতালৈ” সেই সঁজুলিবিলাক নহলে নহয়। কোনো বাঢ়ৈয়ে চাছ, হাতুৰি, ৰেণ্ডা, বটালি প্ৰভৃতি নহলে কোনো বৰপেৰা সাজিব নোৱাৰে। জাতীয় বৰপেৰা সাজিবলৈকো তেজৰ চাছ, বলৰ বটালি, সহিষ্ণুতাৰ ৰেণ্ডা, একতাৰ গজাল, স্থিৰতাৰ কৰত, গান্ধীৰ্য্যৰ হাতুৰি, বাহ্যাড়ম্বৰৰ পাক-ভোঁহৰ, ধৰ্মনিষ্ঠাৰ খিলি, সদাচাৰৰ গৰ্ভ-গজাল লাগে। অসমীয়াৰ জাতীয় বৰপেৰা সাজিবলৈ এইবিলাক পূৰাপূৰ আছে। তেন্তে নো অসমীয়া জাতি ডাঙৰ জাতি নহব কিয় হেঁ ককাই কোৱা? অসমীয়া জাতি ডাঙৰীয়া-জাতি!

--- লক্ষ্মীনাথ বেজবৰুৱা

”

পঢ়ি ভাললগা এখন গ্ৰন্থ : বতাহত ক'ৰ গধূলিগোপাল

ময়ূৰী মজুমদাৰ

উচ্চতৰ মাধ্যমিক দ্বিতীয় বৰ্ষ

মানুহে অধ্যয়নৰ আনন্দ লোৱাৰ লগতে জ্ঞান আহৰণৰ বাবে গ্ৰন্থ অধ্যয়ন কৰে। গ্ৰন্থই আমাৰ জীৱনৰ বাটত আগবাঢ়ি যাওঁতে পথ প্ৰদৰ্শকৰ কাম কৰে। পঢ়ি ভাললগা একোখন গ্ৰন্থই মনত মচিব নোৱাৰা সাঁচ বহুৱায়। ৰুচি অনুসৰি ভিন-ভিন গ্ৰন্থই পাঠকক সদায়েই আকৰ্ষণ কৰি আহিছে। ভাল গ্ৰন্থ অধ্যয়নৰ পৰা মানুহে সৎ সংগত থকাৰ নিচিনা ফল লাভ কৰে। ফ্ৰান্সিছ বেকনে কৈছিল--- “Reading makes a full man”। গ্ৰন্থ অধ্যয়ন নকৰা মানুহক খিৰিকী বিহীন কোঠা সদৃশ বুলি ক'ব পাৰি। বয়ঃসন্ধি কালৰ ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ অফুৰন্ত কৰ্মোদ্দীপনা উপযুক্ত মাৰ্গদৰ্শনেৰে আগুৱাই নিবৰ বাবে অধ্যয়নৰ অভ্যাস গঢ়ি তোলা অতি প্ৰয়োজন। সেই বয়সৰ ছাত্ৰ -ছাত্ৰীৰ মন চুই যাব পৰা এখন গ্ৰন্থ হ'ল ড° হীৰেন গোহাঁইৰ “বতাহত ক'ৰ গধূলিগোপাল”।

বিশিষ্ট লেখক, আন্তঃৰাষ্ট্ৰীয় খ্যাতিসম্পন্ন সমালোচক, পণ্ডিত ড° হীৰেন গোহাঁইয়ে ছাত্ৰ জীৱনৰেপৰা সাহিত্য সাধনা কৰি আহিছে। “অসমীয়া জাতীয় জীৱনত মহাপুৰুষীয়া পৰম্পৰা” শীৰ্ষক গ্ৰন্থৰ বাবে তেখেতে ১৯৮৯ চনত “সাহিত্য অকাডেমি” বঁটা লাভ কৰিছিল। এই গৰাকী লেখকৰ অনবদ্য সৃষ্টিসমূহ হ'ল সাহিত্যৰ সত্য, সাহিত্য আৰু চেতনা, বিশ্বায়তন, তেজৰ আখৰে লেখা, কীৰ্তন পৃথিৰ বস বিচাৰ ইত্যাদি।

২০০৫ চনত প্ৰকাশিত বতাহত ক'ৰ গধূলিগোপাল হীৰেন গোহাঁইৰ আত্মজীৱনীমূলক গ্ৰন্থ। কিন্তু লেখকে ইয়াক “আত্মকথা” বুলিহে পাতনিত উল্লেখ কৰিছে। এৰি অহা দিনবোৰৰ স্মৃতিৰ সুস্থান লেখকে গ্ৰন্থখনৰ জৰিয়তে পাঠকৰ লগত ভগাই ল'ব বিচাৰিছে। গ্ৰন্থখনৰ প্ৰতিটো অধ্যায়তে লেখকৰ জীৱনৰ অতীতৰ-স্মৃতিৰ একোডুখৰি চিত্ৰই বৰ্ণিল ৰূপত প্ৰাণ পাই উঠিছে। উদাহৰণ স্বৰূপে ‘শৈশৱৰ সোঁৱৰণী গোলাঘাট’ শীৰ্ষক প্ৰথম অধ্যায়ত লেখকৰ ওপজা ঠাই গোলাঘাটত কটোৱা ল'ৰালিৰ কেইটিমান ঘটনা আকৰ্ষণীয় বৰ্ণনা-বীতিৰে উপস্থাপন কৰিছে। গুৱাহাটীৰ কলেজিয়েট স্কুলত পঢ়া দিনৰ ছাত্ৰ-শিক্ষকৰ সম্পৰ্কৰ কথা বসাল ৰূপত তুলি ধৰিছে ‘সংসাৰৰ দুৱাৰ দলিত ’ নামৰ অধ্যায়ত। ‘মোৰ সাহিত্য চৰ্চাৰ প্ৰথম পৰ্ব’ অধ্যায়ত লেখকে কলেজীয়া দিনত লিখা কবিতাৰ উদ্ধৃতি দিছে এনেদৰে---

“হায় সখিয়তী আৰু নিবিনাবি

দুপৰীয়া আকাশত

দখিনাৰবী বতাহ গধুৰ কৰি।....”

বতাহত ক'ৰ গধূলিগোপাল গ্ৰন্থখনে বিদ্যালয়ৰ ছাত্ৰস্বৰূপে আমাক আকৰ্ষণ কৰাৰ প্ৰথম কাৰণ আছিল--- ইয়াৰ লেখকগৰাকী। হীৰেন গোহাঁইৰ অগাধ পাণ্ডিত্য তথা তেওঁৰ ব্যক্তিত্বৰ প্ৰতি থকা উৎসুক ভাবৰ বাবেই এই গ্ৰন্থখন হাতত তুলি লৈছিলোঁ। দ্বিতীয়তে, গ্ৰন্থখনৰ কাব্যিক নামটোৱে অতি সহজেই আমাক ইয়াৰ ভিতৰলৈ টানি লৈ গৈছিল। উক্ত গ্ৰন্থখনৰ প্ৰতি আকৰ্ষণ বোধ কৰাৰ তৃতীয় কাৰণ হ'ল ইয়াৰ কথাশৈলী। গ্ৰন্থখন পঢ়ি গৈ থাকোঁতে এনে অনুভৱ হয় যেন লেখকে তেওঁৰ স্মৃতিৰ একোখিলা পাতৰপৰা অনা ছবিসমূহ সমুখত তুলি ধৰি গৈ আছে। সৰল কথাশৈলীৰে প্ৰতিটো দৃশ্যই তেওঁ মনোৰম আৰু জীৱন্ত ৰূপত দাঙি ধৰিছে। উদাহৰণ স্বৰূপে লেখকৰ শৈশৱকালৰ খোৱা-লোৱা বিষয়ক মনত থকা ছবিখন এনেধৰণৰ--- “মছমছীয়া পোৰা আলুৰ পিটিকাৰ লগত শুকান বগৰীৰ গুৰি আৰু পেৰাৰ পৰা ওলোৱা নতুন মিঠাতেলৰ মনোহৰণ মিলন। আয়ে বন্ধা হাঁহ কণীৰ জোলখন বৰ উপাদেয় আছিল, যদিও নিয়ম আছিল এটা হাঁহকণীৰ আধাহে জোলৰ বাটত দিয়া” (পৃষ্ঠা-১৫)। গ্ৰন্থখন পঢ়ি ভাল লগাৰ চতুৰ্থ কাৰণ হৈছে ইয়াৰ মাজত ওজস্বী গদ্যৰে নহয়, সৰল বাক-ভঙ্গিমাৰে লেখকে সমসাময়িক সমাজখনৰ চিত্ৰ অংকণ কৰিছে। আজিৰ ল'ৰা-ছোৱালীয়ে সহজে দেখা নোপোৱা অসমৰ গ্ৰাম্য জীৱনৰ ছবি এখন গ্ৰন্থখনে আমাৰ চকুৰ সন্মুখত তুলি ধৰে। এনেবোৰ কাৰণতে গ্ৰন্থখনে কোমল মনৰ ল'ৰা-ছোৱালীৰ মন চুই যায়। আগৰ কালত সাধাৰণ পৰিয়ালৰ ল'ৰা-ছোৱালীয়ে কেনেদৰে অক্লান্ত পৰিশ্ৰমৰ মাজেৰে নিজৰ বৌদ্ধিক জীৱনৰ ভেটি গঢ়ি তুলিছিল সেইকথাৰ বৰ্ণনা হীৰেন গোহাঁইৰ গ্ৰন্থখনত পোৱা যায়।

“

ৰূপান্তৰেহে মাথোঁ জগৎ ধুনীয়া কৰে' বুলি অন্তৰৰো অন্তঃস্থলৰ পৰা বিশ্বাস কৰা জ্যোতিপ্ৰসাদে মানুহৰ ৰুচিবোধ আৰু মনোজগতৰ ৰূপান্তৰতে স্ফান্ত হোৱা নাছিল। স্পষ্ট আৰু দ্বিধাহীন ভাষাত তেওঁ সমাজৰ ৰূপান্তৰ বিচাৰিছিল, সকলো ধৰণৰ শোষণ-দমনৰ অৱসান গভীৰ প্ৰত্যয়েৰে দাবী কৰিছিল। যিসকলে সমাজৰ ৰূপান্তৰৰ সম্ভাৱনাত ভীতিগ্ৰস্ত হৈ মানৱ-মনৰ অভ্যন্তৰীণ শোধন আৰু সংস্কাৰতে জোৰ দি থাকে, তেওঁলোকে জ্যোতিপ্ৰসাদৰ চিন্তাৰ এই ভাৰসাম্য (Balance) বিকৃত কৰে।

----- হীৰেন গোহাঁই

”

পথাৰ

জয়শ্ৰী দাস

স্নাতক(বাণিজ্য শাখা) প্ৰথম ষাণ্মাসিক

কে চি দাস কমাৰ্চ কলেজ

শাওনৰ পথাৰত মোৰ সপোনে থোৰ মেলে
কঠিন নাঙলৰ শীৰলুত
মাটি ফালি বাঢ়ি আহে
সূৰ্যমুখীৰ স্বপ্ন।
ন-পানীৰ পৰশ পাই
উজনীয়া মাছৰ জাকে
হেঁপাহেৰে বগুৱা বাই
ভৱিষ্যতৰ সম্ভাৱনাবোৰৰ সন্ধানত
যাত্ৰা আৰম্ভ কৰে।
টুটি অহা মোৰ পিতাইৰ
খেতি মাটিডৰা
দুবাছৰ শকতিৰে পাৰ বান্ধি
আকোঁৱালি ৰাখিবলৈ
মই দৃঢ়প্ৰতিজ্ঞ।

এটি মৰহা সপোনৰ শেষত

ছাহ আলম

স্নাতক (বাণিজ্য শাখা) প্ৰথম ষাণ্মাসিক

কে চি দাস কমাৰ্চ কলেজ

অনামিকা,

মোৰ বাবে নাথাকিবা বৈ,

এইবাৰো মোৰ চাকৰিটো নহ'ল।

বিষয়া গৰাকীৰ গাৰ ছাঁ হেন মানুহজনে

দুইলাখ টকা এটা দিব পাৰিলেই

মোৰ চাকৰিটো নিশ্চিত বুলি কৈছিল,

কিন্তু মোৰ পিতাইৰ

খেতি মাটিডৰাই

আমাৰ পৰিয়ালটোৰ সমল।

যোৱা বেলিৰ আগৰ বেলি

ভনীজনীৰ বিয়া বুলি

তাৰে আধা বন্ধকীত দিয়া হ'ল,

আজিও মোকলাব পৰা নাই।

আজি ছমাহে আই শয্যাগত,

চিকিৎসাৰ পইছা গোটাবলৈ

মোক এটা চাকৰিৰ খুবেই প্ৰয়োজন,

দুই লাখ টকাৰে

চাকৰি কিনাৰ সামৰ্থ্য মোৰ নাই।

তোমাৰ জীৱন মোৰ সৈতে সাঙোৰ খুৱাই

একোৱেই নাপাবা

অৰ্থহীন অন্ধকাৰ ভৱিষ্যতৰ বাহিৰে।

অনামিকা,

তোমালৈ মোৰ এটাই অনুৰোধ,

মোৰ বাবে নাথাকিবা বৈ।

বাংলা বিভাগ

অ.তি.থি. শি.তা.ন.

কাল (অণুগল্প)

গায়ত্রী ভট্টাচার্য মৈত্র, অবসরপ্রাপ্ত বিষয়-শিক্ষয়িত্রী
নীলমণি উচ্চতর মাধ্যমিক বিদ্যালয়, করিমগঞ্জ

করিমগঞ্জ জানালার পাশে অনেকক্ষণ বসে আছেন অপরিচিতা । আকাশে ডানা মেলে বারবার উড়ে যাচ্ছেন পাখিদের ভিড়ে । একটু আগেই টিনার মাকে বৌমা বলছিল -- আমার মেয়ে তো সবসময় ইংলিশে কথা বলে । ঘরে ওর পান্না সামলে নেয় ; কিন্তু আমার একটু আধটু অসুবিধে হয় ,এই আর কি । আসলে জানেন তো, দেশে থেকে কিছুটা হবে না । বড়লোকের স্ট্যাটাস তৈরি করতে গেলে বিদেশে যে যেতেই হবে ।

অপরিচিতা আজীবন শিক্ষকতা করে গেছেন । কত ছেলেমেয়েদের জীবনে মূল্যবোধ সম্বন্ধে আগ্রহ গড়ে তুলেছেন । পরে তাদেরকে দেখে গর্ববোধ করেছেন । কিন্তু..... মোবাইলে পঙ্কজ মল্লিকের ” দিনগুলি মোর সোনার খাঁচায় রইল না ” গানটি শেষ হয়ে গেছে , আর কিছুই শুনতে ভাঙ্গাগছে না । অফ করে টানটান হয়ে বিছানায় শুয়ে পড়লেন । ভাবনার ভেলা মাথায় ঘুরপাক খাচ্ছে । সকলের তরে সকলে আমরা প্রত্যেকে আমরা পরের তরে ’ কথাগুলো আজ আর পাঠ্য হচ্ছে না কেন ? জীবনে জীবন যোগ না হলে যে জীবনের অর্থ বদলায় না । পলাতকা দিনগুলোর মধ্যে আবার ডুবে গেলেন তিনি ।

G..r..a..n..n..yG.r.a.n.n.y চোখ খুলতেই নাতনীর হাতের খামটায় নজর পড়ল ----
SUKALPA MEMORIAL OLD AGE HOME.

“

জমি ও জল এক হওয়া সত্ত্বেও করলা তিক্ত, লক্ষা ঝাল আর আখ মিষ্টি হয়। এটা জলের কারণে নয়, বীজের কারণে হয়। ঠিক তেমনই মানুষ সব এক হওয়া সত্ত্বেও শিক্ষা ও সংস্কারের কারণে একে অপরের থেকে ভিন্ন হয়।

-----স্বামী বিবেকানন্দ

”

মানসিক ভ্রান্ত ধারণা ও সামাজিক দৃষ্টিভঙ্গির পরিবর্তন একজন শিক্ষকের লেগের মাধ্যমে

পঙ্কজ কুমার সাহা

অ্যাসিস্ট্যান্ট প্রফেসর, ডিপার্টমেন্ট অফ ম্যানেজমেন্ট

মানসিক স্বাস্থ্য আমরা কেমন অনুভব করি তার একটি বড় অংশ, কিন্তু অনেক লোক এটি ভালভাবে বোঝে না। দীর্ঘদিন ধরে মানুষ মানসিক স্বাস্থ্য নিয়ে ভুল চিন্তা করে আসছে। তারা ভেবেছিল যে মানসিক স্বাস্থ্যের সমস্যায়ুক্ত লোকেরা দুর্বল বা বিপজ্জনক। এটি এই লোকদের জন্য সাহায্য পাওয়া কঠিন করে তুলেছে।

আজ, অনেক লোক মানসিক স্বাস্থ্য সমস্যার সম্মুখীন হয়, কিন্তু তাদের মধ্যে অনেকেই সাহায্য চায় না। তারা উদ্বিগ্ন যে অন্যরা তাদের বিচার বা বাদ দিতে পারে। এটি তাদের প্রয়োজনীয় সমর্থন পেতে বাধা দেয়। মানসিক স্বাস্থ্য সম্পর্কে এই ভুল বোঝাবুঝি বিভিন্ন জিনিস থেকে আসে যেমন আমরা আমাদের পরিবার থেকে কী শিখি এবং আমরা মিডিয়াতে যা দেখি। এটা মানুষের পক্ষে তাদের সংগ্রাম সম্পর্কে খোলামেলা কথা বলা কঠিন করে তোলে।

কিন্তু সমাজ বদলে যাচ্ছে! মানুষ মানসিক স্বাস্থ্য সম্পর্কে আরও কথা বলতে শুরু করেছে। এমন প্রচারাভিযান এবং গোষ্ঠী রয়েছে যা এই চ্যালেঞ্জগুলির মুখোমুখি লোকদের গল্পগুলি ভাগ করে। এটি আমাদের বুঝতে সাহায্য করে যে মানসিক স্বাস্থ্য সমস্যাগুলি স্বাভাবিক এবং সাহায্য চাওয়া ঠিক। শিক্ষা সত্যিই গুরুত্বপূর্ণ। যখন আমরা স্কুলে বা কর্মক্ষেত্রে মানসিক স্বাস্থ্য সম্পর্কে শিখি, তখন আমরা আরও বোধগম্য এবং সহায়ক হয়ে উঠি। মানসিক স্বাস্থ্য সম্পর্কে খোলামেলা কথা বলা নীরবতা ভঙ্গ করে এবং লোকদের সাহায্য চাইতে সহজ করে তোলে।

একজন শিক্ষক হিসাবে, আমি শিক্ষাগত ল্যান্ডস্কেপের মধ্যে ছাত্রদের উপর মানসিক স্বাস্থ্যের গভীর প্রভাবকে প্রত্যক্ষ করি। মানসিক স্বাস্থ্য, প্রায়ই সামাজিক কলঙ্ক দ্বারা অস্পষ্ট, একটি ছাত্রের একাডেমিক কর্মক্ষমতা, মানসিক সুস্থতা এবং সামগ্রিক বিকাশের উপর ব্যাপক প্রভাব রাখে। শিক্ষার্থীদের মধ্যে মানসিক স্বাস্থ্যের চ্যালেঞ্জগুলি বোঝা এবং মোকাবেলা করার জন্য আমাদের সামাজিক উপলব্ধিতে একটি দৃষ্টান্ত পরিবর্তন প্রয়োজন। শিক্ষার্থীদের উপর মানসিক স্বাস্থ্য কলঙ্কের প্রভাব গভীর। বিচারের

ভয় এবং দুর্বলতার সামাজিক উপলব্ধি প্রায়শই শিক্ষার্থীদের প্রয়োজনীয় সহায়তা চাইতে বাধা দেয়। সাহায্য চাওয়ার এই অনীহা এমন একটি চক্রকে স্থায়ী করে যেখানে মানসিক স্বাস্থ্যের উদ্বেগগুলি সমাধান করা হয় না, যা ছাত্রদের সম্ভাব্যতা এবং সামগ্রিক সুস্থতাকে বাধাগ্রস্ত করে।

এটা শুধু ব্যক্তির উপর নয়; পরিবর্তন আনতে আমাদের সবাইকে একসাথে কাজ করতে হবে। সম্প্রদায়, সরকার এবং ব্যক্তিদের অবশ্যই এমন জায়গা তৈরি করতে হাত মেলাতে হবে যেখানে সবাই সমর্থিত বোধ করে। মানসিক স্বাস্থ্য সম্পদ উপলব্ধ করা এবং প্রত্যেকের জন্য ন্যায্য নিয়ম করা একটি বড় পদক্ষেপ।

উপসংহারে, মানসিক স্বাস্থ্যকে আমরা কীভাবে দেখি তা পরিবর্তন করা একটি সদয় এবং আরও বোধগম্য সমাজের জন্য সত্যিই গুরুত্বপূর্ণ। শিক্ষাবিদ হিসেবে, আমরা শুধু একাডেমিক বৃদ্ধিই নয়, আমাদের ছাত্রদের মানসিক ও মানসিক সুস্থতারও দায়িত্ব পালন করি। এমন একটি পরিবেশ গড়ে তোলার মাধ্যমে যা চ্যাম্পিয়নরা মানসিক স্বাস্থ্যের চ্যালেঞ্জগুলিকে সংলাপ, বোঝাপড়া এবং গ্রহণ করে, আমরা এমন একটি সমাজের জন্য পথ প্রশস্ত করি যা তার যুবকদের সামগ্রিকভাবে উন্নতি করতে সক্ষম করে।

আমাদের মানসিক স্বাস্থ্য সম্পর্কে পুরানো ধারণাগুলি থেকে পরিত্রাণ পেতে হবে এবং তাদের যত্ন এবং গ্রহণযোগ্যতার সাথে প্রতিস্থাপন করতে হবে। মানসিক স্বাস্থ্যকে অগ্রাধিকার দিয়ে এবং যাদের এটি প্রয়োজন তাদের সাহায্য করার মাধ্যমে, আমরা এমন একটি বিশ্ব তৈরি করি যেখানে প্রত্যেকে সমর্থিত বোধ করে।

“

আজকাল ভালোবাসা নিয়ে যতটা আদিখ্যেতা দেখানো হয় ততটা সম্মান আর গুরুত্ব দিয়ে সারাজীবন আগলে রাখতে পারলে ভালোবাসার জন্য ক্যালেন্ডারে আলাদা কোন দিন দেখতে হতো না। সবার জীবনের প্রতিটা মুহূর্তই হতো ভালোবাসাময়, স্নিগ্ধ এবং সুন্দর!

----- মেহেদী হাসান শুভ্র

”

মনের গান

সুদীপ্তা কর্মকার

সহকারী অধ্যাপক, বি.বি.এ. / বি. সি.এ. বিভাগ

মন চলে যাই উড়ে,
নীল নদীর পারে ।
জানিনা কোথায় আছো তুমি,
মনটা খুঁজে ফিরে ।
লাগে যে শুনো না আমায়,
ডাকি যতই জোরে ।
তাও যে মনটা থাকে শুধু,
তোমারি আশায় বসে ।
জানি আছো আমারি সাথে,
চির জীবন ধরে ।
ঠাকুর তুমি সর্বব্যাপী,
সবাইর হৃদয়ের ঘরে ।
একটা কথা শুনো,
সবাই মন দিয়ে ।
বিশ্বাসে মেলায় কৃষ্ণ,
তর্কে বহু দূরে ।

“

সংসার বড়োই অদ্ভুত এখানে সবাই সবকিছু জমিয়ে রাখতে ব্যস্ত খালি
হাতে যাবার জন্য।

---- অজ্ঞাত

”

সংস্কার আধ্যাত্মিকতা ও আধুনিকতা

কল্পনা দত্ত ধর

প্রবক্তা, বাংলা বিভাগ

সংস্কার শব্দের আভিধানিক অর্থ 'সঙ্গত', 'শোভন'। এছাড়া মন্ত্রাদি দ্বারা শোধন অর্থাৎ জীবশ্রেষ্ঠ মানব সমাজের মানবিক মূল্যবোধও বলতে পারি, যা কিনা দয়া, ক্ষমা প্রেম, সত্যবাদিতা, সহনশীলতা সংআচরণ, শান্তি এবং অহিংসা ইত্যাদি ইতিবাচক শব্দ সমূহের অভিভাবক।

এখন প্রশ্ন হল অভিভাবক স্বরূপ এই সংস্কার শব্দকে আমরা আধ্যাত্মিকতা ও আধুনিকতার সঙ্গে কতখানি যোগ সাধন করতে সমর্থ হব। আসলে অধ্যাত্ম - শব্দের ব্যাপক অর্থ আত্মাকে অধিকার বা আত্মনির্ভরতা বোঝালেও আমরা তার ব্যবহার সঠিক ভাবে করতে পারছি কি? কারণ সর্বত্র 'প্রচার', 'প্রসার', 'প্রতিযোগিতা'-র বিজ্ঞাপন চলছে কিন্তু পর্যবেক্ষণ ঠিক নেই। বর্তমান সমাজ ব্যবস্থায় আধ্যাত্মিকতার অধিক আত্মীয়তার বা আত্মনির্ভরতার বিষয়টা ব্যবহারিক অর্থে ব্যবহার হচ্ছে, আন্তরিক অর্থে নয়। আন্তরিক অর্থে আমরা ধর্মীয় আচার অনুষ্ঠান অনুসরণ করা বা উপসনালয় পরিদর্শন করা বা আভ্যন্তরীণ আত্মার সাথে সংযোগ স্থাপন করা এবং প্রতিটি প্রাণের প্রতি সহানুভূতির বোধ গড়ে তোলার বিষয়ের সঙ্গে আত্ম প্রতিফলন এবং আত্মদর্শনের সময় গ্রহণ করলে আমরা আত্মিক উন্নতি করতে পারব আর এর ফল হবে আমাদের এক সুন্দর ও আনন্দময় জীবন প্রবাহিত করার সমর্থ। তাছাড়া আধ্যাত্মিকতা ও আধুনিকতার মেলবন্ধন হলে পরিবেশ এবং সমাজের উপর আমাদের কর্মের প্রভাব সম্পর্কে আমাদের সচেতন হতে হবে। সামাজিক সমস্যা যা আমাদের সম্প্রদায় গুলিকে প্রভাবিত করে সেসব দিক স্বেচ্ছাসেবী-আবাস, দাতব্যালয় আদির প্রতিমূল্যায়ন ব্যবস্থা আদি গ্রহণ করা আবশ্যিক।

বর্তমান যুগে সংস্কার বা নৈতিকতার পাশাপাশি- আমাদের আধ্যাত্মিকতার উন্নতি অপরিহার্য। বস্তুবাদী-সাধনার চেয়ে মূল্যবোধ গুলিকে অগ্রাধিকার দেওয়ার জন্য একটি সচেতন প্রচেষ্টা প্রয়োজন। মননশীলতা অনুশীলন করে, সহানুভূতি গড়ে তোলা, সুন্দর জীবন যাপন করা এবং এই মূল্যবোধগুলি দিনানুদিনিকের জীবনের অংশ হিসেবে গ্রহণ করলে আমরা এক পরিপূর্ণ এবং অর্থপূর্ণ জীবন যাপন করতে সমর্থ হতে পারি।

এ সম্পর্কে আধ্যাত্মিক গুরু গৌর গোপাল দাস (motivational speaker)এর Lalon top Full Video: আধুনিকতা, অধ্যাত্ম, জীবনের জটিলতার সঙ্গে যুক্ত' প্রশ্নের উত্তরে এক চমৎকার প্রশ্ন ছিল যে 'গুরুজী বর্তমান সময়ে আধুনিকতা ও আধ্যাত্মিক সমন্বয় কিভাবে করা যায়?' এর উত্তরে গুরুজী বলেন যে সংস্কৃত সাহিত্যে এক ন্যায় আছে যা হ'ল " অন্ধ পঙ্গু ন্যায়"-এর অর্থ একজন অন্ধ অর্থাৎ চোখ নেই , কিন্তু তার পা আছে আর অপরজন 'পঙ্গু' অর্থাৎ তার চোখ আছে পা নেই , এখন দুজনকে এক (জীবন) পথ অতিক্রম করতে হলে কি করা উচিত। যে অন্ধ (আধুনিকতা) আর যে পঙ্গু (আধ্যাত্মিকতা) একে অপরকে কাঁধে নিয়ে সুন্দর ভাবে পথ অতিক্রম করতে পারবে।

উক্ত মিম্যাংশার মাধ্যমে আমরা নিশ্চিত ভাবে বুঝতে - পারি যে জীবন পথকে সুন্দর এবং সুগম করতে হলে এ দুয়ের যোগসাধন নিতান্তই প্রয়োজন। Sir Albert Einstein এর বিখ্যাত উক্তির সাহায্যে আমরা এই প্রবন্ধ থেকে বিরতি নেবো।

I am enough of an artist to draw freely upon any imagination. Imagination is more important than Knowledge, Knowledge is limited. Imagination encircles the world.”
অর্থাৎ- আমরা প্রতিটি মানুষ নিজেই নিজের স্বপ্নকে বাস্তবায়িত করার এক শ্রেষ্ঠ শিল্পী। কল্পনা বাস্তব জ্ঞানের চাইতে যথেষ্ট বড়,জ্ঞান সীমিত, কিন্তু কল্পনা পৃথিবীকে পরিদ্রুমা করার শক্তি রাখে।

“

অমল আজ গৃহবন্দী,

কাবুলিওয়ালাও

আর আসেনা, পোস্ট মাস্টার এর বন্ধ অফিস, রতনকে আর ডাকেনা।।

ছুটির ঘণ্টা চারিদিকে যেন, সমাপ্তি টানে ধীরে, পুরাতন ভৃত্য রোগ

সওগাত ফাঁকি দিয়ে মেশে ভীড়ে।।

---- রবীন্দ্রনাথ ঠাকুর

”

প্লাস্টিক দূষণ

রিতা দাস

স্নাতক তৃতীয় ষান্মাষিক

ভূমিকাঃ

বর্তমান শতাব্দীর একটি জটিলতম সমস্যা হল পরিবেশ দূষণ। অনেক প্রকার পরিবেশ দূষণের মধ্যে অন্যতম হলো প্লাস্টিক দূষণ। যা সারা বিশ্বের পরিবেশবিদদের চিন্তার কারণ হয়ে উঠেছে। সভ্যতার অভিমুখে মানুষ যত এক পা এক পা করে এগিয়ে গেছে ততই সে ক্ষতি করেছে প্রকৃতির। মানুষের তৈরি অনেক জিনিসই আজ মানব সভ্যতার সংকট হয়ে দাঁড়িয়েছে। প্রকৃতিকে ধ্বংসের মুখোমুখি এনে দাঁড় করিয়েছে, তেমনি একটি জিনিস হল প্লাস্টিক।

আধুনিক জীবনে প্লাস্টিকঃ

প্লাস্টিক এখন আধুনিক জীবনের অবিচ্ছেদ্য অঙ্গ হয়ে উঠেছে। একসময় জিনিসপত্র বয়ে নিয়ে যাওয়ার জন্য কাপড়ের থলি, পাটের তৈরি ব্যাগ, কাগজের প্যাকেট ব্যবহার করা হতো। এগুলি ছিল পরিবেশ বান্ধব।

ব্যবহার করার পর ফেলে দিলে সহজে প্রকৃতিতে মিশে যেত। পরিবেশের কোনো ক্ষতি করতো না। বর্তমানে আমরা জিনিসপত্র বয়ে নিয়ে যাওয়ার জন্য প্লাস্টিকের তৈরি ক্যারি ব্যাগ ব্যবহার করি, যা পরিবেশের পক্ষে ক্ষতিকর। শুধু ক্যারি ব্যাগ নয়, প্লাস্টিকের তৈরি হাজার রকমের জিনিস আমরা ব্যবহার করে থাকি।

সকালে ঘুম থেকে ওঠার পর যে টুথব্রাশ দিয়ে আমরা মুখ ধুই সেটিও প্লাস্টিকের তৈরি। জলের বোতল প্লাস্টিকের তৈরি, অনেকেই প্লাস্টিকের টিফিন বক্সে স্কুলে খাবার নিয়ে যায়। ঘরের অনেক জিনিসপত্র ফটো থেকে শুরু করে শোপিস সবই প্লাস্টিকের তৈরি। মোবাইল ফোন, কম্পিউটার, হোম থিয়েটার, সাউন্ড সিস্টেম এসবের কভার কেবিনেট সবই প্লাস্টিকের তৈরি। এমনকি আমরা যেসব কলম দিয়ে লেখি সেগুলিও বেশিরভাগ প্লাস্টিকের তৈরি। প্লাস্টিকের তৈরি জিনিসের দাম কম এবং টেকসই বেশি। আমরাও তাই নির্বিচারে প্লাস্টিকের জিনিস ব্যবহার করি আর এজন্য আজ ঘরে বাইরে চারিদিকে প্লাস্টিকের স্তুপ।

প্লাস্টিক দূষণের নানা দিকঃ

প্লাস্টিক পরিবেশের শত্রু। ব্যবহার করার পর প্লাস্টিক গুলি যেখানে ফেলা হয় সেখানকার মাটি দূষিত হয়ে যায়। এরফলে সেই মাটিতে কোন গাছ জন্মাতে পারে না। বেশিরভাগ প্লাস্টিকের ব্যাগ মানুষ একবার ব্যবহার করে রাস্তায় ফেলে দেয়। কারণ প্রয়োজন ফুরিয়ে গেলে সেগুলিকে মানুষ আর ব্যবহার করেনা। এরপর রাস্তায় পড়ে থাকা প্লাস্টিক যদি গরু, ছাগল বা কুকুরের পেটে যায়। তবে সেটি অসুস্থ হয়ে পড়ে এবং একসময় মারা যায়। আবার বৃষ্টির জলের মাধ্যমে এই সমস্ত প্লাস্টিক গিয়ে পড়ে নদী এবং সমুদ্রে। ফলে সেখানকার পরিবেশের ভারসাম্য নষ্ট করে। সমুদ্রের নিচে যে বৈচিত্র্যময় জীবজগৎ রয়েছে, মানুষের ব্যবহৃত প্লাস্টিক সেই জীবজগতের ক্ষতি করে।

প্রতিকারের উপায়ঃ

প্লাস্টিক দূষণ এখন সারা পৃথিবীর মানুষের কাছে দুর্শ্চিত্তার বিষয়। এখনই যদি কোন ব্যবস্থা না নেওয়া হয়, তাহলে ভবিষ্যতে আমাদের অনেক বড় বিপদের মধ্যে পড়তে হবে। কয়েকটি উপায়ে আমরা এই প্লাস্টিক দূষণকে নিয়ন্ত্রণে আনতে পারি। সেগুলি হল- পুনর্ব্যবহার। প্লাস্টিক রিসাইকেলিং বা ব্যবহার করা প্লাস্টিকগুলি যাতে আবার ব্যবহার করা যায়। সেই ব্যবস্থা করলে প্লাস্টিক দূষণ অনেকটাই মোকাবেলা করা যাবে। ব্যবহৃত প্লাস্টিকের ব্যবহার করে নানান নিত্য প্রয়োজনীয় জিনিস তৈরি করা যেতে পারে। এই কাজে সরকারি এবং বেসরকারি উদ্যোগে বিভিন্ন গোষ্ঠীর মহিলাদের প্রশিক্ষণ দিয়ে তাদের নিয়োগের ব্যবস্থা করা যেতে পারে। আবার সম্প্রতি রাস্তা তৈরির কাজে পিচের পরিবর্তে প্লাস্টিক ব্যবহার করার কথা ভাবা হচ্ছে। তেমনটা হলে ব্যবহৃত প্লাস্টিকের একটা বড় অংশ পুনরায় ব্যবহার করা যাবে।

নিয়ন্ত্রণঃ

গবেষণায় দেখা গেছে যে, ৫ মাইক্রনের কম পুরু প্লাস্টিক পরিবেশের পক্ষে বেশি ক্ষতিকর। তাই অবিলম্বে সেগুলির উৎপাদন নিয়ন্ত্রণ করতে হবে। তাছাড়া, সামগ্রিকভাবে প্লাস্টিকের ব্যবহারও নিয়ন্ত্রণে আনতে হবে। প্রয়োজন হলে, আইন তৈরি করে প্লাস্টিক উৎপাদন এবং প্লাস্টিকজাত সামগ্রীর ব্যবহার কঠোরহাতে নিয়ন্ত্রণ করতে হবে। সুতরাং প্লাস্টিকের ব্যবহার নিয়ন্ত্রণ করতে হলে বা পুরোপুরি বন্ধ করতে হলে তার বিকল্প হিসেবে কিছু সামগ্রী সুলভ করতে হবে। যেমন, প্লাস্টিকের ক্যারিব্যাগের পরিবর্তে কাগজের প্যাকেট বা পাটের ব্যাগ বাজারে সহজলভ্য করতে হবে। সর্বোপরি, প্লাস্টিক দূষণের অনিবার্য পরিনিতি থেকে মানব সভ্যতাকে রক্ষা করতে হলে এই পদক্ষেপগুলি সঙ্গে প্রয়োজন মানুষের সচেতনতা। যতদিন না পর্যন্ত প্লাস্টিক ব্যবহারের কুফল সম্পর্কে সচেতনতা তৈরি হচ্ছে, ততদিন আইন তৈরি করেও কোনো লাভ হবে না। বিভিন্ন সরকারি ও বেসরকারি সংস্থার মাধ্যমে এই কাজ করা যেতে পারে।

ব্রাহ্মরাক্ষস

কৃশ সাহা

উচ্চমাধ্যমিক ১ম বর্ষ

এক গরীব ব্রাহ্মণ ছিলেন। তাঁর নাম ছিল দ্রোণ। সেই ব্রাহ্মণের দিন কাটত ধ্যান, উপবাস করেই। পাড়াপড়শীদের অনুগ্রহে ব্রাহ্মণের কেবলমাত্র আহারটুকু জুটত। তিনি ভোগ, বিলাসী ছিলেন না।

একদিন তাঁর এক যজমান তাঁকে দুটি গরু দেন। গরু দুটিকে খুব যত্ন করে পালন করতেন ব্রাহ্মণ। ঠিক সময়ে খেতে দিতেন, ফলে কয়েক দিনের মধ্যে গরু দুটি বেশ মোটাসোটা হয়ে উঠল।

এই গরু দুটি দুধ দিত প্রচুর। ব্রাহ্মণের ঘর ছিল ছোট তাই রোজ সে গরুটিকে বেঁধে রাখত বাইরে উঠানে। একদিন গভীর রাতে ব্রাহ্মণের গরু দুটি চুরি করার জন্য চোর এল। হাতে দু'গাছি দড়ি নিয়ে খুব সতর্কতার সহিত হেঁটে আসছিল চোর। হঠাৎ এক বিকট আকারের লোক তার সামনে এসে দাঁড়ায়। তার লম্বা বড় দাঁত, নাকটা উঁচু, চোখ দুটো ভাটার মত জ্বল জ্বল করছে, সমস্ত শরীর নীলবর্ণ। চোর ভীতস্বরে বললো, কে তুমি?

সে বললো, আমার নাম সত্যবচ। আমি ব্রাহ্মরাক্ষস। তুমি কে হে বাপু? চোর বললো, আমি চোর! এই ব্রাহ্মণের গরু দুটি চুরি করতে যাচ্ছি। রাক্ষস বললো, তাহলে আর ভাবনা কী? আমি আজ এই ব্রাহ্মণকে খেতে যাচ্ছি, আমরা তাহলে বন্ধু।

তখন চোর আর ব্রাহ্মদৈত্য দুজনেই এসে হাজির হল ব্রাহ্মণের বাড়ি। ব্রাহ্মণ ঘুমিয়ে পড়লে চোর গরু দুটির দিকে এগোতে লাগল। ব্রাহ্মদৈত্য বললো, দেখ চোর, আমি আগে ব্রাহ্মণকে খাব, তারপর তুমি গরু চুরি করবে। গরু চুরি করতে গেলে গরু যখন ডেকে উঠবে তখন আমার ঘুম ভেঙে যাবে আর আমারও আর তাকে খাওয়া হবে না।

চোর বললো, কোন শব্দ হবে না। বরং ব্রাহ্মণকে খেতে গেলে সে জেগে উঠতে পারে, আর আমার গরু চুরি করাও আর হয়ে উঠবে না। সুতরাং আমি আগে গরু চুরি করব।

তারপর চোর ও ব্রহ্মদৈত্য এমন কলহ শুরু করল যে তাতে ব্রাহ্মণের নিদ্রা ভেঙে গেল। ব্রাহ্মণ দরজা খুলে যেই ওদের সামনে এসে দাঁড়াল অমনি চোর এসে বললো, ঠাকুর মশাই, এই ব্রহ্মদৈত্য আপনাকে খেতে চায়।

অমনি ব্রহ্মদৈত্য বললো, ঠাকুরমশাই, এই চোর আপনার গরু দুটিকে চুরি করতে চায়। এইভাবে উভয়ে উভয়ের প্রতি দোষারোপ করতে লাগল।

তখন ব্রাহ্মণ ইষ্টমন্ত্র জপ করতে লাগলেন। আর একলাফে ব্রহ্মদৈত্য ব্রাহ্মণের বাড়ি থেকে চলে গেল। তখন ব্রাহ্মণ চোরটাকে একটা মোটা লাঠি এনে মারতে মারতে বের করে দিলেন।

“

মানুষের প্রতি বিশ্বাস হারানো পাপ, সে বিশ্বাস শেষ পর্যন্ত রক্ষা করব। আশা করব, মহাপ্রলয়ের পরে বৈরাগ্যের মেঘমুক্ত আকাশে ইতিহাসের একটি নির্মল আত্মপ্রকাশ হয়তো আরম্ভ হবে এই পূর্বাচলের সূর্যোদয়ের দিগন্ত থেকে। আর-একদিন অপরাজিত মানুষ নিজের জয়যাত্রার অভিযানে সকল বাধা অতিক্রম করে অগ্রসর হবে তার মহৎ মর্যাদা ফিরে পাবার পথে। মনুষ্যত্বের অন্তহীন প্রতিকারহীন পরাভবকে চরম বলে বিশ্বাস করাকে আমি অপমান মনে করি।

---- রবীন্দ্রনাথ ঠাকুর

”

অনুবাদ

মানব দাস

উচ্চমাধ্যমিক ১ম বর্ষ

1. Life's tragedy is that we get old too and wise too late. - Benjamin Franklin
(জীবনের ট্রাজেডি হল যে আমরা খুব শীঘ্রই বার্ধক্যগ্রস্ত হয়ে যাই এবং অনেক দেরিতে জ্ঞানী হতে পারি)
2. Do not go where the path may lead, go instead where there is no path and leave a trail-Ralph Waldo Emerson
(পথ যেখানে নিয়ে যায় সেখানে যেও না, যেও সেখানে যেখানে পথ নিয়ে যায় না কিন্তু তার চিহ্ন রেখে যায়)
3. You must be the change you wish to see in the world. - Mahatma Gandhi
(আপনি ভবিষ্যতে যে পরিবর্তন গুলি দেখতে চান আপনাকে সেই পরিবর্তনগুলোই হতে হবে)
4. Genius is one percent inspiration and ninety nine percent perspiration. -- Thomas Edison
(জ্ঞানীরা এক শতাংশ অনুপ্রেরিত থাকে এবং নিরানব্বই শতাংশই পরিশ্রমী)
5. He travels the fastest who travels alone. - Benjamin Franklin
(তিনিই সবচেয়ে দ্রুত ভ্রমণ করেন, যিনি একলা থাকেন।)
6. Take care of your body. It's the only place you have to live. -- Jim Rohn
(নিজের শরীরের যত্ন নাও, এটাই একমাত্র স্থান যেখানে তোমার অস্তিত্ব থাকবে।)
7. Accept both compliment and criticism. It takes both sun and rain for a flower to grow.
(প্রশংসা এবং সমালোচনা উভয়ই গ্রহণ করুন । কারণ একটি ফুল ফুটতে রোদ এবং বৃষ্টি দুটোই প্রয়োজন ।)
8. The time is always right to do what is right. - Martin Luther King
(যা সঠিক সেটা করার সময় সর্বদা উপযুক্ত।)

প্রকৃতির সুর

অনুভব সরকার

উচ্চমাধ্যমিক-২য় বর্ষ

প্রকৃতির সুরে সুর বাজে,
ফলের মধু মধুর হয়ে র রাজে।
বাতাসের ঝোপে ঝোপে হাওয়া,
পাখির গান মাঝে মাঝে গাওয়া,
বসন্তের মেঘে মেঘে মায়া,
সূর্যের আলোয় আলোয় ছায়া।
নির্ঝরের জল ঝরা,
মাঠের পথ ধুলোয় ভরা।
প্রকৃতি রঙে রঙে রাঙা,
সৌরভে পূর্ণ তটিনী - ডাঙা

চোখ

লিপিকা পোদ্দার

স্নাতক ৫ম ষাণ্মাষিক

পঞ্চেন্দ্রিয়র মধ্যে চোখ একটি অন্যতম গুরুত্বপূর্ণ অঙ্গ। মানুষের চোখের একটা অবাক করা বিষয় হচ্ছে, আমরা যখন- তখন চোখ বন্ধ করে আমাদের জগত বদলে ফেলতে পারি, আবার চোখ খুলে ফের সেই জগতে ফিরেও আসতে পারি। অন্যদিকে জগতও কম অবাক করার মতো নয়, আমরা চোখ বন্ধ করে খোলার ফাঁকে সেও নিজেকে বদলে ফেলে অন্য একটা জগত তৈরি করতে পারে।

নারী

সাবিনা চৌধুরী, স্নাতক ২য় ষাণ্মাষিক

নারীর জীবন এই সংসারে ছায়াবাজি- কেউ জানেনা নারীর জীবন জ্বালার পাঁজি।
সবাই জানে কে কতটা আসল নকল- নারীর জীবন আধা হলো কাজের ধকল।
সত নারীর পতি যেমন সুগন্ধিত - অসত নারীর পতি হবে ভাঙ্গা নায়ের ঘোড়া।।
কামিনি কাঞ্চন নারী - বরই ফন্দি জানে- মায়ার রশি টেনে ঘর ভাগে
সাবিনা চৌধুরী বলে এবার শুনো, মন দিয়া নারী - নারী হলো মায়ের জাতি সকলেরই হীয়া।

আমার কবিতা

সাবিনা চৌধুরী

স্নাতক ২য় যান্মাষিক

এমন জীবন করিব গঠন
মরিলে হাঁসিব আমি, কাঁদিলে ভুবন।
জন্মেছি মায়ের কোলে দেখিলাম ভুবন,
জীবন বিলিয়ে দিব মা বাবার চরন।
বাবা আমার চোখের মণি, মা নয়ন তারা।
দাদা, দাদু, খুড়া, মামা স্নেহের তাহারা।
এক ভাই তিন বোন ছোট এলিনা,
মা বাবার আদরের মেয়ে আমি সাবিনা।

বন্ধুত্ব

গীতাঞ্জলি দাস

স্নাতক ২য় যান্মাষিক

কাছে থাকা নয়,
পাশে থাকার নাম বন্ধুত্ব!
মিথ্যে বলে মন ভুলানো নয়,
সত্যি বলে সাহস জোগানোর নাম বন্ধুত্ব!
ভুল দেখে সরে যাওয়া নয়,
ভুল শুধরে দিয়ে ভালোবাসার নাম বন্ধুত্ব !
সময়ের সাথে পাল্টে যাওয়া নয়,
সময়কে পাল্টে জবাব দেওয়ার নাম বন্ধুত্ব !
আজকের বেপরোয়া ব্যাস্ত জীবনকে পরোয়া না করে
কেমন আছি জানতে চাওয়ার নাম বন্ধুত্ব !!!

গতি

মীষুস

স্নাতক ৩য় যান্মাষিক

জীবন মানে গতি
নন-সটপ গতি
গতি কেবল গতি।

গতি শেষ হয় না
লিখতে ভালো লাগছে না।
সুখ এবং দুঃখ বড় গতিশীল
আমার গতি, অম্লান নিশা

সৌভাগ্য কি হয়েছে, অনেক দূরে
আমি অনেক দূরে যেতে চাই
এই গতি আমার, অসীম গতি।

English Section

G.u.e.s.t. C.o.l.u.m.n.

I saw a dream

Prasanta Sagar Changmai

IGP, Assam police border Organisation

I saw a dream
In a tilbury
Holding reins tight
Waiving the whip in air
I come.
The petals of roses
Are laid over the road.
I become the emperor
Without empire.
The crown is floating in air.
I dream. Or the dream appears.
What do I own?
I have been in motion
Like a planet
Around a source
Of a power from constellation
To which I am shackled.

***We will never forget.*¹**

There are some things that cannot be forgotten

Prasanta Sagar Changmai

(Translated from the Assamese by Apratim Barua)

IGP, Assam police border Organisation

Is this a poem? Honestly, I don't know.

Forgive me if I offend you: I am merely sharing an opinion.

But perhaps it is these subjective opinions whence the journey of a poem begins:

A journey that parallels the journey of our lives.

Mistakes happen.

We never find out if we have been forgiven.

Punishments are strictly apportioned, inexorably--at least that is what Foucault tells us.

¹ In English in the original.

One day, when he had said: “*I CAN go, but why SHOULD I go?*”² On that day,
On that very day,
Everyone understood, just as Oboni did, that if he were to respond to the summon—
“*Come, come closer*”³,
He would never return.

Regardless
Everybody needs the occasional poem.
The Tibetans need it, (even if it is just the one or two)
As do the Palestinians,
Whose every lip articulates the words, “*We will never forget.
We will not stop sharing*”⁴.

“*We will NEVER forget.
We will NEVER stop sharing*”.

Having armed ourselves with guns and ammunition,
We immediately started to allow the differences and disagreements that separate us
Destroy our shared world,
Forgetting that Rabindranath had forbidden us.
We have hardened our hearts to the touch of his lines.
Perhaps if we had held our heads high,
We would not have had our minds filled with fear and distrust.

In the unshackled words
That capture the sombre truths
Hidden in a poem’s inception,

Let Bob Dylan keep seeking
For the answers that he had sought in the emptiness blowing in the wind.
Until, eventually, he acknowledges,
--For the times they are a changing—
Anyway, it is getting late, let us turn in,
And rest within these walls that we have erected,
And tell all to Rabindranath.

Although I enjoy listening to John Lennon’s Imagine
Still,
Let us resume our task of
Patching up these fragile fences.

² In Bengali in the original.

³ In Bengali in the original.

⁴ In English in the original.

Disability studies in literature

Dr. Prathana Barua

Associate Professor & HOD, Department of English

Disability studies in literature examines how disability is represented and interpreted in literary works. It explores societal attitudes, stereotypes, and the lived experiences of people with disabilities through various genres. This interdisciplinary field analyzes the role of literature in shaping perceptions, fostering empathy, and challenging prevailing norms regarding disability. Scholars often consider both historical and contemporary perspectives to illuminate the evolving portrayal of disability in literature, fostering a nuanced understanding of diverse human experiences.

Disability studies in literature seeks to understand and challenge societal perceptions of disability, promote inclusivity, explore diverse perspectives, empower marginalized voices, and contribute to a more nuanced and representative portrayal of disability in literary works. For instances:

Understanding Experiences: Disability studies in literature aims to delve into the varied experiences of individuals with disabilities, providing insights into their unique perspectives and challenges.

Challenging Stereotypes: The discipline seeks to challenge and dismantle stereotypical portrayals of disability in literature, fostering a more accurate and nuanced representation that goes beyond common societal misconceptions.

Promoting Inclusivity: One of the key goals is to promote inclusivity by highlighting the contributions and stories of individuals with disabilities in literature, fostering a more diverse and representative literary landscape.

Exploring Diverse Perspectives: Disability studies in literature encourages the exploration of diverse narratives, ensuring a rich tapestry of voices and stories that reflect the multiplicity of experiences within the disabled community.

Empowering Marginalized Voices: By examining and amplifying the voices of marginalized individuals with disabilities, the discipline aims to empower these voices, contributing to a more equitable and just literary representation.

Contributing to Inclusive Discourse: The field seeks to contribute to a broader discourse on inclusivity and representation, influencing how society perceives and engages with disability through the lens of literature.

Advantages and limitations of disability studies in literature

Advantages of Disability Studies in Literature:

Representation and Visibility: Disability studies in literature highlights the importance of accurate and diverse portrayals of individuals with disabilities, contributing to increased representation and visibility in society.

Challenging Stereotypes: It provides a platform to challenge stereotypes and misconceptions about disability, fostering a more nuanced understanding of the experiences and capabilities of people with disabilities.

Empowerment: By exploring the narratives of characters with disabilities, disability studies in literature can empower individuals with disabilities, promoting a sense of identity, agency, and self-advocacy.

Social Critique: It serves as a tool for social critique, shedding light on how societal norms and structures influence the experiences of individuals with disabilities, thereby fostering discussions about inclusivity and accessibility.

Limitations of Disability Studies in Literature:

Singular Narratives: Some critics argue that disability studies in literature may still fall into the trap of promoting singular narratives, potentially oversimplifying the diverse experiences within the disabled community.

Tokenism: There is a risk of tokenism, where characters with disabilities are included in literature merely for the sake of representation, without a genuine exploration of their experiences or contributions to the storyline.

Dependency on Stereotypes: In certain cases, disability studies may unintentionally perpetuate stereotypes if not approached with care, reinforcing existing societal biases and misconceptions.

Limited Intersectionality: Disability studies may not always adequately address intersectionality, overlooking the unique challenges faced by individuals with disabilities who also belong to marginalized groups based on factors like race, gender, or sexuality.

In conclusion, while disability studies in literature offers valuable insight, it's crucial to approach them with sensitivity, avoiding oversimplification and promoting a diverse and inclusive representation of disability experiences.

“

Some are born great, some achieve greatness, and some
have greatness thrust upon them.

-----William Shakespeare

”

J. Alfred Prufrock: The Image of Modern Man

Archana Bora

Assistant Professor, Dept. of English

T.S. Eliot is considered as one of the most important modernist poets. The content of his poems as well as his poetic style give elements of the modern movement that was famous during his time. In fact, modernism was viewed as “a rejection of traditional 19th century norms, whereby artists, architects, poets and thinkers either altered or abandoned earlier conventions in an attempt to re-envision a society in flux”. Modernism was also mainly represented by orientation towards fragmentation, free verse, contradictory allusions and multiple points of view different from the Victorian and Romantic writing. These features appear greatly in the works of Eliot. “The Love Song” of J. Alfred Prufrock and “The Waste Land” are the two poems of T.S. Eliot which show Eliot’s modern orientation, “The Love Song of J. Alfred” speaks about the problem of the modern man Prufrock. J. Alfred Prufrock is a fictional character, the indecisive middle-aged man. Eliot personally feels that modern man has an exiguous view on the quality of life and the truly important things. His character J. Alfred Prufrock represents all characteristics of a modern man that Eliot loathes. For example, Prufrock is obsessed with appearances and age and he exhibits poor communication skills.

Prufrock repeatedly expresses worry about what others will think of his appearances. He is profoundly concerned about the fact that he is growing old and feels that the prime of his life has passed him by. His obsession with time throughout the poem demonstrates his fear of ageing. He is a typical man undergoing a mid-life crisis, brought about by his awareness of ageing and feeling of insufficiency. J. Alfred Prufrock is caught in a constant state of self-examination and indecision, “And time yet for a hundred indecisions and for a

hundred visions and revisions” (32, 33). He has no confidence in himself mentally and physically, He cannot make a decision and act upon it because of his feelings of insufficiency and his deep fear of rejection.

Prufrock laments his physical and intellectual shortcomings, the lack of opportunities in his life in addition to the lack of spiritual progress.

The most important modernist technique in the poem is the stream of consciousness technique. This technique reflects the fragmentary nature of the modern man’s mentality. It also allows the reader to explore the inner-self of the character. As seen in the poem, Prufrock’s thought shifts very often from trivial to significant issues and vice versa.

Modernist writers were interested in showing characters having multiple personality. This is clear in Prufrock as both the speaker and the listener. The germinal theme of the poem is an exploration of nature of the spiritual state of the contemporary man. This theme is developed and presented in a pattern of opposites. To quote Margolis, “And its themes, which are remarkably diverse are offered in contrary paires, the young and old age, work and idleness, spiritual life and death, commitment and indecision, dreams and actuality, action and analysis, courage and fear, personal needs and social obligations, communism and loneliness, pride and disgust in the self, sincerity and hypocrisy, interest and boredom,”

Symbolism plays an important role in revealing the mental state of modern man through the character of Prufrock. Some excellent symbols and images are used by Eliot in the very first stanza of the poem which reveal the mental condition of a modern city dweller.

“When the evening is spread out against the sky
Like a patient etherized upon a table”

These lines convey an invitation of Prufrock to his beloved for a tryst in the evening. His mood is compared and symbolized for an operation and is conscious but conscious of nothing.

The deserted streets during dusk time and the echo of the passer by assert the melancholic state of city life. These images of the city highlight the turmoil nature of modern people who enjoy a routine life that is devoid of liveliness.

Eliot examines the de facto status of modern man and how there is a clear cultural cut between the past and the present. People are drifting away from their culture and true past. The upto-date lifestyle that is controlled and manipulated by materialism and loose values produce fable modern community who does not like to be ruled by traditional social norms and values.

Eliot describes the yellow fog gliding on the window panes and the yellow smoke rubbing its muzzle on the window panes. He personifies the “yellow fog” as a lurking cat licking its tail in the corners during the evening time to add city images to generate surroundings of the poem.

Prufrock’s life is inactive and futile, as stated:

“And indeed there will be time
For the yellow smoke that slides along the street,
Rubbing its back upon the window panes;
There will be time, there will be time
To prepare a face to meet the faces that you meet;
There will be time to murder and create,
And time for all the works and days of hands.
The lift and drop a question on your plate;
Time for you and time for me,
And time for a hundred indecisions,
And for a hundred visions and revisions,

Before the taking of a toast and tea,
In the room the women come and go
Talking of Michelangelo.”

Prufrock says that there is a time for doing many things before going to confess his love for the woman in the tea party. Prufrock is a prototype of modern man in his moods and attitudes; therefore what he feels and says lies in the orbit of modern masculinity. Further, there is a reference for women come and go in the room talking about Michelangelo to assure the naive nature of modern women, without knowing anything about Michelangelo, these women speak about him and his art. This shows shallowness of some modern women who only seek show off situations and pompous language.

Thus, in this interior monologue, different symbols and imagery reveals modern man's mental crisis and ugliness of modern urban civilization.

Reference:

1. The Poetry of T.S. Eliot by Vikramaditya Rai
2. English Literature by William J. Long.
3. other sources taken from internet.

“

However difficult life may seem, there is always something you can do and succeed at.

----- Stephen Hawking

”

“Equality for women is progress for all”

Sudipta Karmakar

Asst. Professor, Dept. of BBA/BCA

Gender equality is not only a fundamental human right, but a necessary foundation for a peaceful, prosperous and sustainable world. There has been progress over the last decades: More girls are going to school, fewer girls are forced into early marriage, more women are serving in parliament and positions of leadership, and laws are being reformed to advance gender equality. Despite these gains, many challenges still remains. As *gender* inequality in India persist against the backdrop of economic growth, policy initiatives are increasingly *needed* to empower *women*. Statistics confirm that gender inequality is a not only a national problem, but also a global epidemic:

It is estimated that 60 per cent of the approximately one billion chronically hungry people are women. Women only hold the 25.5 per cent of the world parliamentary seats. Three out of 10 women globally report having experienced physical and/or sexual violence by an intimate partner. Despite progress in some countries, still 800 women die every day globally from preventable causes during birth or pregnancy. Despite increase in the enrollment of girls in school globally, 61 per cent of the 123 million youth who lack basic reading and writing skills are women. Globally, around 1 in 3 young women aged 20 to 24 -- approximately 70 million -- were married before the age of 18. Despite a decline in the overall proportion of child, if present trends continue, the number of girls who will marry by their 18th birthday will climb towards 150 million in the next decade. There is a gender gap in wage differences, where women earn 17 per cent to 35 per cent less than men for doing the same work. Women perform 66 per cent of the world's work, produce 50 per cent of the food, but earn 10 per cent of the income and

own 1 per cent of the property. Gender-based discrimination, trafficking in women and girls, integration difficulties, under-representation in politics, unequal access to resources, unequal employment strategies, and lack of access to basic services, are the key factors behind the unequal status of women.

Therefore, in order to globally and locally achieve gender equality, international community should facilitate women's increased participation in decision-making processes, end violence against women, and eliminate the prevalence of negative gender stereotypes. It is known that it is not just a gender gap that is blocking progress; it is also a gap between laws and implementation. In this respect, it is not enough to adopt laws and policies; they have to be effectively implemented. There is enough evidence that if countries invest in women, a far reaching social and economic progress and freedom for all, from generation to generation can be created. In the 21st century, the world must and can put an end to discrimination of women and girls.

“

Neither a borrower nor a lender be;

For loan oft loses both itself and friend,

And borrowing dulls the edge of husbandry.

This above all: to thine ownself be true.

And it must follow, as the night the day,

Thou canst not then be false to any man.

--- William Shakespeare

(Play- *Hamlet*, by Polonius, Act I, scene iii.)

”

“It still Lingers” (Short Story)

Dr. Bonoshree Bhuyan

Assistant Professor, Department of Mangement

It was a pleasant evening. But I did not even have the slightest desire to admire the setting Sun nor watch the flight of birds flying across the orange hued sky. I was completely broken down with sorrow. As I was still lost in my miserable thoughts, a ball hit me hard suddenly and I striked. An Aged lady rushed towards me and apologised. I was hit by her grandchildren who had come to play in that park where I had been continuously sitting down for hours. The lady slowly sat beside me. She asked my name and then started narrating about her grandchildren. I gave a faint smile but kept quiet.

She seemed nice and friendly with a heart full of joy. She stopped, looked at me for a moment and then her face turned grim. “why are you so gloomy, Arati? Do you have any problem?”

At first I refused to say anything. But could not hold myself any longer after looking at her caring face. I decided to pour my heart out as I had found a good grandmother in her, whom I missed all my life. I began “I was a bright student during my high school days. But not anymore. I narrated everthing; my struggle with studies, parental pressure regarding career and my failure in the recently held exams in college. “I am in such a dilemma. This is the end, I Know.” Sobbing, I said “ I can’t decide anything or face anyone what should I do now?”

The lady listened to each of my painful words very patiently. After I had finished, she tried to console and comfort me. She advised me not to get carried away with such failures as there is always a second option available in life. She explained

that failures act as a leverage in every person's life, so a person must be bold enough to cope up with failures. With these valuable words, we parted ways with the hope of meeting again soon.

Ten years have passed by since I met that lady in the park. I am much confident, strong and successful now. That aged lady was a stranger; but her words showed me the right path and brought a magical transformation within me. Whenever I went to that park near my house, after that fortunate evening, I kept looking for the good- hearted aged lady. But never have I managed to meet her again. I neither know her name nor her address or other contact details. Whenever success knocked at my doorstep, I would remember and adore her over and over again. I feel that as a stranger she has contributed so much at such a crucial point of my life. But I regret that I could never meet her again and thank her ever in my life.

“

A man who has nothing for which he is willing to fight,
nothing which is more important than his own personal safety,
is a miserable creature and has no chance of being
free unless made and kept so by the exertions of better men than himself.”

-----John Stuart Mill

”

Cultivation of Hope

Nitisha Das

Asst. Professor, Department of English

The habit of cultivating hope begins by embracing a mindset that sees possibilities even in the midst of challenges. Hope has the power to change our perception and outlook on a circumstance. It inculcates our ability to cope and enables us to carry on despite the hardships we face. It is about acknowledging the hardships but refusing to let them extinguish the flicker of hope within.

Hope has the potential to inspire, comfort, support, and motivate us. Amidst days of doubt and questioning, it is hope that provides us with comfort and reassurance. Hope serves as an excellent antidote to panic.

Hope has a wonderful quality of thriving through connections established with others. Sharing aspirations and supporting each other in times of need strengthens the collective spirit of hope. It is about recognising that together, with shared optimism and resilience, we can weather even the most challenging storms.

The habit of cultivation of hope isn't just a passive act- it's an ongoing, intentional practice. It involves acknowledging setbacks but continuing to plant seeds of positivity, watering them with determination, and allowing them to grow despite the odds.

I am adding a profound quote by Desmond Tutu that will help remind us to be resilient and look at the bright side when faced with adversity-

Hope is being able to see that there is light despite all the darkness.

Skill India Initiative

Himanku Sarma

Assistant Professor, Dept. of BBA

Skill India is an initiative which was undertaken by Narendra Modi after he became the Prime Minister of India in 2014. It was launched in the year 2015. It was only in 2014, the Government of India came up with the idea of developing a new Ministry by the name of Skill Development and Entrepreneurship on 26th of May 2014. The main idea behind this Mission was to train over 40 crore youth by the end of 2022.

India lacks far behind as far as the skilled workforce is concerned. As per the recent data available only about 5% of our labor force are skilled whereas the figure is quite high for other advanced countries. It is 52% in the U.S., 68% in the UK, 80% in Japan and 96% in South Korea. This Mission was basically initiated to reverse the rate as far as the skilled workforce is concerned. The Government of India has undertaken various schemes through which skills of our workforce can be upgraded. Some prominent among them are as follows:

- * Pradhan Mantri Kaushal Vikas Yojana
- * Skill Acquisition and Knowledge Awareness for Livelihood Promotion (SANKALP)
- * UDAAN
- * Standard Training Assessment and Reward Scheme (STAR)
- * Polytechnic Schemes
- * Vocationalisation of Education

This Initiative is going to help our youths in many ways as it will provide our younger generation with employment opportunities and will also help them launch

their MSMEs. It will also help provide training as well as financial & technical assistance to new traders stepping into the market. It emphasizes more on core sectors like construction, banking and finance, transportation, tourism, and entrepreneurship which is surely going to boost employability in these sectors. It also focuses more on providing internationally acceptable training to people to improve their communication, entrepreneurial, and management skills making them at par with workers from other countries.

With the Government of India focusing more on Atmanirbhar Bharat (Self-reliance India) the importance of Skill India has gained momentum. This initiative was undertaken to support larger campaigns of Government of India such as 'Make in India', 'Digital India', and 'Start up India. No country can gain self-reliance until and unless its workforce are skilled. The goal of Vikshit Bharat @ 2047 as envisaged by our Prime Minister can be attained only through developing the skills of our workforce. Though lot of changes have taken place still lot needs to be done if we want to make our India 'Shrestha Bharat'.

“

The universe we observe has precisely
the properties we should expect if there is,
at bottom, no design, no purpose,
no evil, no good, nothing but blind, pitiless indifference.

-----Richard Dawkins

”

Social Issues on Domestic Violence

Jhuma Choudhury

Assistant Professor, Department of Management

The social issues in India are undesirable events that the entire community or a certain sector of the population opposes. Social issues, social conflict and social evil are other names for issues related to society in India that constantly challenge the principles of social justice and economic justice established by the constitution of India. Domestic Violence is a socio-legal issue that affects individuals across different ages, socio-economic backgrounds, cultures, gender and caste. But still women are likely to be subjected to do domestic violence than men. These violences has unfavourable effects on the physical and psychological health conditions of the individuals. Violence leads to many deaths everyday. Domestic violence is a global issue reaching across national boundaries as well as socio-economic, cultural, racial, and class distinctions. Domestic Violence is wide spread, deeply ingrained and has serious impacts on women's health and wellbeing. Its cost to individuals, to health systems and to society is enormous. It is simply not an argument. It can be described as the power misused by one adult in a relationship to control another. Abusers use physical and sexual violence, threats, emotional insults and economic deprivation as a way to dominate their victims and get their way.

Ways to reduce violence in society-

The protection of women from Domestic violence Act, 2005 says that any act, conduct, omission or commission on that harms or injuries will be considered domestic violence by the law. It is perpetrated by and on both men and women. Setting up a neighbourhood watch or a community patrol, working with police, respect, protect and fulfill all human rights and fundamental freedoms of

women and girls that ensure that women know their rights and are empowered to demand and enforce them. Educating both boys and girls about women's human rights and the responsibility to respect the rights of others.

Statistical Analysis-

1 in 3 women and 1 in 4 men have experienced some form of physical violence.

1 in 7 women and 1 in 25 men have been injured by an intimate partner.

Uttar Pradesh has the highest crime rate and Nagaland has the lowest crime rate in 2021.

Delhi has the highest crime rate and Dadra and Nagar Haveli and Daman and Diu had the lowest crime rate in 2021. Violent crimes are particularly high in eastern India and North east India. Proportion of women suffering domestic violence in India varies between 20-45%. Country reports 2004 cited data from the Indian Ministry of Home Affairs, which claimed 130 reported cases of dowry deaths, 490 instances of rape and 1211 cases of cruelty .

Anxiety, depression, post-traumatic stress disorder, flashbacks, etc. Avoiding people or places that remind you of the assault or abuse. They feel guilty and fear losing

their family, children, home, financial stability. They feel powerless believing they do not deserve to be free from the emotional abuse. The male abused victim often feels dependent upon the woman and fear being on his own. Many men complained that “you keep on empowering our women-but who comes to talk to us about regaining our dignity and listens to our problems?”

Regarding verbal abuse, emotional abuse, financial abuse, physical abuse, etc in India, various surveys have been conducted which revealed that such violence is mostly prevalent in rural areas as compared to urban areas. It has also been seen that women are largely ignorant about the laws that protect them from dowry deaths, harassments and violence at home.

Children those who are exposed to violence in home who witnessed violence among their parents are victims of physical abuse. They are at a serious risk for long term physical and mental health problems. Domestic violence affects a child's language development, the child may be afraid of speaking, afraid of becoming the target of anger.

Conclusion-

A strong crusade against domestic violence could be launched only when we try to implement the already –existing measures. Making more laws is not the only solution .Its only when we are sincere in our efforts at the grassroots level also,we can expect a change to happen.It is through a collective determination to support womens rights not only outside but also inside the hitherto restricted boundary of home.

“

Always remember that your calmness under fire
is your best defense in any argument or discussion.

-----Robert Greene

”

Fake Development

Abhishek Shah

B. Com. 1st Semester

Everywhere I come to hear development is happening but I don't see any kind of true development, I see the world is draining.

Rising buildings & flashy stuffs doesn't depict development. Almost all peoples are suffering nowadays , everyone is sick and tensed . The life of humans are becoming hollow , almost all of us are not truly happy . The youth is distracted , it seems that this generation is being cursed . I feel the ancient times were great where everyone were much happier & fulfilled than now and things much purer than now . I think true development was were happening in those times .

In this modern world , specially we Indians have forgotten to hold and carry on our roots and culture . Our holy books like Bhagwad Geeta , Vedas etc teach us the way of living . The solution I see is that , if we go eager to read these books and adopt the system of ancient Gurukul learning instead of this Modern day education then I think this world will be better place and then again the true development will start taking place .

Israeli-Palestinian Conflict

Background

The Israeli-Palestinian conflict dates back to the end of the nineteenth century. In 1947, the United Nations adopted Resolution 181, known as the Partition Plan, which sought to divide the British Mandate of Palestine into Arab and Jewish states. On May 14, 1948, the State of Israel was created, sparking the first Arab-Israeli War. The war ended in 1949 with Israel's victory, but 750,000 Palestinians

were displaced, and the territory was divided into 3 parts: the State of Israel, the West Bank (of the Jordan River), and the Gaza Strip.

Over the following years, tensions rose in the region, particularly between Israel and Egypt, Jordan, and Syria. Following the 1956 Suez Crisis and Israel's invasion of the Sinai Peninsula, Egypt, Jordan, and Syria signed mutual defense pacts in anticipation of a possible mobilization of Israeli troops. In June 1967, following a series of maneuvers by Egyptian President Abdel Gamal Nasser, Israel preemptively attacked Egyptian and Syrian air forces, starting the Six-Day War. After the war, Israel gained territorial control over the Sinai Peninsula and Gaza Strip from Egypt; the West Bank and East Jerusalem from Jordan; and the Golan Heights from Syria.

Six years later, in what is referred to as the Yom Kippur War or the October War, Egypt and Syria launched a surprise two-front attack on Israel to regain their lost territory; the conflict did not result in significant gains for Egypt, Israel, or Syria, but Egyptian President Anwar al-Sadat declared the war a victory for Egypt as it allowed Egypt and Syria to negotiate over previously ceded territory. Finally, in 1979, following a series of cease-fires and peace negotiations, representatives from Egypt and Israel signed the Camp David Accords, a peace treaty that ended the thirty-year conflict between Egypt and Israel.

In 1987, thousands of Palestinians living in the West Bank and Gaza Strip rose up against the Israeli government in what is known as the first intifada. In September 2000, Palestinians launched the second intifada, which would last until 2005. In response, the Israeli government approved the construction of a barrier wall around the West Bank in 2002, despite opposition from the International Court of Justice and the International Criminal Court.

Factionalism among the Palestinians flared up when Hamas won the Palestinian Authority's parliamentary elections in 2006, deposing longtime majority party Fatah. This gave Hamas, a political and militant movement inspired by the

Palestinian Muslim Brotherhood, control of the Gaza Strip. Gaza is a small piece of land on the Mediterranean Sea that borders Egypt to the south and has been under the rule of the semi-autonomous Palestinian Authority since 1993. The United States and European Union, among others, did not acknowledge Hamas' electoral victory, as the group has been considered a terrorist organization by western governments since the late 1990s.

In early May 2021, after a court ruled in favor of the eviction of several Palestinian families from East Jerusalem properties, protests erupted, with Israeli police employing force against demonstrators. After several consecutive days of violence, Hamas, the militant group which governs Gaza, and other Palestinian militant groups launched hundreds of rockets into Israeli territory. Israel responded with artillery bombardments and airstrikes, killing more than twenty Palestinians and hitting both military non-military infrastructure, including residential buildings, media headquarters, and refugee and healthcare facilities. After eleven days, Israel and Hamas agreed to a cease-fire, with both sides claiming victory. The fighting killed more than 250 Palestinians and at least 13 Israelis, wounded nearly 2,000 others, and displaced 72,000 Palestinians.

Concerns

Following the outbreak of war between Israel and Hamas on October 7, 2023, US President Joe Biden made a strong statement of support for Israel. On the same day that Israel declared war against Hamas, the United States announced that it would send renewed shipments of arms and move its Mediterranean Sea warships closer to Israel. While the UN Security Council called an emergency meeting to discuss the renewed violence, the members failed to come to a consensus statement. Given the history of brutality when Israel and Palestinian extremist groups have fought in the past, international groups quickly expressed concern for the safety of civilians in Israel and the Palestinian territories as well as those being held hostage by militants in Gaza. In the first month of fighting,

approximately 1,300 Israelis and 10,000 Palestinians were killed. Increasing loss of life is of primary concern in the conflict.

Recent Developments

In early October 2023, war broke out between Israel and Hamas, the militant Islamist group that has controlled Gaza since 2006, in the most significant escalation of the Israeli-Palestinian conflict in several decades. Hamas fighters fired rockets into Israel and stormed southern Israeli cities and towns across the border of the Gaza Strip, killing more than 1,300 Israelis, injuring 3,300, and taking hundreds of hostages. The attack took Israel by surprise, though the state quickly mounted a deadly retaliatory operation. One day after the October 7 attack, the Israeli cabinet formally declared war against Hamas, followed by a directive from the defense minister to the Israeli Defense Forces (IDF) to carry out a “complete siege” of Gaza.

Since then, the two sides have traded daily rocket fire, and Israel ordered more than one million Palestinian civilians in northern Gaza to evacuate ahead of a ground invasion that began on October 28. Israeli forces have encircled Gaza City, cutting it off from southern Gaza and squeezing Hamas. Hundreds of thousands of civilians remain in the city. Gazan health officials say the war has killed 10,000 Palestinians, including more than 4,000 children. The territory is also desperately low on water, fuel, and supplies as Israel has rejected humanitarian pauses and limited the amount of aid that can enter.

“

A thing of beauty is a joy forever: its loveliness increases;

it will never pass into nothingness.

-----John Keats

”

Navigating Ego Dynamics in Marriages with Educational Disparities

Nikunja Sharma

M.Com 3rd Semester

In contemporary society, marriages often reflect a diverse array of dynamics, including varying levels of education between spouses. While such differences can contribute to a rich tapestry of perspectives within a relationship, they may also introduce challenges, particularly when traditional gender norms and societal expectations come into play. One such challenge is the potential for ego issues to arise when a husband finds himself in a position where his wife is more educated than he is.

Education has long been considered a marker of social status and intellectual prowess. However, the evolving landscape of gender roles challenges traditional notions that place men as the primary breadwinners and decision-makers within a marriage. As more women pursue higher education and professional careers, instances where wives outshine their husbands in terms of educational attainment have become increasingly common.

Ego issues in such situations can stem from deeply ingrained societal expectations and stereotypes about gender roles. Men, conditioned by societal norms, may grapple with feelings of inadequacy and a perceived threat to their traditional role as the intellectual leader of the household. This shift challenges not only individual egos but also societal constructs that have historically favored male dominance in intellectual and professional spheres.

Communication proves to be a pivotal factor in addressing ego issues arising from educational disparities. Couples need to engage in open and honest conversations

about their feelings, expectations, and aspirations. It is essential to foster an environment where both partners feel valued and respected, irrespective of educational backgrounds. Acknowledging each other's strengths and contributions, beyond academic achievements, can play a crucial role in dismantling ego-driven conflicts.

Additionally, societal norms and expectations need to be re-examined to allow for a more inclusive and flexible definition of success within marriages. Emphasizing the importance of shared goals, mutual support, and collaboration can help couples navigate the challenges posed by educational imbalances. This redefinition of success can contribute to a more egalitarian partnership where both spouses are empowered to pursue their passions and aspirations without the constraints of traditional gender roles.

In conclusion, the ego issues that may arise when a husband faces the reality of his wife being more educated than he are deeply rooted in societal expectations and traditional gender norms. Navigating these challenges requires open communication, mutual respect, and a re-evaluation of societal constructs that perpetuate rigid roles within marriages. By fostering an environment of understanding and support, couples can transcend ego-driven conflicts, allowing for a more harmonious and fulfilling partnership based on shared values and aspirations.

“

Possible is to go beyond them into the impossible.

-----Arthur C. Clarke

”

हिंदी विभाग

भ्रष्टाचार : एक सामाजिक समस्या उषा कुमारी

सहायक प्राध्यापक, हिन्दी विभाग
पच्छिम गुवाहाटी वाणिज्य महाविद्यालय

आज के इस आधुनिक समाज में भ्रष्टाचार एक आम समस्या बन चुकी है। सभी लोगों के जीवन में कभी न कभी यह समस्या अवश्य आती है, कारण दिन- प्रतिदिन योग्यता को दबाकर ऐसे लोग उजागर हो रहे हैं। जिनमें किसी भी काम को संपादित करने की क्षमता नहीं होती है। भ्रष्टाचार शब्द का जब संधि- विच्छेद किया जाता है तो उससे दो शब्द बनते हैं पहला 'भ्रष्ट' व दूसरा 'आचार या आचरण' जिसका अर्थ है कोई ऐसा व्यक्ति जिसका आचरण भ्रष्ट होता है। भ्रष्ट व्यक्ति की पहचान यह होती है कि वह पैसे और पहचान के बल पर अपने सभी काम निकाल लेता है। चाहे वह कोई सरकारी काम हो या कोई निजी काम आज के इस आधुनिक वातावरण में युवा वर्ग के लोगों को काफी समस्याओं का सामना करना पड़ रहा है। युवा वर्ग के लोग नौकरी की तलाश में योग्यता होने के बावजूद भी दर-दर की ठोकरे खाने को मजबूर हैं। इसका मुख्य कारण यह है कि किसी भी सरकारी या ऐसी दूसरी नौकरियों में प्रतियोगिताएं बहुत बढ़ गये हैं। जिसके पास योग्यता हो वह भी आज के समय में अपने उचित स्थान को पाने में असक्षम है। भ्रष्टाचार की शुरुआत हो या इसे बढ़ावा देना हो यह सर्वप्रथम शुरू होता है हमारे देश के नेताओं द्वारा। राजनीति में आज के समय में कुछ ऐसे भ्रष्ट नेता और मंत्री मौजूद हैं जिनको उनके अपने स्थान की सर्वोच्चता का बोध नहीं है। जिसके कारण वह लोग खुद तो भ्रष्टाचारी हैं ही साथ ही साथ वह लोग सभी को भ्रष्टाचारी बनाने की ओर अग्रसर करा रहे हैं।

“

कोई भी मार्ग छोड़ा जा सकता है,
बदला जा सकता है।
पथ भ्रष्ट होना कुछ नहीं होता,
अगर लक्ष्य भ्रष्ट ना हुए।

-----सच्चिदानंद हीरानंद वात्स्यायन 'अज्ञेय'

”

लोक साहित्य का सामाजिक महत्व

पूर्णमा सिंह

सहायक प्राध्यापक, हिन्दी विभाग

प्रस्तावना

लोक साहित्य दो शब्दों के मेल से बना है, लोक विशेषण है और साहित्य विशेष्य दोनों के संयोग से विशेष रूप समाज के सम्मुख आता है। वह है लोक साहित्य। आदिम काल से वर्तमान की छवि को देखते हैं तब से आज तक मानव के भावों की अभिव्यक्ति का माध्यम मौखिक और लिखित दोनों रूपों में है। जन्म से लेकर मृत्यु तक जो भी संस्कार होते हैं, उसका पालन समाज में समय-समय पर होता रहा है। परिवार के सभी सदस्य मिलकर इसका पालन करते हैं। (लोक साहित्य से अभिप्राय उस साहित्य से है, जिसकी रचना लोक करता है। इसका स्वरूप अधिकतर मौखिक रूप में मिलता है। सामान्य जनता की वास्तविक अनभूति एवं भावना किसी विशेष अवसर पर सहज भाव से प्रकट होती है। कभी गीतों के माध्यम से, नृत्य के माध्यम से, नाटक के माध्यम से, कथाओं के माध्यम से जाति धर्म इत्यादि का अनुमान लगाया जाता है।

भारत एक विशाल देश है। यहाँ अनगिनत जन-जातियाँ हैं, विभिन्न धर्मों के लोग रहते हैं, सभी की अपनी विशेष अस्मिता है। सभी धर्मों एवं जातियों के अपने-अपने रीति-रिवाज हैं, जिसका वे पालन करते आ रहे हैं। एक परंपरा चली आ रही थी, जिसमें मूल धरोहर को पहली पीढ़ी दूसरी पीढ़ी के हाथ सौंप कर अपना निर्वाह करते चलती है। यह विरासत

और परंपरा मौखिक रूप में आदान प्रदान होती रही है। आज जिस साहित्य को युवा पीढ़ी पढ़ रही है उसमें उसके रचयिता एवं लेखक का नाम उल्लेख रहता है। परंतु लोक साहित्य में इसका अभाव देखने को मिलता है। उदाहरण स्वरूप कबीर की वाणियाँ जिसको लोग कबीर की रचना मानते हैं। यह कबीर द्वारा कही गयी है ,परंतु उनके द्वारा लिखित नहीं है। इसका प्रमाण कबीर द्वारा कथित यह पंक्ति “मसि कागद छुयो नहीं , कलम गही नहीं हाथ” अर्थात् जैसा देखा वैसा कहते चले गए

“संतो देखत जग बौराना ।

साँच कहों तो मारन धावै,

झूठे जग पतियाना नेमी देखा धरमी देखा,

प्रात करे असनाना ।

आतम मारी पखानही पूजै,उनमे कछु नहीं ज्ञाना।।”

कबीर अपने भावों को सहजता से समाज के सम्मुख रखते चले गए । उनके प्रिय शिष्यों ने रचित कर दिया और वह कबीर ग्रंथावली के नाम से प्रचलित हो गयी और शिष्ट साहित्य में कबीर द्वारा रचित रचना मानी जाने लगी । धीरेन्द्र वर्मा के अनुसार “वास्तव में लोक साहित्य वह मौखिक अभिव्यक्ति है जो भले ही किसी व्यक्ति ने गढ़ी हो पर आज इसे सामान्य लोक समूह अपनी ही मानता है। इसमें लोकमानस प्रतिबिम्बित रहता है। कबीर द्वारा कथित वाणियों से इसका आभास मिलता है। इस प्रकार लोक द्वारा कथित अनगिनत कथाएँ बिखरी पड़ी हैं जिसको आज सहेजने की आवश्यकता है। सनातन धर्म और उनकी परम्पराएँ एवं संस्कृति अनगिनत हैं , परिस्थिति के अनुरूप भाव व्यक्त होते चले गए जिसको जो कुछ अच्छा लगा उसको रचित कर डाला परंतु अभी भी ऐसी अनेक कथाएँ मिटने को हैं जिसको लिपि बद्ध करने की आवश्यकता है।

वर्तमान समय में समाज में इन विषयों को लेकर सजगता आई है, इसकी तस्वीर समाज में देख रहे हैं ,परंतु जितनी आवश्यकता है। उसमें अभाव देखने को मिल रहा है ।जिन विषयों एवं भावनाओं को लोक ने सँजोया था ,वह आज मिटती जा रही है ,इसके पीछे का मूल कारण है जिनके द्वारा सँजोया गया था वह आज हमारे बीच नहीं है। उनके जाने के बाद सारी कथाएँ भी मिटती चली गयी। वर्तमान पीढ़ी जिस विषय के बारे में गहराई से जानने की आवश्यकता होती है, तब इतिहास के पन्ने पलटने की आवश्यकता पड़ती है। परंतु पूर्ण जानकारी प्राप्त नहीं हो पाती। लोक में घटित अधिकतर घटनाएँ समाज के किसी न किसी विशेष संस्कारों से संबंधित रहती हैं। आज इसके स्वरूप में परिवर्तन देखने को मिलता है। भूमंडलीकरण का प्रभाव सभी ओर पड़ा है। इस कारण तीव्रता से परिवर्तन देखने को मिल रहा है। युवा पीढ़ी के मन में जिज्ञासा एवं विभिन्न सवाल उठ खड़े हुए हैं, जिसको वह जानने का प्रयास करना चाहती है, इस तथ्य से सभी अवगत हैं, लोक शब्द का प्रयोग जन सामान्य के लिए किया जाता है। लोक का अर्थ संसार भी कह सकते हैं। लोक का क्षेत्र व्यापक है। लोक साहित्य में मानव की सहज एवं सरल प्रवृत्ति देखने को मिलती है। इतिहास कुछ तथ्यों से भावी पीढ़ी को अवगत करवाता है परंतु उन तथ्यों से सभी समस्याओं का समाधान नहीं मिलता बल्कि जिन वस्तुओं एवं संस्कारों के बारे में भावी –पीढ़ी जानना चाहती है। उसके लिए लोक साहित्य को जानना आवश्यक हो जाता है। डॉ सत्येन्द्र के अनुसार लोक मनुष्य समाज का वह वर्ग है जो आभिजात्य संस्कार शास्त्रीयता और पांडित्य की चेतना अथवा अहंकार से शून्य है और जो एक परंपरा के प्रवाह में जीवित रहता है। (लोक साहित्य विज्ञान , डॉ सत्येन्द्र पृ – 03) इसके अन्तर्गत वह समस्त बोली या भाषागत अभिव्यक्ति आती है , जिसमें आदिम मानव के अवशेष

उपलब्ध हो । परंपरागत मौखिक क्रम से उपलब्ध बोली या भाषागत अभिव्यक्ति हो, जिसे किसी की कृति न कहा जा सके ,जिसे श्रुति ही माना जाता हैं और जो लोक मानव की प्रवृति में समायी हुई है किन्तु वह लोकमानस के सामान्य तत्वों से युक्त है, और उनके व्यक्तित्व के साथ संबंध रहते हुए उनके अपने ही व्यक्तित्व की कृति है। यह माना जाने लगा है । लोक साहित्य की रचना लोक करता हैं । मनुष्य समाज का वह वर्ग है जो आभिजात्य संस्कार शास्त्रीय और पांडित्य की चेतना और अहंकार से शून्य रहता हैं और जो एक परंपरा के प्रवाह में जीवित रहता है। नदी के प्रवाह के साथ ही लोक भी गतिशील है। समय का प्रभाव सभी और पड़ा हैं, देश को आजादी मिल गयी ,परंतु इसके पश्चात समाज में काफी परिवर्तन हुआ। इसको समाज ने स्वीकार किया। परंतु लोकसाहित्य इससे काफी प्रभावित हुआ। आधुनिकता ने जनमानस को प्रभावित किया। भावुकता का स्थान भौतिकता ने ले लिया। साहित्य की रचना लोक अर्थात जनमानस करता हैं । लोक साहित्य लोक मानस की अभिव्यक्ति हैं साथ ही जनमानस के भावों की अभिव्यक्ति हैं। जो मौखिक होती हैं जब जो भाव उत्पन्न हुआ उसको वे मौखिक रूप में प्रस्तुत कर देते हैं।

अतः लोकसाहित्य का समाज के साथ गहरा संबंध है। लोक का क्षेत्र व्यापक है, उसी तरह साहित्य का क्षेत्र भी परन्तु साहित्य के क्षेत्र में समय के साथ परिवर्तन होता रहा है , इस परिवर्तन क प्रभाव सभी और पड़ा है ।साहित्यकार जो भी रचना करता है , उस पर उसका नाम लिखित होता है ।परंतु ऐसा लोक साहित्य में नहीं मिलता। डॉ त्रिलोचन पांडे के अनुसार “ जन साहित्य या लोक साहित्य उन समस्त परम्पराओं , मौखिक तथा लिखित रचनाओं का समूह है जो किसी एक व्यक्ति या अनेक व्यक्तियों द्वारा निर्मित हुआ है परंतु उसे समस्त जन समुदाय अपना मानता है। इस साहित्य में किसी जाती , समाज

या एक क्षेत्र में रहने वाले समस्त लोगो की परम्पराएँ ,आचार – विचार रीति –रिवाज ,
हर्ष –विषाद रहते है।” इस उक्ति से यह निष्कर्ष निकाल सकते है यह सहज ,सरल एवं
आडंबर रहित साहित्य है ।

“

मित्रता की सच्ची परीक्षा संकट में नहीं उत्कर्ष में होती है,
जो मित्र के उत्कर्ष को बर्दाश्त कर सके वही सच्चा मित्र होता है।

-----हरिशंकर परसाई

”

भारतीय समाज में स्थित पितृसत्तात्मक मानसिकता

चिन्मयी दास

सहायक प्राध्यापक, हिन्दी विभाग

“स्त्री पैदा नहीं होती,
बनाई जाती है।”
सिमोन द बउवार

भारतीय समाज में पितृसत्तात्मक मानसिकता गहरी जड़े जमा चुकी मान्यताओं, दृष्टिकोण और सामाजिक संरचनाओं को दर्शाती है जो पुरुषों को प्राथमिकता देती हैं और अक्सर महिलाओं को हाशिये पर या उनके अधीन करा देती है।

यह मानसिकता ऐतिहासिक, सांस्कृतिक और धार्मिक संदर्भों में गहराई से निहित है, जो दैनिक जीवन, रिश्तों और सामाजिक मानदंडों के विभिन्न पहलुओं को प्रभावित करती है।

ऐतिहासिक रूप से, भारत को पारंपरिक लिंग भूमिका द्वारा आकार दिया गया है जहां पुरुषों को प्राथमिक कमाने वाला और निर्णय लेनेवाला माना जाता था, जबकि महिलाओं को घर और परिवार पर केन्द्रित भूमिकाएँ सौंपी जाती थीं।

इन भूमिकाओं को अक्सर सांस्कृतिक प्रथाओं धार्मिक विश्वासों और सामाजिक अपेक्षाओं द्वारा सुदृढ़ किया जाता था।

जाति व्यवस्था, जो सदियों से प्रचलित है, उसने ने भी भारतीय समाज में पितृसत्तात्मक मानदंडों को कायम रखने में मुख्य भूमिका निभाई है, कुछ जातियों ने सख्त लिंग पदानुक्रम बनाए रखा है।

धार्मिक ग्रन्थों और परम्पराओं की व्याख्या ऐसे तरीकों से की गई है जो पितृसत्तात्मक दृष्टिकोण को मजबूत करते हैं, उदाहरण के लिए कुछ धर्मग्रन्थों की व्याख्याएँ महिलाओं को पुरुषों के सामने समर्पण करने पर जोड़ दे सकती हैं और उनके व्यवहार के संबंध में प्रतिबंधात्मक मापदंड निर्धारित कर सकती हैं, हालांकि यह ध्यान रखना महत्वपूर्ण है कि व्याख्याएँ अलग-अलग हो सकती हैं, धार्मिक शिक्षाओं के भीतर पितृसत्तात्मक तत्वों ने लैंगिक असमानता को बनाए रखने में योगदान दिया है।

सामाजिक मानदंडों के संदर्भ में, पितृसत्तात्मक मानसिकता विभिन्न रूपों में प्रकट होती है, जैसे महिलाओं के लिए शिक्षा और रोजगार के अवसरों तक असमान पहुँच, निर्णय लेने की प्रक्रियाओं में सीमित भागीदारी और दहेज और बाल विवाह जैसी हानिकारक प्रथाओं का जारी रहना।

महिलाओं को अक्सर पारंपरिक लिंग भूमिकाओं के अनुरूप होने के लिए सामाजिक दबाव का सामना करना पड़ता है, और इन मानदंडों से विचलन को प्रतिरोध या आलोचना का सामना करना पड़ सकता है।

मीडिया भी पितृसत्तात्मक दृष्टिकोण को आकार देने और उसे मजबूत करने में भी भूमिका निभाता है। लोकप्रिय संस्कृति में लिंग भूमिकाओं का रूढ़िवादी चित्रण कुछ व्यवहारों और अपेक्षाओं के सामान्यीकरण में योगदान कर सकता है। इसके अतिरिक्त मीडिया में लैंगिक रूढ़िवादिता का कायम रहना पितृसत्तात्मक मानदंडों के सुदृढीकरण में योगदान कर सकता है। हालांकि यह स्वीकारना आवश्यक है कि भारत में पितृसत्तात्मक संरचनाओं को चुनौती देने और उन्हें खतम करने के प्रति जागरूकता आंदोलन बढ़ रहा है। महिला और पुरुष दोनों कार्यकर्ता लैंगिक समानता को बढ़ावा देने, भेदभावपूर्ण प्रथाओं को चुनौती देने और जीवन के विभिन्न क्षेत्रों में महिलाओं को सशक्त बनाने के लिए काम कर रहे हैं।

घरेलू हिंसा, दहेज और कार्यस्थल उत्पीड़न जैसे मुद्दों के समाधान के लिए कानून सुधार पेश किए गए हैं।

प्रगति हो रही है, परंतु अभी भी पितृसत्तात्मक मानसिकता गहरी जड़े जमाए हुए है, और इसे चुनौती देने के प्रयासों के लिए बहुआयामी दृष्टिकोण में बदलाव, शैक्षिक सुधार, कानूनी हस्तक्षेप और लैंगिक समानता के लिए निरंतर कोशिश की जरूरत है।

“

पूंजीवाद और पितृसत्ता का दोहरा रिश्ता रहा है क्योंकि,
पूंजीवाद को सस्ते श्रम की जरूरत है और महिलाएं सबसे सस्ती श्रमिक हैं।

-----कमला भसीन

”

सामाजिक मुद्दे

नंदनी बसफोर

बी.कॉम चतुर्थ छमाही

नवीन विषय के रूप में समाजशास्त्र के उद्भव, विकास एवं परिवर्तन की पृष्ठभूमि में सामाजिक समस्या की अवधारणा ने महत्वपूर्ण भूमिका का निर्वाहन किया है समाजशास्त्र का विकास समस्यामूलक परिवेश एवं परिस्थितियों का अध्ययन करने एवं इनका निराकरण करने के प्रयासों के रूप में हुआ है। सामाजिक समस्याओं के अध्ययन में सामाजिक विचारकों का ध्यान सहज रूप से इसलिए आकर्षित हुआ है क्योंकि ये सामाजिक जीवन का अविभाज्य अंग है। मानव समाज न तो कभी सामाजिक समस्याओं से पूर्ण मुक्त रहा है और कही रहने की संभावना निकट भविष्य में नजर आती है परंतु इतना तो निश्चित है कि आधुनिक समय में विद्यमान संचार की क्रांति तथा शिक्षा के प्रति लोगों की जागरूकता के फलस्वरूप मनुष्य इन समस्याओं के प्रति संवेदनशील एवं सजग हो गया है।

वर्तमान समय में भारतीय समाज अनेक सामाजिक समस्याओं से पीड़ित है जिनके निराकरण के लिए राजी एवं समाज द्वारा मिलकर प्रयास किए जा रहे हैं। भारतीय समाज के प्रमुख समस्याओं में जनसंख्या में बढ़ौत्तरी, बेरोजगारी, असमानता, अशिक्षा, गरीबी, आंतकवाद घुसपैठ, बाल श्रमिक, श्रमिक असंतोष, छात्र असंतोष, भ्रष्टाचार, नशाखोरी जानलेवा बीमारियाँ, दहेज प्रथा, बाल विवाह, भ्रूण बालिका हत्या, विवाह- विच्छेद की समस्या, बाल अपराध, मद्यपान, जातिवाद, अस्पृश्यता की समस्या से सभी सामाजिक समस्याओं के अंतर्गत आती है।

सोशल मीडिया

सोशल नेटवर्किंग साइट्स आज एक स्टेटस सिंबल का प्रतीक बन चुका है, जिसकी अच्छाइयाँ भी हैं और बुराइयाँ भी, यह निर्भर करता है, व्यक्ति को अपेक्षा पर आज के वैश्वीकरण में सोशल मीडिया ने विश्व के लोगों को जोड़कर नए नागरिक को जन्म दिया है, जो स्वतः जागरूक है ही दूसरों को भी जागरूक कर रहे हैं।

इसलिए 21 वीं सदी इंटरनेट और वेब मीडिया के युग की शताब्दी मानी जा रही है। इस संदर्भ में सूचना प्रौद्योगिकी विशेषज्ञ सैम पित्रोदा ने ठीक ही कहा है, की सूचना के आदान प्रदान, जनमत तैयार करने, विभिन्न क्षेत्रों और संस्कृतियों को आपस में जोड़ने, भागीदार बनाने में यह साइट्स एक सशक्त और बेजोड़ उपकरण के रूप में तेजी से उभरी हैं। वर्तमान समय में सोशल मीडिया को सोशल साइट्स हैं, जिन्होंने विश्व को बांध रखा है।

फेसबुक विश्व में सबसे बड़ा सोशल नेटवर्किंग साइट है, जिसका उपयोग अब तक 100 करोड़ से अधिक लोग करते हैं। इसकी स्थापना मार्क जुकरबर्ग ने वर्ष 2004 में की थी।

ट्विटर भी लोकप्रिय साइट है जिस पर भेजे गए संदेश ट्विट कहलाते हैं। इसकी शुरुआत वर्ष 2006 में हुई थी। गूगल लिंक ने भी वीडियो शेयरिंग वेबसाइट के रूप में अधिक लोकप्रियता प्राप्त की है। इस प्रकार से वेब जाल का एक बड़ा नेटवर्क बन चुका है।

सोशल मीडिया के प्रभाव :-

सोशल मीडिया ने विभिन्न क्षेत्रों में लाभकारी सिद्ध होकर लोगों के मन मस्तिष्क पर व्यापक प्रभाव छोड़ा है। इसने न केवल बच्चे बल्कि शिक्षक, व्यवसायी, न्यूज पेपर, मीडिया चैनल आदि को प्रभावित किया है, जिसका परिणाम यह हुआ है कि समाज में इसके सकारात्मक एव नकारात्मक प्रभाव दोनों पड़े हैं, जिसका उल्लेख इस प्रकार है।

सोशल मीडिया का सकारात्मक प्रभाव

- सोशल मीडिया के साथ ही कई प्रकार के रोजगार भी पैदा हुए हैं।
- सोशल मीडिया एक विशाल नेटवर्क है जो पूरे विश्व को जोड़कर रखने में सक्षम है।
- इसके माध्यम से जनजागरूकता को बढ़ावा मिलता है।
- लोगो को जोड़ने के साथ ही सोशल मीडिया शिक्षा ज्ञान का भंडार भी है।
- इसके माध्यम से जनजागरूकता को बढ़ावा मिलता है।
- संचार का अच्छा माध्यम होने के साथ ही यह काफी तेजगति से सूचनाओं का आदान प्रदान भी करतता है।
- विभिन्न देशो के बीच अंतराष्ट्रीय सम्बन्धों को प्रभावित करने में भी सोशल मीडिया की प्रमुख भूमिका है।

सोशल मीडिया का नकारात्मक प्रभाव

- यह फेक न्यूज तथा हेट स्पीच फैलाने में महत्वपूर्ण भूमिका निभाता है।
- सोशल मीडिया साइबर बुलिंग को बढ़ावा देता है।

- सोशल मीडिया पर गोपिनियता की कमी होती है , साथ ही व्यक्ति का निजी डाटा चोरी होने का खतरा रहता है।
- वर्तमान समय में इसके माध्यम से घूसखोड़ी का चलन भी बढ़ा है , जैसे- सोशल मीडिया उपयोगकर्ता की तलाश कर फसाना।
- यह प्राप्त जानकारी में बहुत बहुत सी जानकारियाँ भ्रामक भी होती हैं।
- किसी भी जानकारी का स्वरूप बदलकर वह उकसाने वाली बनाई जा सकती है।
- जिसक वास्तविकता से कोई लेना- देना नहीं होता है।
- साइबर अपराध सोशल मीडिया से जुड़ी समसे बड़ी समस्या हैं।

विद्यार्थियों पर इन्टरनेट के सकारात्मक प्रभाव :

शिक्षण क्षेत्र में आगे बढ़ने की प्रेरणा मीडिया ने बच्चों को शिक्षा और खेल में आगे बढ़ाने के लिये प्रेरित किया है। इसके अतिरिक्त अनेक ऐसे उदाहरण हैं की जहां युवाओं ने इंटरनेट के सहयोग से अकादमिक करियर में महत्वपूर्ण लक्ष्य हासिल किए हैं और साथ ही साथ इसकी सहायता से युवाओं ने खेल के क्षेत्र में असाधारण कीर्तिमान स्थापित किए हैं।

निष्कर्ष-

इस प्रकार सोशल मीडिया अर्थात् सोशल नेटवर्किंग साइटों की अनेक उपयोगिता है, जिसने अपनी उपयोगिता को साबित भी किया है। वहीं इसके नुकसान व दुरुपयोग इसकी विश्वसनीयता पर ही प्रश्नचिन्ह कराते खड़ा रहते हैं सोशल मीडिया ने अभिव्यक्ति की स्वतंत्रता के अधिकार को नया आयाम दिया है, जिसका प्रयोग कर व्यक्ति बिना डरे, अपनी बात रख पाता है।

बेरोजगारी अनुज राज

बी.कॉम चतुर्थ छमाही

प्रस्तावना

बेरोजगारी एक ऐसी समस्या है जो हमारे समाज को बहुतन्त्र में प्रभावित कर रही है। इस समस्या का सीधा असर न केवल व्यक्तियों के जीवन पर हो रहा है, बल्कि यह समाज के सार्वजनिक स्तर पर भी गहरा प्रभाव डाल रही है।

बेरोजगारी एक समस्या है जिसने विभिन्न वर्गों के लोगों को प्रभावित किया है, चाहे वह शिक्षित हो या अशिक्षित, बेरोजगारी का मतलब न केवल नौकरी के अभाव का है, बल्कि यह गंभीर समस्या है जो समाज के सभी पक्षों को प्रभावित करती है।

इसका समाधान करने के लिए हमें समृद्धि के मार्ग की दिशा में कदम बढ़ाना होगा।

कारण : बेरोजगारी के कई कारण हैं, और इसमें आर्थिक, सामाजिक, और राजनैतिक परिथितियों का भी असर है। पहले तो आधुनिक तकनीकी प्रगति ने नौकरियों की दुनिया को बदला है। ऑटोमेशन और कंप्यूटरीकरण के कारण कई क्षेत्रों में मानव श्रम की आवश्यकता कम हो रही है और इससे बेरोजगारी बढ़ रही है। दूसरे, बदलती अर्थव्यवस्था ने भी बेरोजगारी को प्रभावित किया है। विभिन्न उद्दमो में बदलती चुनौतियों और वृद्धि की मांग के कारण, नौकरियों का स्वरूप बदल रहा है और इसका असर अधिकतर क्षेत्रों को महसूस हो रहा है।

प्रभाव : बेरोजगारी का सीधा असर व्यक्ति के जीवन के कई पहलुओं पर होता है। जैसे की आर्थिक स्थिति, मानसिक स्वास्थ्य, और सामाजिक समरसता। एक बेरोजगार व्यक्ति में आत्मविश्वास की कमी होती है। जिससे उसका मानसिक स्वास्थ्य प्रभावित होता है।

समाधान : बेरोजगारी का समाधान करने के लिए समृद्धि के मार्ग पर कदम बढ़ाना हम सभी की ज़िम्मेदारी है। पहले तो सरकार नई नौकरियों के पैदा करने के लिए योजनाएँ बना सकती है, दूसरे उच्च शिक्षा में सुधार करना भी महत्वपूर्ण है। युवा पीढ़ी को विभिन्न क्षेत्रों में नौकरी प्राप्त करने के लिए तैयार करना चाहिए।

निष्कर्ष

बेरोजगारी एक गंभीर समस्या है जिसे हमें संज्ञान में लेकर उचित कदम उठाने की आवश्यकता है। सरकार, समाज, और व्यक्ति सभी को मिलकर इस समस्या का समाधान निकालना होगा ताकि हम एक समृद्धि भरा और सामाजिक रूप से समरस समाज बना सकें।

“

अन्याय होने पर चुप रहना,
अन्याय करने के ही समान है।

-----प्रेमचंद

”

सामाजिक समस्या

आकाश कुमार

बी.कॉम द्वितीय छमाही

सामाजिक समस्या को समझने से पहले इसका अर्थ समझना बहुत जरूरी है सामाजिक समस्या से अभिप्राय समाज से उत्पन्न हुई समस्याओं से है। देश में बहुत सारी सामाजिक समस्याएँ हैं, जिनमें प्रमुख गरीबी और अशिक्षा प्रमुख है। गरीबी एक ऐसी स्थिति है, जिसमें एक व्यक्ति को उसकी आवश्यकता अनुसार रहने के लिए न घर मिलता है, न खाने लिए पर्याप्त खाना अथवा भोजन और न ही अपने शरीर को ठीक से ढकने के लिए पर्याप्त कपड़े। गरीबी का कारण बेरोजगारी है। लोगों को काम न मिलाना भी बहुत बड़ी सामाजिक समस्या में से एक है और बेरोजगारी का कारण दिन- प्रतिदिन बढ़ती जनसंख्या से है। जनसंख्या में वृद्धि से सभी लोगों को काम नहीं मिल पा रहा। जिसकी वजह से गरीबी और बेरोजगारी में वृद्धि हो गई है। हालांकि गरीबी को दूर करने के लिए सरकार बहुत सारी नौकरी दिन प्रतिदिन निकाल रही हैं। परंतु ये समस्याएँ कम होने का नाम ही नहीं ले रही हैं। अशिक्षा भी सामाजिक समस्या का एक प्रमुख कारण है।

अशिक्षा के वजह से लोग एक दूसरे की हत्या कर रहे हैं, जिसका सीधा अभिप्राय आर्थिक स्थिति से है। हालांकि ये समस्या अभी के दिनों में अधिक है।

जनसंख्या वृद्धि

रोहित कुमार

उच्चतर माध्यमिक द्वितीय वर्ष

जनसंख्या वृद्धि एक महत्वपूर्ण विषय है जो समाज, अर्थव्यवस्था, और स्वास्थ्य को प्रभावित करता है। जनसंख्या की बेकारी और नियंत्रण के लिए सकारात्मक कदम उठाना महत्वपूर्ण है ताकि समृद्धि और सामरिक समाज की स्थिति में सुधार हो सके।

जनसंख्या वृद्धि के पक्ष और प्रतिपक्ष में विवाद है। कुछ लोग इसे राष्ट्रीय विकास का संकेत मानते हैं, जबकि दूसरों का मानना है कि इसका प्रबंधन अत्यंत आवश्यक है ताकि समाज में सामंजस्य और संतुलन बना रह सके।

जनसंख्या वृद्धि का प्रबंधन गरीबी, शिक्षा, और स्वास्थ्य के क्षेत्र में सुधार करने में मदद कर सकता है, लेकिन इसके अनियंत्रित बढ़ते अंकों का परिणाम भी हो सकता है। सुस्त जनसंख्या वृद्धि की रफ्तार से जुड़े समस्याएं और समाधान के विचार पर विचार करना आवश्यक है जनसंख्या वृद्धि के साथ साथ जनसंख्या समृद्धि भी एक चुनौती है, क्योंकि इसका प्रबंधन और समाहित उपयोग समाज के विकास में कुशलता की मांग करता है। एक संतुलित दृष्टिकोण से, जनसंख्या वृद्धि के साथ समर्थन और सुरक्षित जनसंख्या समृद्धि से जुड़े समृद्धिकरण के माध्यम के रूप में देखा जा सकता है।

जनसंख्या वृद्धि की निगरानी करते हुए, समृद्धि की दिशा में कदम बढ़ाने के लिए सामाजिक सुरक्षा योजनाएं, शिक्षा, और स्वास्थ्य सेवाओं को मजबूती से बनाए रखना आवश्यक है।

इससे निश्चित हो सकता है कि जनसंख्या की बढ़ती संख्या सामाजिक और आर्थिक विकास के साथ मेल खाती है।

“

दुखः शोक, जब जो आ पड़े

सो धैर्यपूर्वक सब सहो

होगी सफलता क्यों नहीं

कर्तव्य पथ पर दृढ़ रहो

अधिकार खोकर बैठ रहना

यह महा दुष्कर्म है

न्यायार्थ अपने बंधु को भी दंड देना धर्म है।

-----मैथिली शरण गुप्त

”

पर्यावरण की समस्या

सृष्टि ठाकुर

उच्चतर माध्यमिक द्वितीय वर्ष

हमारे चारों तरफ का वह प्राकृतिक आवरण जो हमें सरलता पूर्वक जीवन यापन करने में सहायक होता है, पर्यावरण कहलाता है। पर्यावरण से हमें वह हर संसाधन उपलब्ध हो जाते हैं जो किसी सजीव प्राणी को जीने के लिए आवश्यक है। पर्यावरण ने हमें वायु, जल, खाद्य पदार्थ, अनुकूल वातावरण आदि उपहार स्वरूप भेंट दिया है। हम सभी ने हमेशा से पर्यावरण के संसाधनों का भरपूर इस्तेमाल किया है और आज हमारे इतना विकास कर पाने के पीछे भी पर्यावरण का एक प्रमुख योगदान रहा है।

हमारा पर्यावरण धरती पर स्वस्थ जीवन को अस्तित्व में रखने के लिए महत्वपूर्ण भूमिका निभाता है। फिर भी हमारा पर्यावरण दिन-प्रतिदिन मानव निर्मित तकनीक तथा आधुनिक युग के आधुनिकरण के वजह से नष्ट होता जा रहा है। इसलिए आज हम पर्यावरण की समस्या का सामना कर रहे हैं। तेजी से बढ़ती हुई जनसंख्या व आर्थिक विकास और शहरीकरण तथा जंगलों का नष्ट होना इत्यादि भारत में पर्यावरण संबंधी समस्याओं के प्रमुख कारण हैं।

पर्यावरण की समस्या को सुधारने के लिए उपाय है जंगलों और वनों की संरक्षण के लिए वृक्षारोपण का प्रोत्साहन करना, शहरों में अप्रचलित कचरे का संबंधित नियमों का पालन करना और जल संरचनाओं के विकास और जल संचय तंत्र का उपयोग करना आदि है।

पर्यावरण में होने वाले प्रदूषण को रोकने व उसके समुचित संरक्षण के लिये समस्त विश्व में एक नयी चेतना उत्पन्न हुई है। वृक्षारोपण का कार्यक्रम सरकारी स्तर से पूरे जोर शोर से चलाया जा रहा है तथा वनों की अनियन्त्रित कटाई को रोकने के लिये कठोर नियम बनाये जा रहे हैं। इस बात के भी प्रयास किये जा रहें है कि नये वन-क्षेत्र बनाये जायें और जनसामान्य को वृक्षारोपण के लिये प्रोत्साहित किया जाये। यदि हम भी अपने ढंग से इन कार्यक्रमों में सक्रिय सहयोग दे और यह संकल्प ले कि जीवन में आने वाले प्रत्येक शुभ अवसर पर कम से कम एक वृक्ष अवश्य लगाएंगे तो निश्चित ही हम पर्यावरण की समस्या से बच सकते हैं।

“

सौभाग्य उसी को प्राप्त होता है,
जो अपने कर्तव्य पथ पर अविचलित रहते हैं।

-----प्रेमचंद

”

हिंसक चलचित्र और उसके दुष्परिणाम

सुभम

बी.कॉम चतुर्थ छमाही

आजकल के कुछ हिंसक चलचित्रों का सीधा प्रभाव समाज पर असर डाल सकता है, विशेषकर सामाजिक और मानव संबंधों पर। इन फिल्मों के अधिकतर सीनेस बल प्रदर्शन, हिंसा और असुरक्षा की भावना से भरे होते हैं, जिससे युवा पीढ़ी को बुराई की ओर प्रवृत्ति हो सकती है। इस तरह के चलचित्रों के द्वारा दिखाए जाने वाले हिंसात्मक प्रदर्शन से लोग अनुभव कर सकते हैं कि हिंसा और उत्साह में अंतर है। यह युवा पीढ़ी को अधिकतर असुरक्षित और उत्साही बना सकता है, जिससे वे समाज में अलग हो सकते हैं और सामाजिक सम्बन्धों में कठिनाई महसूस कर सकते हैं।

इस प्रकार की फिल्में मानवीय संबंधों को धृष्टि में रखती हैं और उन्हें अधिकतर आत्मरक्षा और बैगाड़ से भरा हुआ दिखाती हैं, जो वास्तविकता में जीवन को अधिक जटिल बना सकता है। इन फिल्मों की उच्चतम स्तर पर दृश्यों के प्रभाव से, विचारशीलता और समझदारी की कमी हो सकती है, जिससे लोग अपने आसपास के वातावरण में असमंजस महसूस कर सकते हैं।

आत्मनिर्भर भारत स्वतंत्र भारत

मनीषा

बी.कॉम द्वितीय छमाही

आत्मनिर्भर भारत अभियान की शुरुआत भारत के प्रधानमंत्री श्री नरेंद्र मोदी जीने अर्थव्यवस्था को सुधारने के लिए की थी। इस अभियान के द्वारा भारत में लोगों को काम-काज करने की सुविधा उपलब्ध कराई जाएगी और यह प्रयत्न किया जाएगा की अगले कुछ सालों में भारत अपने जरूरत की अधिकांश वस्तुएँ अपने देश में ही तैयार करें अर्थात् आत्मनिर्भर बने। इस योजना का उद्देश्य यह है कि कोरोना काल में लॉकडाउन के कारण जीतने भी मजदूरों और किसानों को इस संकटकाल में नुकसान हुआ है उनकी भरपाई की जाएगी और उन्हें लाभ भी पहुंचाया जाएगा।

“

मैं किसी समाज की प्रगति का आकलन
वहाँ की महिलाओं की स्थिति से करता हूँ।

-----डॉ बाबासाहेब भीमराव अंबेडकर

”